SHÉPA

The Tibetan Oral Tradition in Choné

COMPILED AND TRANSLATED BY BENDI TSO,
MARNYI GYATSO, NALJOR TSERING AND MARK TURIN
FROM NARRATIONS AND DOCUMENTS BY MEMBERS OF
THE CHONÉ TIBETAN COMMUNITY

https://www.openbookpublishers.com

Cover image by Bendi Tso, Choné, China (2019)
Cover design by Katy Saunders

Lönpo Garchen
བློན་པོ་མགར་ཆེན། 大臣噶尔东赞

Lönpo Garchen

Lönpo Garchen, or Gar Tongtsen, was one of Songtsen Gampo's ministers. He is renowned among Tibetans for requesting the hand of the Chinese princess Wencheng, more commonly known as the Gyasa (Rgya bza'), in the first half of the seventh century. While interpretations of this inter-ethnocultural marriage abound in Chinese and Tibetan texts—both historical and contemporary[1]—the reconstruction of this marriage is currently in full swing within the context of intangible cultural heritage preservation and tourism development in China. In 2006, Tibetan opera was registered as a form of Chinese National-level Intangible Cultural Heritage.[2] As one of eight classical Tibetan operas (*rnam thar chen mo brgyad*), *Princess Wencheng* is based on the story of this famed marriage and is replayed in the context of multi-ethnic nationalism. An outdoor live show in Lhasa entitled *Princess Wencheng* (*'un shing kong jo*), with around 800 crew, began in 2013 and is one of the most powerful examples of this reconstruction.

In Shépa, 'Lönpo Garchen' opens with an introduction to King Songtsen Gampo, Princess Wencheng, and to the minister himself, tracing their lineages and outlining how they relate to Buddhism. The narrative then proceeds with an account of the preparations for Gar Tongtsen's trip to Tang China, listing the gifts he brought and the many hardships he endured on the journey. Once the minister finally arrives, the narrative turns to his shrewdness in competitions with envoys of other kingdoms who also came to China to woo Princess Wencheng. The end of this section describes Minister Gar Tongtsen's wisdom in

escaping from China, where—due to his intelligence—he was detained by the Tang emperor. Much valuable Tibetan historical and cultural knowledge is contained in this section. For instance, the Tibetan kings are named; Lake Otang, on which Jokhang Monastery was established, is identified; and the sun-and-moon treasure mirror, which later transform into the sacred lake—Tso Ngönpo (Qinghaihu 青海湖)—is also mentioned.[3] Taken together, all these elements continue to shape Tibetans' cultural and religious understandings and practices as these are inscribed on the landscape.

Despite a significant number of variations in detail,[4] the general plot of 'Lönpo Garchen' resembles Tibetan literary sources, such as *The Mirror of the Royal Genealogies* in the fourteenth century, as well as the Tibetan opera, *Princess Wencheng*.[5] What distinguishes the current section from other literature is that it provides a detailed description of Gar Tongtsen's journey to Tang China and highlights the difficulties involved in bringing the Princess—together with the sacred statue of Jowo Shakyamuni, now enshrined in Jokhang Monastery—back to Lhasa. Thus, this section is not so much about celebrating the marriage between Songtsen Gampo and Princess Wencheng, but focuses rather more on praising the wisdom and bravery of Minister Gar Tongtsen. For these reasons, according to local understandings, Minister Gar Tongtsen is seen to be a matchmaker (*gnya' bo bar pa*) for a happy marriage. This section is most often performed on the wedding day itself.

Matchmakers were key figures when arranged marriages were still widely practiced in Choné. The matchmaker would be expected to know both sides well, including whether a household had a good reputation, if one side was affluent, whether one's in-laws were easy to get along with, whether one's bone was clean, if one's hearth deity (*thab ka*) was easy to please, and so on. In recent years, while the practice of arranged marriages has waned, the services of the matchmaker are still in demand and the practice is now reversed. Young people first fall in love after which they identify someone whom both sides know to be a good matchmaker.

Having managed the challenging negotiations between the two families in terms of dowry, bride price, and gifts before the wedding, the matchmaker also shoulders significant responsibility on the wedding day itself. During the marriage ceremony, he is the groom's 'spokesman'.

The groom is expected to stand up straight and remain silent in the bride's house. As outlined in our introduction, the matchmaker and other companions help the groom request the arrow. He engages with the joyful challenges set by the bride's side so that they can enter and leave the bride's house in the timeframe reckoned by the monk. The matchmaker is also charged with ensuring that no one becomes intoxicated and that no quarrels or fights erupt on the wedding day. In short, the matchmaker is the person in charge of almost everything on the wedding day. In light of this challenging task, the newlywed couple pay a new year's visit to the matchmaker bearing gifts as a sign of their appreciation.

This section is performed on the wedding day to highlight the hardship involved in taking and receiving a bride. Usually, singers do not perform the story in its entirety due to time limitations, instead singing only certain stanzas. The most commonly selected part is the one describing the arduous journey that the matchmaker Gar Tongtsen and his companions undertook. As we note in our introduction, the performance of Shépa is flexible in content as long as the context is relevant and appropriate. This section is often performed together with 'Zhanglu' and 'Tsalu', the songs of the wife-giver and wife-taker respectively on the wedding day.

Endnotes

1   Martin Slobodník, 'The Chinese Princess Wencheng in Tibet: A Cultural Intermediary between Facts and Myth', in *Trade, Journeys, Inner-and Intercultural Communication in East and West (up to 1250)*, ed. by Jozef M. Gálik and Tatiana Štefanovičová (Bratislava: Lufema, 2006), pp. 267–76.

2   The Central People's Government of the People's Republic of China, 'The Announcement of the First Inventory of National-level Intangible Cultural Heritage', (2006), http://www.gov.cn/zwgk/2006–06/02/content_297946. htm

3   It is also said that the treasure mirror turned into the Sun and Moon Mountain in Qinghai Province.

4   Our goal is not to compare and contrast variations in detail from different sources, but rather to enrich our understanding of the story of how Princess Wencheng was brought to Tibet. To this end, we do not outline

each variation here but rather provide Chinese, Tibetan and English references for those who are interested to read more. For English sources, see Bsod nams rgyal mtshan, *The Mirror Illuminating the Royal Genealogies*, trans. by Per K. Sørensen (Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 1994), pp. 215–49; Sonam Wangmo, 'A Study of Written and Oral Narratives of Lhagang in Eastern Tibet', *Revue d'Etudes Tibétaines*, 45 (2017), 69–88; Cameron D. Warner, 'A Miscarriage of History: Wencheng Gongzhu and Sino-Tibetan Historiography', *Inner Asia*, 13.2 (2011), 239–64. For earliest records in Chinese, see Xu Liu, *Jiutangshu* (Beijing: Zhonghua shuju, 1975), j196a.5221–22. For one of the Tibetan earliest records, see for example *Bka' chems ka khol ma*, ed. by Smon lam rgya mtsho (Lanzhou: Kan su'u mi rigs dpe skrun khang, 1989), pp. 147–210.

5   Yao Wang, *Tales from Tibetan Opera* (Beijing: New World Press, 2013), pp. 17–33.

བློན་པོ་མགར་ཆེན།

མགར་སྟོང་བཙན་ནི་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་བློན་ཆེན་ཞིག་དང་། དུས་རབས་བདུན་པའི་སྐབས་ལ་རྒྱ་
ནག་དང་ཕྱི་འབྲེལ་གྱི་བཀྲུད་རིམ་དུ། བོད་གིས་རྒྱ་བཟའ་བོད་དུ་ཞུས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡོངས་
སུ་གྲགས། དེ་དང་མཉམ་དུ་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བོད་རྒྱའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆང་རྣམས་སུ་རྒྱ་བཟའ་གོང་ཚོ་དང་འབྲེལ་བའི་
རྒྱ་ཚ་ཕྱུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་།[1] རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་གི་མཛོད་མིན་ཕྱུལ་བཞག་རིག་གནས་སྲུང་
སྐྱོབ་དང་ཡུལ་སྐོར་སྤྱོངས་རྒྱའི་སྲིད་དུས་ཀྱི་རྒྱུབ་སྐྱོངས་འོག་ད་སྲུ་གཏམ་རྒྱུ་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་རྣམ་
པ་གསར་བ་ཞིག་ཀྱང་རིམ་གྱིས་ཕྱི་ལ་མཛོད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་༢༠༠༦ནས་བོད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཁག་ནི་
རྒྱལ་ཁབ་རིམ་པའི་མཛོད་མིན་ཕྱུལ་བཞག་གི་གྲས་སུ་བགྲོད་ཅིང་།[2] རྣལ་ཐར་ཆེན་མོ་བཀྲུད་ཀྱི་ཡ་གྱལ་དུ་
གྱུར་པའི་རྒྱ་བཟན་གོང་ཚོ་ཡི་བློས་གར་ནི། མི་རིགས་སྐ་མང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པའི་གནས་བབ་གཅིག་གི་ངོ་ས་
ནས་བསྐྱར་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ་འཁྱབ་སྟོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། དཔེར་ན་སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ནས་བཟུང་འཁྱབ་སྟོན་
མཁན་༠༠ལྷག་གིས་གྲུབ་པའི་རྒྱ་བཟན་གོང་ཚོ་ཞེས་པའི་བློས་གར་ཞིག་ལྷ་ས་སོང་བྱེར་ནས་དངོས་སུ་འཁྱབ་
འགོ་བཙུགས་པ་ལྟ་བུའོ། །

བློན་པོ་མགར་ཆེན་གྱི་ལེའུ་ཚན་ལས། ཐོག་མར་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་དང་། རྒྱ་བཟའ་གོང་ཚོ་ བློན་
པོ་མགར་ཆེན་རྣམས་རོ་སྤྲོད་བྱས་ཏེ། སངས་རྒྱས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་དགོངས་ལྟར་དེ་དག་གི་སྲིད་རྒྱུ་གྱི་སྐོར་
བརྗོད་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནས་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གྱི་རྒྱ་ནག་དུ་ཡིབས་པའི་ལྟ་གོན་མཛོད་རིམ་དང་། ལས་བར་
དུ་མྱོང་བའི་དཀའ་ངལ། མཐའ་མ་རྒྱ་ནག་དུ་བསྐྱབས་པ་ནས་བརྒྱུད། བློ་སྤོབས་དང་ཐབས་ཚལ་གྱིས་རྒྱལ་ཁབ་
སོ་སོ་ནས་ཡིབས་པའི་བོ་ན་ཀྱུན་ལས་འབྱུར་དུ་ཕོན་ཏེ་གོང་ཚོ་ཞུས་ཐུབ་ཚུལ་དང་། དེ་ནས་རྒྱ་ནག་གོང་མ་
མགར་ལ་ཕྲགས་མོལ་ཕྱིར་བཀག་གི་སྲོན་ལྟ་ཚོགས་བྱེད་ཚུལ། མགར་གྱིས་དཀའ་བ་དེ་དག་ཁྱད་དུ་བསད་ནས་
ལས་ལ་བཟའ་བའི་བྱུང་རབས་རྣམས་བརྗོད་ཡོད། ལེའུ་འདིར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་བྱ་མང་པོ་ཞིག་
འདུས་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། བཙན་པོ་རིམ་བྱོན་གྱི་མཆན་གང་ས་དང་། གསུག་ལག་ཁང་གི་ཆགས་གནས་ལོ་ཐབ
མཚོ་དང་རི་བོ་ཉི་ཟླ་དང་མཚོ་སྤོན་པོ་བཅས་དང་སྲེལ་ཏེ།[3] བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་རིག་གནས་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་མ་ལག
དུ་གྱུབ་པའི་བོད་ཁམས་ཕྱིན་གྱི་ཡུལ་སྐོང་གི་རྣམ་པ་ཞིག་ཕྱོགས་ཀུན་ནས་མཛོན་ཡོད།

བློན་པོ་མགར་དང་འབྲེལ་བའི་གཏམ་རྒྱུད་སྐ་ཚོགས་ལས་ཏེ་བྲག་གི་རོ་ས་ནས་ཁྱུད་པར་ངེས་ཙན་ཞིག་ཡོད་
ནའང་།[4] སྐབས་སུ་བབ་པའི་བཟོད་བྱ་འདི་ནི་དུས་རབས་བཅུ་བཞིའི་ནང་བྱུང་བའི་རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་
ལོང་དང་བོད་ཀྱི་བློས་གར་རྒྱ་བཟན་གོང་ཚོ་ཡི་ནང་དོན་དང་ཕལ་ཆེར་མཚུངས།[5] ཨང་ལོ་རྒྱུས་བསྟུན་བཅོས་མང
ཆེ་བའི་བཟོད་དོན་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ནི། བློན་པོ་མགར་ཆེན་གྱི་བཟོད་བྱར་མགར་རྒྱ་ནག་ཡུལ་དུ་ཕེབས་
པའི་བརྒྱུད་རིམ་དང་། དེ་ནས་གོང་ཚོ་ཞུས་རྗེས་གོང་ཚོ་དང་གསུག་ལག་ཁང་གི་རོ་ལྷ་སར་སྐྱེལ་བའི་ལམ་བར་
དུ་མྱོང་བའི་དཀའ་ཁག་གི་སྐོར་ཞིག་དུ་བརྗོད་ནས། བློན་པོ་མགར་ཆེན་གྱི་མཛད་པ་ལ་བསྟོད་བསྔགས་གཙོ
བོར་བཟུང་ཡོད་པ་ལས། སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་དང་རྒྱ་བཟན་གོང་ཚོ་ཡི་གཉེན་འབྲེལ་གྱི་སྐོར་ལ་ཕལ་ཆེར་མཐོང
ཆེན་མེད་པའི་ཚུལ་ལ་བརྟགས་ན། ཙ་ནི་པ་རྣམས་ཀྱིས་གཉེན་སྟོན་གྱི་ཉིན་ཚོ་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གྱི་ལེའུ་གྱིར

ཞེན་བྱེད་དོན་ཡང་། མགར་སྟོང་བཙན་ནི་བཙན་པོ་དང་རྒྱ་བཟའི་བར་པ་ལྟ་བུར་དོས་འཛིན་བྱེད་པས་ཡིན་པར་འདོད།

ཅོ་ནེ་པའི་གཉེན་སྒྲོལ་དུ། གཞུན་པོ་བར་པ་ནི་ད་སྟའི་བར་དུ་གཉེན་དུ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་བརྩི་ཞིང་། ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་ཁྲིམ་ཚང་གི་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ཏེ་མཆན་སྟེན་བཟང་ངན་དང་། འགྱུར་བ་དུག་ཞེན། དུས་རྒྱུ་གཅང་བཅོས། ཐབ་ལྟའི་འཛམ་རྒྱབ་སོགས་ལ་གཞུན་པོ་བར་པས་ཡོངས་སུ་རྒྱུས་ལོན་ནས་འགན་ཞེན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། དེང་གི་དུས་ལའང་ལུགས་སྲོལ་དེ་ནི་ཡོངས་སུ་མ་ཉམས་པར། ཕོ་མོ་ཕན་ཚུན་བར་དུ་ཡིད་སེམས་གཅིག་ཏུ་མཐུན་རུང་། ཕྱོགས་གཉིས་ཀའི་བློ་དང་འཚམས་པའི་བར་པ་ཞིག་བཙལ་ནས། གཉེན་སྟོན་གྱི་སྟོན་ལ་བཟངས་མ་དང་སྐྱེས་ཀྱི་སྲ་གོན་བར་པས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀ་དང་གྲོས་མོལ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། གཉེན་སྟོན་གྱི་ཉིན་མོར་མགར་པས་བགར་མའི་ཁྲིམ་དུ་གཏུམ་དང་སྐྱེད་ཆ་དགག་ལ་ཞེན་མི་ཆོག་ཀྱིར། གཞུན་པོ་བར་པས་ཚབ་བྱེད་ནས་པ་རོལ་བའི་ཁགས་ལ་ལན་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ཕོག་དགོས། སྟོན་སྐྱེད་གི་སྐབས་སུ་ལུས་པ་ལྟར། བར་པས་བྱུར་ལས་རྣམས་དང་མཉམ་དུ་མགལ་རོགས་ལ་མདའ་ལུ་རོགས་བྱས་ཏེ། དེ་ནས་མོ་ཚེས་ཀྱི་ལུང་ལྟར་བགའ་མ་བསུ་ཞེན་དང་སྐྱེལ་མ་དུས་ལྟར་དུ་བྱེད་པ་དང་། གཉེན་སྟོན་གྱི་སྐབས་སུ་ཆང་བཞི་མགན་དང་། ཁ་ཚོད་དང་དུང་རེས་སོགས་མི་བྱུང་བར་ལྟ་རྟོག་གི་འགན་ཞེ་རེགས་བྱེད་དགོས་ཕྱིར། ཁྲོ་ཕྱུག་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་ཕྱི་མའི་ལོ་སར་གྱི་སྐབས་སྐྱེས་དང་བཅས་ཏེ་བར་པའི་ནང་ལ་སོང་ནས་ཕྱགས་རྟེན་དགོས་པ་ཡིན།

བོད་པོ་མགར་ཆེན་གྱི་ལེའུ་འདི་ནི་གཉེན་སྟོན་གྱི་ཉིན་མོར་ལེན་ཞིང་། ཡིན་ནའང་དུས་ཚོད་ཀྱི་དབང་གིས་ཚར་པ་ཁ་ཤས་ཞིག་ལས་ནང་དོན་ཡོངས་ནི་གྱེར་ལེན་བྱེད་བཞིན་མེད་པ་དང་། ནང་དོན་ཕལ་ཆེ་བ་ནི་མགར་དང་འཕྲོ་རྣམས་རྒྱ་བཟའ་བསུ་བར་འགྲོ་བའི་ལམ་ཁར་བརྒྱུད་པའི་དཀའ་འལ་ལྟ་ཚོགས་ཀྱི་སྐོར་ཡིན། སྟོན་སྐྱེད་གི་སྐབས་སུ་ལུས་པ་ལྟར། སྐབས་བབ་ཀྱི་ཡུལ་དུས་དང་བསྟུན་ནས་བཟོད་བྱ་ནི་ཆེད་དུ་བདམས་ནས་གྱེར་ཅིང་། བོད་པོ་མགར་ཆེན་གྱི་ལེའུ་ནི་ཞང་རྒྱུ་དང་ཚ་རྒྱུ་དང་མཉམ་དུ་གྱེར་སྲོལ་ཡོད་པ་རེད།

མཆུག་མཆན།

1 Martin Slobodník, 'The Chinese Princess Wencheng in Tibet: A Cultural Intermediary between Facts and Myth', in *Trade, Journeys, Inner-and Intercultural Communication in East and West (up to 1250)*, ed. by Jozef M. Gálik and Tatiana Štefanovičová (Bratislava: Lufema, 2006), pp. 267–76.

2 中华人民共和国中央人民政府，"国务院关于公布第一批国家级非物质文化遗产名录的通知"，（2006），http://www.gov.cn/zwgk/2006-06/02/content_297946.htm

3 དགའ་རྒྱུན་དུ་ཉེ་བླ་རེ་པོ་ནི་རྒྱ་བཟའི་མེ་ལོང་ལ་གས་ཆག་ཕོར་ནས་བྱུར་པར་བཤད།

4 དེའང་འབྲེལ་ཡོད་བརྗོད་དོན་སྟོར་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་ནས་བསྟར་དུ་ཕྱུད་ཀྱི་ཆེད་དུ་མ་ཡིན་པར། གཏུམ་རྒྱུད་འདིའི་ནང་པ་ལྟ་མང་ཞིག་མཛོན་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ་འདིར་འབྲེལ་ཡོད་ལོ་རྒྱུ་དཔྱིན་གསུམ་

ཀྱི་རྒྱ་ཆ་ཁག་དོ་སློད་ཚམ་བྱེད་ཡོད། Bsod nams rgyal mtshan, *The Mirror Illuminating the Royal Genealogies*, trans. by Per K. Sørensen (Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 1994), pp. 215–49; Sonam Wangmo, 'A Study of Written and Oral Narratives of Lhagang in Eastern Tibet', *Revue d'Etudes Tibétaines*, 45 (2017), 69–88; Cameron D. Warner, 'A Miscarriage of History: Wencheng Gongzhu and Sino-Tibetan Historiography', *Inner Asia*, 13.2 (2011), 239–64. འབྲེལ་ཡོད་དོན་རྐྱེན་འཁོད་པའི་རྒྱ་ཡིག་གི་ཡིག་ཆང་སྲ་ཕྲོས་ནི་ཐང་ཡིག་རྙིང་མ་རེད། 刘昫,《旧唐书》(北京：中华书局, 1975), j196a.5221–22. བོད་ཡིག་གི་ཡིག་ཆང་སྲ་ཕྲོས་ནི་བགའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ་ཡིན། བགའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ། སློན་ལམ་རྒྱ་མཚོས་ཚེམས་སྒྲིག་བྱས། (ལན་ཏུ། གན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།1989), pp. 147–210.

5　Yao Wang, *Tales from Tibetan Opera* (Beijing: New World Press, 2013), pp. 17–33.

大臣噶尔东赞

大臣噶尔, 又名噶尔东赞, 是松赞干布的一位大臣。七世纪上半叶, 他为赞普迎娶被藏族称为"嘉泽"(རྒྱ་བཟའ།)的汉地文成公主而享有盛名。自古至今, 汉藏文献中对这场跨民族婚姻的解读很丰富。[1]目前, 随着非遗保护与旅游发展的兴起, 对此婚姻的重新建构也在全面展开。2006年, 藏戏被列为国家级非物质文化遗产,[2]其中作为八大经典藏戏(རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་བརྒྱད།)之一的"文成公主"就是以这场著名的婚姻为蓝本。如今, 它在多民族国家的情境中重新被演绎。自2013年开始, 大约800名演员阵容的"文成公主"(ཁྲུ་ཤིང་ཀོང་ཇོ།)在拉萨上演, 是这种重新建构最有力的例证之一。

"大臣噶尔东赞"以介绍松赞干布、文成公主及噶尔东赞开篇, 追溯了他们各自的世系并简述了他们与佛教的关系。之后讲述了噶尔东赞为去大唐所做的准备, 罗列了他准备的礼物以及旅程中承受的诸多艰辛。转而叙述噶尔东赞最终抵达长安, 同各国前来求娶文成公主的使臣竞争, 并展现了他的智谋。最后, 叙述以大臣噶尔东赞因才智被唐皇拘禁但成功逃离中原而结尾。本篇包含许多宝贵的藏族历史文化知识。例如, 点明了藏王的名讳, 指明了大昭寺的所在地奥塘湖, 提及了变为青海湖(མཚོ་སྔོན་པོ།)的日月宝镜。[3]这些元素持续塑造着藏族那些镌刻进地理景观中的文化宗教认识和习俗。

尽管在细节上存在大量的差异,[4]但"大臣噶尔东赞"的总体情节和藏族历史文献, 比如十四世纪的《西藏王统记》与藏戏《文成公主》, 颇为类似。[5]本篇和其他文本的不同之处在于, 它细致刻画了噶尔东赞的中原之行, 以及把公主和如今供奉在大昭寺的神圣释迦摩尼等身像迎接到拉萨的艰难。因此, 与其说本篇在歌颂松赞干布和文成公主之间的姻缘, 倒不如说它是在赞颂大臣噶尔东赞的有勇有谋。因此, 在当地的理解中, 大臣噶尔东赞被认为是幸福婚姻的媒人(གཉེན་པོ་བར་པ།), 所以此篇大多会在婚礼上演唱。

过去实行包办婚姻时, 媒人是很关键人物。媒人要对结亲双方都了如指掌, 包括一家人的口碑好坏, 家境是否富裕, 双亲是否难以相处, 骨头是否干净, 灶神(ཐབ་ཀླུ།)是否容易取悦, 不一而足。近些年, 尽管包办婚姻淡出了当地社会, 人们依然需要媒人的帮助来结亲。这导致传统习俗有所改变: 年轻人通常先恋爱, 再找一位双方都满意的好媒人。

媒人除了在婚礼前处理两家之间有关嫁妆、彩礼、礼物及诸多有挑战性的协商之外, 还要在婚礼当天承担重要的责任。在婚礼上, 他是新郎的"发言人", 因为在新娘家时, 新郎需要遵循保持站立并一言不发的传统。媒人和其他同伴需要帮助新郎求取箭, 他也需要参与新娘一方设置的有趣挑战, 并在僧人卜算好的时间节点进入并离开新娘家。媒人还负责确保在婚

礼上没人喝醉, 也没有口角或打架发生。简言之, 媒人几乎包揽了婚礼上的所有事。由于他任务繁多, 新婚夫妻在新年时需要带礼品拜访媒人以感谢其辛苦付出。

　　本篇在婚礼当天演唱, 强调娶亲和迎亲的困难。通常演唱者因时间限制只会唱一些诗节, 而不会表演整个故事。最常选取的部分是噶尔东赞与其随护在旅途中经历的困难。导论已述, 只要是情境相关且合适, 释巴表演在内容上是灵活的。因此, 本篇常常与"送亲辞"和"迎亲辞", 即"出嫁歌"和"娶亲歌", 在婚礼上一起演唱。

尾注

1　　Martin Slobodník, 'The Chinese Princess Wencheng in Tibet: A Cultural Intermediary between Facts and Myth', in *Trade, Journeys, Inner-and Intercultural Communication in East and West* (*up to 1250*), ed. by Jozef M. Gálik and Tatiana Štefanovičová (Bratislava: Lufema, 2006), pp. 267–76.

2　　中华人民共和国中央人民政府, "国务院关于公布第一批国家级非物质文化遗产名录的通知", (2006), http://www.gov.cn/zwgk/2006-06/02/content_297946.htm

3　　传说宝镜变成了青海的日月山。

4　　我们的目的并非对比不同史料的细节异同, 而是丰富我们对吐蕃迎娶文成公主这一故事的解读。因此, 我们未在此细列每处不同, 而是为有兴趣的读者提供了汉、藏、英三语的参考文献。英文资料见Bsod nams rgyal mtshan, *The Mirror Illuminating the Royal Genealogies*, trans. by Per K. Sørensen (Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 1994), pp. 215–49; Sonam Wangmo, 'A Study of Written and Oral Narratives of Lhagang in Eastern Tibet', *Revue d'Etudes Tibétaines*, 45 (2017), 69–88; Cameron D. Warner, 'A Miscarriage of History: Wencheng Gongzhu and Sino-Tibetan Historiography', *Inner Asia*, 13.2 (2011), 239–64。中文最早时期的记录见刘昫,《旧唐书》(北京: 中华书局, 1975), j196a.5221–22。藏文早期记录, 例见བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ། བློན་ལམ་རྒྱ་མཚོ་ཚོམ་སྒྲིག་བྱས། (ལན་ཇྭ། གན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།1989), pp. 147–210。

5　　Yao Wang, *Tales from Tibetan Opera* (Beijing: New World Press, 2013), pp. 17–33.

བློན་པོ་མགར་ཆེན།　　　　　　　　　　　大臣噶尔东赞

Minister Gar Tongtsen

དྲི།　　　　　　　　　　　　　　　　　　　问

Question:

སྟོད་ན་འཇའ་ཞིག་ཤར་བསྡད་སྲང་།[1]　　　虹霓现于上部兮

The rainbow appeared in the upper region,

སྟོད་ལ་ཅི་ཞིག་འཁྲུངས་ནེ་རེད།[2]　　　生于上部者孰耶

Who was born there?

སྨད་ན་མཚོ་ཞིག་འཁྱིལ་བསྡད་སྲང་།[3]　　湖泽汇于下部兮

The lake formed in the lower region,

སྨད་ལ་ཅི་ཞིག་འཁྲུངས་ནེ་རེད།[4]　　　生于下部者孰耶

Who was born there?

བར་ན་རླུང་ཞིག་ལྡངས་བསྡད་སྲང་།[5]　　风飚飚于中部兮

The wind blew in the middle region,

---

[1]　MT: **སྟོད་ན་འཇའ་ཞིག་ཤར་བསྡད་སྲང་།** ZG: སྟོད་ལ་འཁྲུངས་པ་ཅི་འདུ་སྲང་། སྨད་ལ་འཁྲུངས་པ་ཅི་འདུ་སྲང་། བར་ལ་འཁྲུངས་པ་ཅི་འདུ་སྲང་། སྟོད་ལ་འཁྲུངས་པ་བསྐུ་དང་བསྐུད་རེ་སྲང་། སྨད་ལ་འཁྲུངས་ལ་བསྐུ་དང་བསྐུད་རེ་སྲང་། བར་ལ་འཁྲུངས་པ་བསྐུ་དང་བསྐུད་རེ་སྲང་། བསྐུ་དང་བསྐུད་ནས་གཅིག་རེ་ལོངས། གཅིག་རེ་སྨིན་དེ་ཅི་ཞིག་ཟེར། བསྐུ་དང་བསྐུད་ནས་གཅིག་རེ་ལོངས། གཅིག་རེ་སྨིན་དེ་ཅི་ཞིག་ཟེར། བསྐུ་དང་བསྐུད་ནས་གཅིག་རེ་ལོངས། གཅིག་རེ་སྨིན་དེ་སྟོད་བཙན་སྲས་པོ་རེད། བསྐུ་དང་བསྐུད་ནས་གཅིག་རེ་ལོངས། གཅིག་རེ་སྨིན་དེ་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་རེད། བསྐུ་དང་བསྐུད་ནས་གཅིག་རེ་ལོངས། གཅིག་རེ་སྨིན་དེ་བློན་པོ་མགར་ཆེན་རེད། CS: སྟོད་ན་འཇའ་ཆིག་ཤར་འདུས་ཡོད། FY: སྟོད་ན་འཇའ་ཞིག་འདུག་ཡོད།

[2]　MT: **སྟོད་ལ་ཅི་ཞིག་འཁྲུངས་ནེ་རེད།** CS: སྟོད་ན་ཆེ་གཉི་འཁྲུངས་ནེ་རེད། FY: སྟོད་ན་ཆེ་ཞིག་འཁྲུངས་ནེ་རེད།

[3]　MT: **སྨད་ན་མཚོ་ཞིག་འཁྱིལ་བསྡད་སྲང་།** CS: སྨད་ལ་མཚོ་ཆིག་འཁྱིལ་འདུས་ཡོད། FY: སྨད་ལ་མཚོ་ཞིག་འཁྱིལ་འདུག་ཡོད།

[4]　MT, FY: **སྨད་ལ་ཅི་ཞིག་འཁྲུངས་ནེ་རེད།** CS: སྨད་ལ་ཆེ་གཉི་འཁྲུངས་ནེ་རེད།

[5]　MT: **བར་ན་རླུང་ཞིག་ལྡངས་བསྡད་སྲང་།** CS: བར་ལ་རླུང་འཚུབ་གཡུག་གི་ན། FY: བར་ལ་རླུང་ཞིག་གཡུག་འདུག་ཡོད།

བར་ལ་ཅི་ཞིག་འཁྲུངས་ནེ་རེད།[6] 生于中部者孰耶

Who was born there?

གློ་དལ་བུར་ཤོག་དང་ཐིལ་བ་མེད། 歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

ལན། 答

Answer:

སྟོད་ལ་འཇའ་ཞིག་ཤར་རྒྱུ་ནེ།[7] 虹霓现于上部兮

That rainbow appearing in the upper region,

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་འཁྲུངས་བསྡད་སྲང་།[8] 松赞干布降生矣

King Songtsen Gampo was born.

སྨད་ལ་མཚོ་ཞིག་འཁྱིལ་རྒྱུ་ནེ།[9] 湖泽汇于下部兮

That lake forming in the lower region,

རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་འཁྲུངས་བསྡད་སྲང་།[10] 文成公主降生矣

Princess Wencheng was born.

བར་ལ་རླུང་ཞིག་ལྡངས་རྒྱུ་ནེ།[11] 风飐飐于中部兮

That wind blowing in the middle region,

---

[6]   MT, FY: **བར་ལ་ཅི་ཞིག་འཁྲུངས་ནེ་རེད།** CS: བར་ལ་ཆེ་གཞི་འཁྲུངས་འདུས་ཡོད།

[7]   MT: **སྟོད་ལ་འཇའ་ཞིག་ཤར་རྒྱུ་ནེ།** CS: སྟོད་ལ་འཇའ་ཅིག་ཤར་གི་ཟེར། FY: སྟོད་ལ་འཇའ་ཞིག་ཤར་གི་ཟེར།

[8]   MT: **སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་འཁྲུངས་བསྡད་སྲང་།** CS: སྲོང་བཙན་སྒོམ་པོ་འཁྲུངས་དེ་ཡོད། FY: སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ འཁྲུངས་འདུག་ཡོད།

[9]   MT: **སྨད་ལ་མཚོ་ཞིག་འཁྱིལ་རྒྱུ་ནེ།** CS: སྨད་ལ་མཚོ་ཅིག་འཁྱིལ་གི་ཟེར། FY: སྨད་ལ་མཚོ་ཞིག་འཁྱིལ་གི་ཟེར།

[10]   MT: **རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་འཁྲུངས་བསྡད་སྲང་།** CS: སྨད་རྒྱ་བཟའ་ཀོ་ཚོ་འཁྲུངས་དེ་ཡོད། FY: སྨད་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་ འཁྲུངས་འདུག་ཡོད།

[11]   MT: **བར་ལ་རླུང་ཞིག་ལྡངས་རྒྱུ་ནེ།** CS: བར་ལ་རླུང་ཅིག་གཡུག་གི་ཟེར། FY: བར་ལ་རླུང་ཞིག་གཡུག་གི་ཟེར།

བློན་པོ་མགར་ཆེན་འཁྲུངས་བསྲུད་སྲུང་།།[12] 大臣东赞降生矣

Minister Gar Tongtsen was born.

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདུ་ཡིན།། 如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དྲི། 问

Question:

སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།།[13] 上部松赞干布兮

King Songtsen Gampo of the upper region,

ཁྱོས་མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ།།[14] 尔目睹耶耳闻耶

Did you see him or hear about him?

ན་ཡིས་གོ་ན་ཅི་རེད་ཟེར།།[15] 若耳闻之者何耶

If you heard about him, what was it that you heard?

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།།[16] 下部文成公主兮

Princess Wencheng of the lower region,

ཁྱོས་མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ།།[17] 尔目睹耶耳闻耶

Did you see her or hear about her?

---

[12] MT: བློན་པོ་མགར་ཆེན་འཁྲུངས་བསྲུད་སྲུང་། CS: དེ་བློན་པོ་སྲང་ཆེན་འཁྲུངས་དེ་ཡོད། FY: དེ་བློན་པོ་མགར་ཆེན་ འཁྲུངས་འདུག་ཡོད།

[13] MT: སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་འཁྲུངས་བསྲུད་སྲུང་། CS: སྟོད་ཡི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གད། FY: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ གད། ED: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།

[14] MT: ཁྱོས་མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ། CS: མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡི་གོ། FY: མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ

[15] MT: ན་ཡིས་གོ་ན་ཅི་རེད་ཟེར།

[16] MT: རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་འཁྲུངས་བསྲུད་སྲུང་། CS: སྨད་ན་རྒྱ་བཟའ་ཀོ་ཚོ་གད། FY: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན། ED: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།

[17] MT: ཁྱོས་མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ། CS: མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡི་གོ། FY: མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ

ན་ཡིས་གོ་ན་ཅི་རེད་ཟེར།[18] 若耳闻之者何耶

If you heard about her, what was it that you heard?

བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།[19] 中部大臣东赞兮

Minister Gar Tongtsen of the middle region,

ཁྱོས་མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ།[20] 尔目睹耶耳闻耶

Did you see him or hear about it?

ན་ཡིས་གོ་ན་ཅི་རེད་ཟེར།[21] 若耳闻之者何耶

If you heard about him, what was it that you heard?

གླུ་དལ་མོ་ལོངས་དང་རྗེས་ན་ཡོད། 有歌相继徐徐咏

Sing it slowly, and more songs will follow.

ལན། 答

Answer:

སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།[22] 上部松赞干布兮

King Songtsen Gampo of the upper region,

མིག་གིས་མ་མཐོང་ན་ཡིས་གོ།[23] 目弗睹之耳闻之

Was only heard about and not seen.

---

[18] MT: ན་ཡིས་གོ་ན་ཅི་རེད་ཟེར།

[19] MT: བློན་པོ་མགར་ཆེན་འབྱུངས་བསྲད་སྲུང་། CS: བར་ན་བློན་པོ་སྲང་ཆེན་གན། FY: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན། ED: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།

[20] MT: ཁྱོས་མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ། CS: མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡི་གོ། FY: མིག་གིས་མཐོང་ན་ན་ཡིས་གོ

[21] MT: ན་ཡིས་གོ་ན་ཅི་རེད་ཟེར།

[22] MT: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན། CS: སྟོད་ཡི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གད། FY: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།

[23] CS: མིག་གིས་མ་མཐོང་ན་ཡིས་གོ། FY: མིག་གིས་མ་མཐོང་ན་ཡིས་གོ

སྱོང་ཆེ་ནི་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་། །24   闻其威严心记之

I heard about His Majesty and then enshrined him in my heart.

སེམས་ལ་བཟུང་ནས་ཡིད་རེ་གསལ། །25   心记之也意明之

Then, he was engraved in my mind forever.

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གནའ། །26   下部文成公主兮

Princess Wencheng of the lower region,

མིག་གིས་མ་མཐོང་རྣ་ཡིས་གོ། །27   目弗睹之耳闻之

Was only heard about and not seen.

ཀོང་ཆེ་ནི་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་། །28   闻其尊贵心记之

I heard about Her Royal Highness and then enshrined her in my heart.

སེམས་ལ་བཟུང་ནས་ཡིད་རེ་གསལ། །29   心记之也意明之

Then, she was engraved in my mind forever.

བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནའ། །30   中部大臣东赞兮

Minister Gar Tongtsen of the middle region,

མིག་གིས་མ་མཐོང་རྣ་ཡིས་གོ། །31   目弗睹之耳闻之

Was only heard about and not seen.

---

24   MT: སྱོང་ཆེ་ནི་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་། CS: རྣ་ཡིས་གོ་ནས་སེམས་ལ་ཟུངས། FY: རྣ་ཡིས་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་།

25   CS, FY: སེམས་ལ་བཟུང་ནས་ཡིད་རེ་གསལ།

26   MT: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གནའ། CS: སྨད་ཡི་རྒྱ་བཟའ་ཀོ་ཆེད་གནད། FY: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གནའ།

27   CS: མིག་གིས་མ་མཐོང་རྣ་ཡིས་གོ། FY: མིག་གིས་མ་མཐོང་རྣ་ཡིས་གོ

28   MT: ཀོང་ཆེ་ནི་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་། CS: རྣ་ཡིས་གོ་ནས་སེམས་ལ་ཟུངས། FY: རྣ་ཡིས་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་།

29   CS, FY: སེམས་ལ་བཟུང་ནས་ཡིད་རེ་གསལ།

30   MT: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནའ། CS: བར་འདི་བློན་པོ་སྣང་ཆེན་གནད། FY: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནའ།

31   CS: མིག་གིས་མ་མཐོང་རྣ་ཡིས་གོ།། FY: མིག་གིས་མ་མཐོང་རྣ་ཡིས་གོ།

མགར་ཆེ་ནི་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་།[32]   闻其睿智心记之

I heard about His Excellency and then enshrined him in my heart.

སེམས་ལ་བཟུང་ནས་ཡིད་རེ་གསལ།[33]   心记之也意明之

Then, he was engraved in my mind forever.

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདྲ་ཡིན།   如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དི།   问

Question:

སྲོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།[34]   上部松赞干布兮

King Songtsen Gampo of the upper region,

སྲོང་ཆེ་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད།[35]   降生之宗室何耶

From which lineage did His Majesty descend?

ཐུགས་ཆེ་ན་གང་གི་གཞུག་ལས་འབྱུངས།[36]   慈悲承袭于何耶

Whence was his great compassion born?

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།[37]   下部文成公主者

Princess Wencheng of the lower region,

---

[32] MT: མགར་ཆེ་ནི་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་། CS: ན་ཡིས་གོ་ནས་སེམས་ལ་ཟུངས། FY: ན་ཡིས་གོ་ནས་སེམས་ལ་བཟུང་།

[33] CS, FY: སེམས་ལ་བཟུང་ནས་ཡིད་རེ་གསལ།

[34] MT: སྲོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན། CS: སྲོད་ཡི་སྲོང་བཙན་སྒོམ་པོ་གན། FY: སྲོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།

[35] MT: སྲོང་ཆེ་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད། CS: ཞོ་ཆེ་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད། FY: ཞོ་ཆེན་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད།

[36] MT: ཐུགས་ཆེ་ན་གང་གི་གཞུག་ལས་འབྱུངས། CS: ཐུགས་ཆེ་ནི་གང་གི་གཞུག་ལ་འབྱུངས། FY: ཐུགས་རྗེ་ཆེན་ན་གང་གི་གཞུག་ལ་འབྱུངས།

[37] MT: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན། CS: སྨད་ཡི་རྒྱ་བཟའ་ཀོ་ཆེ་གད། FY: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན།

གོང་ཆེ་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད།[38]   降生之宗室何耶

From which lineage did Her Royal Highness descend?

ཐུགས་ཆེ་ན་གང་གི་གཞུག་ལས་འབྱུངས།[39]   慈悲承袭于何耶

Whence was her great compassion born?

བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།[40]   中部大臣东赞者

Minister Gar Tongtsen of the middle region,

མགར་ཆེ་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད།[41]   降生之宗室何耶

From which lineage did His Excellency descend?

ཐུགས་ཆེ་ན་གང་གི་གཞུག་ལས་འབྱུངས།[42]   慈悲承袭于何耶

Whence was his great compassion born?

ལན།   答

Answer:

དེ་ལ་ལན་ཞིག་རྒྱག་རྒྱུ་ན།   应答所问者如是

To give an answer to that,

སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།[43]   上部松赞干布兮

King Songtsen Gampo of the upper region,

---

[38] MT: **གོང་ཆེ་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད།** CS: གོང་ཆེ་ནི་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད། FY: གོང་ཆེན་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ ཆད།

[39] MT: **ཐུགས་ཆེ་ན་གང་གི་གཞུག་ལས་འབྱུངས།** CS: ཐུགས་ཆེ་ནི་གང་གི་གཞུག་ལ་འབྱུངས། FY: ཐུགས་རྗེ་ཆེན་ན་ གང་གི་གཞུག་ལ་འབྱུངས།

[40] MT: **བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།** CS: བར་གི་བློན་པོ་སྲང་ཆེན་གན། FY: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།

[41] MT, FY: **མགར་ཆེ་ན་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད།** CS: སྲང་ཆེ་ནི་གང་གི་རྒྱུད་ལས་ཆད།

[42] MT: **ཐུགས་ཆེ་ན་གང་གི་གཞུག་ལས་འབྱུངས།** CS: ཐུགས་ཆེ་ནི་གང་གི་གཞུག་ལ་འབྱུངས། FY: ཐུགས་རྗེ་ཆེན་ན་ གང་གི་གཞུག་ལ་འབྱུངས།

[43] CS: སྟོད་ཡི་སྲོང་བཙན་སྒོ་པོ་གད། FY: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན། ED: **སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།**

སྲོང་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།[44]　　　　　　言赞普之宗室也

Speaking of the noble lineage of His Majesty,

སྲོང་ཆེ་ནི་དབང་པོའི་རྒྱུད་ལས་ཆད།[45]　　　　　为帝王之苗裔矣

He descended from the mighty King.

ཐུགས་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།[46]　　　　　　言慈悲之渊源兮

Speaking of the origin of his great compassion,

ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་གཞུག་ལས་འབྱུངས།[47]　　　　　承袭于观音大士

It was born from the Lord of Great Compassion, Avalokiteśvara.

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།[48]　　　　　　　下部文成公主兮

Princess Wencheng of the lower region,

ཀོང་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།[49]　　　　　　言公主之宗室也

Speaking of the noble lineage of Her Royal Highness,

ཀོང་ཆེ་ནི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱུད་ལས་ཆད།[50]　　　　　为皇帝之苗裔矣

She descended from the Emperor.

ཐུགས་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།[51]　　　　　　言慈悲之渊源兮

Speaking of the origin of her great compassion,

---

[44]　CS: ཞོ་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན། FY: ཞོ་ཆེན་ན་ལྷོ་རྒྱུད་བཤད་རྒྱུ་ན། ED: **སྲོང་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།**

[45]　CS, FY: ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་རྒྱུད་ལས་ཆད། ED: **སྲོང་ཆེ་ནི་དབང་པོའི་རྒྱུད་ལས་ཆད།**

[46]　ED: **ཐུགས་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།**

[47]　CS: ཐུགས་ཆེ་དབང་པོ་གཞུག་ལ་འབྱུངས། FY: ཐུགས་རྗེ་དབང་པོ་གཞུག་ལ་འབྱུངས། ED: **ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་གཞུག་ལས་འབྱུངས།**

[48]　CS: སྨད་ཡི་རྒྱ་བཟའ་ཀོ་ཆོ་གད། FY: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན། ED: **སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།**

[49]　ED: **ཀོང་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།**

[50]　CS: གོང་ཆེ་ནི་སྟོལ་མའི་རྒྱུན་ལས་ཆད། FY: གོང་ཆེན་ན་རྒྱུལ་པོ་གཞུག་ལ་འབྱུངས། ED: **ཀོང་ཆེ་ནི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱུད་ལས་ཆད།**

[51]　ED: **ཐུགས་ཆེ་ནི་ལྷོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།**

ཕུགས་ཆེ་ནི་སྒྲོལ་མའི་གཤུག་ལས་འབྱུངས།[52] 承袭于救度佛母

It was born from the Tara.

བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།[53] 中部大臣东赞兮

Minister Gar Tongtsen of the middle region,

ཕུགས་ཆེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།[54] 言慈悲之渊源也

Speaking of the origin of his compassion,

ཕྱག་གཡས་ནི་བདུད་རྩིའི་བུམ་པ་ཁྲར།[55] 观音右手之净瓶

From the sacred vase in [Avalokiteśvara's] right hand,

དེ་བདུད་རྩིའི་བུམ་པའི་ནང་དུ་འབྱུངས།[56] 其于净瓶之中出

Minister Gar Tongtsen was born.

དི། 问

Question:

སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།[57] 上部松赞干布兮

King Songtsen Gampo of the upper region,

---

[52] CS: ཕུགས་ཆེ་ནི་རྒྱལ་པོ་གཤུག་ལ་འབྱུངས། FY: ཕུགས་རྗེ་ཆེན་ན་སྒྲོལ་མའི་རྒྱུད་ལས་ཆད། ED: **ཕུགས་ཆེ་ནི་སྒྲོལ་མའི་གཤུག་ལས་འབྱུངས།**

[53] CS: བར་དེ་བློན་པོ་སྣང་ཆེན་གད། FY: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན། ED: **བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།**

[54] CS: སྣང་ཆེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན། ཕུགས་ཆེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན། FY: མགར་ཆེན་ན་ལོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན། ཕུགས་རྗེ་ཆེན་ན་ལོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན། ED: **ཕུགས་ཆེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་རྒྱུ་ན།**

[55] CS: ཕྱག་གཡས་ན་བདུད་རྩི་བུམ་པ་ཁྲར། FY: སྨྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་རྒྱུད་ལས་ཆད། ED: **ཕྱག་གཡས་ནི་བདུད་རྩིའི་བུམ་པ་ཁྲར།**

[56] CS, FY: དེ་བདུད་རྩི་བུམ་པ་ནང་དུ་འབྱུངས། སྨྱུན་རས་གཟིགས་ཀྱི་སྐུ་ལས་འབྱུངས། ED: **དེ་བདུད་རྩིའི་བུམ་པའི་ནང་དུ་འབྱུངས།**

[57] MT, ZG: **སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།** CS: སྟོད་ཡི་སྲོང་བཙན་སྒོམ་པོ་གད། FY: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གད།

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཕ་མ་ཤོད།[58]

释赞普父母孰耶

Please tell of his parents.

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་གོང་ཇོ་གནས།[59]

下部文成公主兮

Princess Wencheng of the lower region,

རྒྱ་བཟའ་གོང་ཇོའི་ཕ་མ་ཤོད།[60]

释公主父母孰耶

Please tell of her parents.

བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནས།[61]

中部大臣东赞兮

Minister Gar Tongtsen of the middle region,

བློན་པོ་མགར་གྱི་ཕ་མ་ཤོད།[62]

释大臣父母孰耶

Please tell of his parents.

ལན།

答

Answer:

སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གནས།[63]

上部松赞干布兮

King Songtsen Gampo of the upper region,

སྲོང་བཙན་ཕ་མ་བཤད་རྒྱུ་ན།[64]

言赞普之父母者

Speaking of his parents,

58　MT, ZG: སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཕ་མ་ཤོད། CS: སྲོང་བཙན་ཕ་མ་བུ་གསུམ་ཤོད། FY: སྲོང་བཙན་ཕ་མ་བུ་གསུམ་ ཤོད།

59　MT, ZG: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་གོང་ཇོ་གནས། CS: སྨད་ཡེ་རྒྱ་བཟའ་ཀོ་ཆེ་གནས། FY: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་གོང་ཇོ་གནས།

60　MT, ZG: རྒྱ་བཟའ་གོང་ཇོའི་ཕ་མ་ཤོད། CS, FY: རྒྱ་བཟའ་ཕ་མ་བུ་གསུམ་ཤོད།

61　MT, ZG: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནས། CS: བར་ན་བློན་པོ་སྟང་ཆེན་གནས། FY: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་ གནས།

62　MT, ZG: བློན་པོ་མགར་གྱི་ཕ་མ་ཤོད། CS, FY: བློན་པོ་ཕ་མ་བུ་གསུམ་ཤོད།

63　MT, ZG: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གནས། CS: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒོམ་པོ་གནད། FY: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ གནས།

64　MT, FY: སྲོང་བཙན་ཕ་མ་བཤད་རྒྱུ་ན། CS: སྲོང་བཙན་ཕ་མ་བཤད་རྒྱུ་ན།

ཕ་ནི་དབང་པོ་རྒྱལ་པོ་རེད།[65] 父者王中圣王也

His father was the Mighty King.[1]

མ་ནི་དབང་མོ་རྒྱལ་མོ་རེད།[66] 母者坤极圣后也

His mother was the Noble Queen.

བུ་ནི་སྲོང་བཙན་ཁྲོང་རང་རེད།[67] 子者松赞干布矣

The son was King Songtsen Gampo himself.

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གནས།[68] 下部文成公主兮

Princess Wencheng of the lower region,

རྒྱ་བཟའ་ཕ་མ་བཤད་རྒྱུ་ན།[69] 言公主之父母者

Speaking of her parents,

ཕ་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོ་རེད།[70] 父者大唐皇帝也

Her father was the Emperor of Tang China.

མ་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་མོ་རེད།[71] 母者大唐皇后也

Her mother was the Empress of Tang China.

བུ་ནི་རྒྱ་བཟའ་ཁོང་རང་རེད།[72] 子者文成公主矣

The daughter was Princess Wencheng herself.

བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནས།[73] 中部噶尔东赞兮

Minister Gar Tongtsen of the middle region,

---

65 MT, ZG, FY: ཕ་ནི་དབང་པོ་རྒྱལ་པོ་རེད། CS: ཕ་ནི་དབང་པོ་རྒྱལ་ཡོན་རེད།

66 MT, ZG: མ་ནི་དབང་མོ་རྒྱལ་མོ་རེད། CS: མ་ནི་དབང་པོ་རྒྱལ་མོ་རེད། FY: མ་ནི་དབང་པོ་རྒྱལ་མོ་རེད།

67 MT, ZG: བུ་ནི་སྲོང་བཙན་ཁོང་རང་རེད། CS: བུ་ནི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་རང་། FY: བུ་ནི་སྲོང་བཙན་ཁོ་རང་རེད།

68 MT, ZG: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གནས། CS: སྨད་ཀྱི་ཡི་རྒྱ་བཟའ་ཀོ་ཇོ་ཡོད། FY: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གནས།

69 MT, CS, FY: རྒྱ་བཟའ་ཕ་མ་བཤད་རྒྱུ་ན།

70 MT, ZG, FY: ཕ་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོ་རེད། CS: ཕ་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་པོ་རེད།

71 MT, ZG, CS, FY: མ་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་མོ་རེད།

72 MT, ZG: བུ་ནི་རྒྱ་བཟའ་ཁོང་རང་རེད། CS: བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་ཁོ་རས་རེད། FY: བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་ཁོ་རང་རེད།

73 MT: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནས། CS: བར་ན་བློན་པོ་སྨྲ་ཆེན་གནས། FY: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནས།

བློན་པོའི་ཕ་མ་བཤད་རྒྱུ་ན།[74]

Speaking of his parents,

言大臣之父母者

ཕ་ནི་ཐོག་གི་རྒྱལ་པོ་རེད།[75]

His father was the King of Thunder.[2]

父者雷霆之王也

མ་ནི་འོད་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་རེད།[76]

His mother was the Queen of Lightning.

母者电光之后也

བུ་ནི་བློན་པོ་ཁོང་རང་རེད།[77]

The son was Minister Gar Tongtsen himself.

子者大臣东赞矣

དེ།

Question:

问

སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།[78]

King Songtsen Gampo of the upper region,

上部松赞干布兮

སྲོང་བཙན་གང་གི་སྤྲུལ་པ་རེད།[79]

Whose emanation was he?

赞普孰之化身耶

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།[80]

Princess Wencheng of the lower region,

下部文成公主兮

རྒྱ་བཟའ་གང་གི་སྤྲུལ་པ་རེད།[81]

Whose emanation was she?

公主孰之化身耶

---

[74] MT: བློན་པོའི་ཕ་མ་བཤད་རྒྱུ་ན། FY: བློན་པོ་ཕ་མ་བཤད་རྒྱུ་ན།

[75] MT, FY: ཕ་ནི་ཐོག་གི་རྒྱལ་པོ་རེད། CS: ཕ་ནི་ཐོག་གི་རྒྱལ་པོ་རེད།

[76] MT: མ་ནི་འོད་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་རེད། CS: མ་ནི་ཐོག་གི་རྒྱལ་མོ་རེད། FY: མ་ནི་ཐོག་གི་རྒྱལ་མོ་རེད།

[77] MT: བུ་ནི་བློན་པོ་ཁོང་རང་རེད། CS: བུ་ནི་བློན་པོ་ཁོ་རས་རེད། FY: བུ་ནི་བློན་པོ་ཁོ་རང་རེད།

[78] MT, ZG: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།

[79] MT, ZG: སྲོང་བཙན་གང་གི་སྤྲུལ་པ་རེད།

[80] MT, ZG: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།

[81] MT, ZG: རྒྱ་བཟའ་གང་གི་སྤྲུལ་པ་རེད།

བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།[82] 　　中部大臣东赞兮

Minister Gar Tongtsen of the middle region,

བློན་པོ་གང་གི་སྤྲུལ་པ་རེད།[83] 　　大臣孰之化身耶

Whose emanation was he?

གླུ་ཕྱི་མ་ཡོད་ན་ཅི་འདུ་ཡིན། 　　有歌相继者何耶

What is the song if more is still to come?

ཁྱོད་ཕྱུན་རིང་མ་འགོར་ལན་རེ་ཕོག 　　尔作答之莫迟误

Please answer my questions without further ado.

ལན། 　　　　　　　　答

Answer:

དེ་ལ་ལན་ཞིག་རྒྱག་རྒྱུ་ན། 　　应答所问者如是

To give an answer to that,

སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།[84] 　　上部松赞干布兮

King Songtsen Gampo of the upper region,

ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤྲུལ་པ་རེད།[85] 　　为观音之化身矣

He was an emanation of The Lord of Great Compassion, Avalokiteśvara.

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།[86] 　　下部文成公主兮

Princess Wencheng of the lower region,

---

[82] MT, ZG: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།

[83] MT, ZG: བློན་པོ་གང་གི་སྤྲུལ་པ་རེད།

[84] MT, ZG: སྟོད་ཀྱི་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་གན།

[85] MT, ZG: ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོའི་སྤྲུལ་པ་རེད།

[86] MT, ZG: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་ནག་ཀོང་ཇོ་གན།

མ་སྒྲོལ་མ་རྗེའི་སྤྲུལ་པ་རེད།[87]   为度母之化身矣

She was an emanation of the goddess Tara.

བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནས།[88]   中部大臣东赞兮

Minister Gar Tongtsen of the middle region,

འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་རེད།[89]   为文殊之化身矣

He was an emanation of the Buddha of wisdom, Mañjuśrī.

དི།   问

Question:

སྔོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཡན་ཆད་ན།[90]   由往昔至松赞兮

Up to King Songtsen Gampo,

རྒྱལ་པོ་གྲངས་ཀ་ཅི་འདུ་སྲང་།[91]   赞普之数几何耶

How many Kings had there been?

གནས་བཅུ་བཙུན་མོའི་མན་ཆད་ན།[92]   计十方之王妃兮

Counting Consorts from far and near,[3]

བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ཅི་འདུ་སྲང་།[93]   蕃域所聘几何耶

How many Consorts had married into Tibet?

---

[87]   MT, ZG: མ་སྒྲོལ་མ་རྗེའི་སྤྲུལ་པ་རེད།

[88]   MT: བར་གྱི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གནས།

[89]   MT: འཇམ་དཔལ་དབྱངས་ཀྱི་སྤྲུལ་པ་རེད།

[90]   MT: སྔོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཡན་ཆད་ན། CS: རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒོམ་པོ་ཡན་ཆད་ན། FY: རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་ཡན་ཆད་ན།

[91]   MT: རྒྱལ་པོ་གྲངས་ཀ་ཅི་འདུ་སྲུང་། CS: རྒྱལ་པོ་གྲངས་ཀ་ཅི་འདུ་ཡོད། FY: རྒྱལ་པོ་གྲངས་ཀ་ཅི་འདུ་ཡོད།

[92]   MT: གནས་བཅུ་བཙུན་མོའི་མན་ཆད་ན། CS: གནས་བཅུ་བཙུན་མོ་ཡན་ཆད་ན། FY: གནས་བཅུ་བཙུན་མོ་མན་ ཆད་ན།

[93]   MT: བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ཅི་འདུ་སྲང་། CS, FY: བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ཅི་འདུ་ཡོད།

ཆོས་ཀྱི་བློན་པོའི་ཚུན་ཆད་ན།[94] 计掌宗教之朝臣

Including Religious Ministers,

བློན་པོ་གྲངས་ཀ་ཅི་འདྲ་ས�<unreadable>ང་།[95] 朝臣之数几何耶

How many Ministers had there been?

ལན། 答

Answer:

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཡན་ཆད་ན།[96] 由往昔至松赞兮

Up to King Songtsen Gampo,

རྒྱལ་པོའི་གྲངས་ཀ་བཤད་རྒྱུ་ན།[97] 言赞普之数几何

Speaking of the number of Kings,

རྒྱལ་པོ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཡོད།[98] 所计三十二位矣

There had been thirty-two.

གནས་བཅུ་བཅུན་མོའི་ཆད་ན།[99] 计十方之王妃兮

Counting Consorts from far and near,

བཙུན་མོ་ནང་ལེན་བཤད་རྒྱུ་ན།[100] 言王妃之数几何

Speaking of the number of Consorts,

---

94 MT: **ཆོས་ཀྱི་བློན་པོའི་ཚུན་ཆད་ན།** CS: ཆོས་ཀྱི་བློན་པོ་ཚུན་ཆད་ན། FY: ཆོས་ཀྱི་སྲིང་བུ་ཚུན་ཆད་ན།

95 MT: **བློན་པོ་གྲངས་ཀ་ཅི་འདྲ་སྲུང་།** CS: བློན་པོ་གྲངས་ཀ་ཅི་འདྲ་ཡོད། FY: སྲིང་བུ་གྲངས་ཀ་ཅི་འདྲ་ཡོད།

96 MT: **སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཡན་ཆད་ན།** CS: རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ཡན་ཆད་ན། FY: རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་ཡན་ཆད་ན།

97 MT: **རྒྱལ་པོའི་གྲངས་ཀ་བཤད་རྒྱུ་ན།**

98 MT, FY: **རྒྱལ་པོ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཡོད།** CS: རྒྱལ་པོ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཡོད།

99 MT: **གནས་བཅུ་བཅུན་མོའི་ཆད་ན།** FY: གནས་བཅུ་བཅུན་མོ་མན་ཆད་ན། CS: གནས་བཅུ་བཅུན་མོ་ཡན་ཆད་ན།

100 MT: **བཙུན་མོ་ནང་ལེན་བཤད་རྒྱུ་ན།**

བཅུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་ལྔ་ཡོད།[101]　　　　　蕃域所聘五位矣

There had been five.

ཆོས་ཀྱི་བློན་པོའི་ཆུན་ཆད་ན།[102]　　　　計掌宗教之朝臣

Including the Religious Ministers,

བློན་པོའི་གྲངས་ཀ་བཤད་རྒྱུ་ན།[103]　　　　言朝臣之数几何

Speaking of the number of Ministers,

བློན་པོའི་གྲངས་ཀ་སོ་གསུམ་ཡོད།[104]　　　所计三十三位矣

There had been thirty-three.

དེ།　　　　　　　　　　　　　　　　　　问

Question:

སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཡན་ཆད་ན།[105]　　　由往昔至松赞兮

Up to King Songtsen Gampo,

རྒྱལ་པོ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཡོད།[106]　　　所计赞普三十二

There had been thirty-two Kings.

རྒྱལ་པོ་རེ་རེའི་མིང་རེ་དྲོངས།[107]　　　一一道来其姓名

Narrate the name of each King.

101　MT, CS: བཅུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་ལྔ་ཡོད། FY: བཅུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་ལྤོ་ཡོད།

102　MT: ཆོས་ཀྱི་བློན་པོའི་ཆུན་ཆད་ན། CS: ཆོས་ཀྱི་བློན་པོ་ཆུན་ཆད་ན། FY: ཆོས་ཀྱི་སྐྱིང་བུ་ཆུན་ན།

103　MT: བློན་པོའི་གྲངས་ཀ་བཤད་རྒྱུ་ན།

104　MT: བློན་པོའི་གྲངས་ཀ་སོ་གསུམ་ཡོད། CS: བློན་པོ་གྲངས་ཀ་སོ་གསུམ་ཡོད། FY: སྐྱིང་བུ་གྲངས་ཀ་སོ་གསུམ་ ཡོད།

105　MT: སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་ཡན་ཆད་ན། CS: རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྒོམ་པོ་ཡན་ཆད་ན། FY: རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་ཡན་ ཆད་ན།

106　MT: རྒྱལ་པོ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཡོད། CS: རྒྱལ་པོ་གསུམ་བཅུ་རྩ་གཉིས་གན། FY: རྒྱལ་པོ་སུམ་ཅུ་རྩ་གཉིས་ཀན།

107　MT: རྒྱལ་པོ་རེ་རེའི་མིང་རེ་དྲོངས། CS: རྒྱལ་པོ་རེ་རེ་མིང་རེ་དྲོངས། FY: རྒྱལ་པོ་རེ་རེར་མིང་རེ་དྲོངས།

གནས་བཅུ་བཙུན་མོའི་མན་ཆད་ན།[108] 计十方之王妃兮

Counting Consorts from far and near,

བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་ལྔ་ཡོད།[109] 蕃域所聘五位也

There had been five Consorts.

བཙུན་མོ་རེ་རེའི་མིང་རེ་དྲོངས།[110] 一一道来其姓名

Narrate the name of each Consort.

ཆོས་ཀྱི་བློན་པོའི་ཚུན་ཆད་ན།[111] 计掌宗教之朝臣

Including religious Ministers,

བློན་པོ་སུམ་ཅུ་ཙ་གསུམ་ཡོད།[112] 所计三十三位矣

There had been thirty-three Ministers.

བློན་པོ་རེ་རེའི་མིང་རེ་དྲོངས།[113] 一一道来其姓名

Narrate the name of each Minister.

གླུ་དལ་བུར་ཐོག་དང་ཐེལ་བ་མེད། 歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

ལན། 答

Answer:

སྔོན་བཙན་སྣམ་པོའི་ཡན་ཆད་ན།[114] 由往昔至松赞兮

Up to King Songtsen Gampo,

---

108 MT: གནས་བཅུ་བཙུན་མོའི་མན་ཆད་ན། FY: གནས་བཅུ་བཙུན་མོ་མན་ཆད་ན།

109 MT: བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་ལྔ་ཡོད། FY: བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་པོ་ཀན།

110 MT: བཙུན་མོ་རེ་རེའི་མིང་རེ་དྲོངས། CS: བཙུན་མོ་རེ་རེ་མིང་རེ་དྲོངས། FY: བཙུན་མོ་རེ་རེར་མིང་རེ་དྲོངས།

111 MT: ཆོས་ཀྱི་བློན་པོའི་ཚུན་ཆད་ན། FY: ཆོས་ཀྱི་སྲིང་བུ་ཚུན་ཆད་ན།

112 MT: བློན་པོ་སུམ་ཅུ་ཙ་གསུམ་ཡོད། FY: སྲིང་བུ་གནས་ཀ་སོ་གསུམ་ཀན།

113 MT: བློན་པོ་རེ་རེའི་མིང་རེ་དྲོངས། FY: སྲིང་བུ་རེ་རེར་མིང་རེ་དྲོངས།

114 MT: སྔོན་བཙན་སྣམ་པོའི་ཡན་ཆད་ན། CS: རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་སྣམ་པོ་ཡན་ཆད་ན། རྒྱལ་པོའི་མིང་དེ་ཞིག་མོ་གོད།
FY: རྒྱལ་པོ་སྲོང་བཙན་ཡན་ཆད་ན།

གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཅིག[115]

聂赤赞普天王一

King Nyatri Tsenpo, the first one,[4]

མུ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཉིས[116]

穆赤赞普天王二

King Mutri Tsenpo, the second one,

དིང་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གསུམ[117]

定赤赞普天王三

King Dingtri Tsenpo, the third one,

སོ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་བཞི[118]

索赤赞普天王四

King Sotri Tsenpo, the fourth one,

མེར་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་ལྔ[119]

美赤赞普天王五

King Mertri Tsenpo, the fifth one,

གདགས་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་དྲུག[120]

达赤赞普天王六

King Daktri Tsenpo, the sixth one,

སྲིབ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་བདུན[121]

塞赤赞普天王七

King Siptri Tsenpo, the seventh one,

གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་ནེ་དག་རེད[122]

是为天赤七王矣

These were the seven kings of the celestial sphere [whose names contain] *tri* (*khri*).[5]

---

[115] CS: གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཅིག། FY: གནམ་ཁྲི་བདུན་དང་སྟོང་ལྡེ་གཉིས། བར་ལེགས་དྲུག་དང་ས་ལྡེ་བརྒྱད། སྨད་བཙན་ལྔ་དང་བར་ཤེར་བཞི། དེ་རེ་རེའི་དབང་དུ་ཁྲི་བཞི་འདུས། ED: **གཉའ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཅིག**

[116] CS: མུ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཉིས། ED: **མུ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཉིས།**

[117] CS: དིང་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གསུམ། ED: **དིང་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གསུམ།**

[118] CS: སོ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་བཞི། ED: **སོ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་བཞི།**

[119] CS: མེར་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་ལྔ། ED: **མེར་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་ལྔ།**

[120] CS: གདགས་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་དྲུག། ED: **གདགས་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་དྲུག**

[121] CS: སྲུབས་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་བདུན། ED: **སྲིབ་ཁྲི་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་བདུན།**

[122] CS: **གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན་ནེ་དག་རེད།**

གྲི་གུམ་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཅིག[123]

King Drigum Tsenpo, the first one,

布德贡杰登王二

སྤུ་དེ་གུང་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ་གཉིས[124]

King Pudé Gunggyel, the second one,

布德贡杰登王二

སྟོད་ཀྱི་སྟེང་གཉིས་དེ་གཉིས་ཡིན[125]

These were the two kings of the upper sphere [whose names contain] *teng* (*steng*).

是为上登二王矣

ཨེ་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་གཅིག[126]

King Esho Lek, the first one,

艾肖勒者中勒一

དེ་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་གཉིས[127]

King Désho Lek, the second one,

德肖勒者中勒二

ཐི་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་གསུམ[128]

King Tisho Lek, the third one,

提肖勒者中勒三

གུ་རུ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་བཞི[129]

King Guru Lek, the fourth one,

古茹勒者中勒四

འབྲོང་ཞི་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་ལྔ[130]

King Drongzhi Lek, the fifth one,

仲谢勒者中勒五

[123] CS: གྲི་གུམ་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཅིག ED: **གྲི་གུམ་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཅིག**

[124] CS: སྤུ་དེ་གུང་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ་གཉིས ED: **སྤུ་དེ་གུང་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ་གཉིས**

[125] CS: **སྟོད་ཀྱི་སྟེང་གཉིས་དེ་གཉིས་ཡིན**

[126] CS: ཕོ་ལེགས་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཅིག ED: **ཨེ་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་གཅིག**

[127] CS: ཨེ་ཤོ་ལེགས་བཙན་པོ་རྒྱལ་པོ་གཉིས ED: **དེ་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་གཉིས**

[128] CS: གུ་རུ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་གསུམ ED: **ཐི་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་གསུམ**

[129] CS: འབྲོང་ཞི་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་བཞི ED: **གུ་རུ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་བཞི**

[130] CS: ཐི་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་ལྔ ED: **འབྲོང་ཞི་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་ལྔ**

ཨི་ཤོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་དྲུག131　　　　　　　　　　伊肖勒者中勒六

King Isho Lek, the sixth one,

འདི་དྲུག་ལ་བར་གྱི་ལེགས་དྲུག་ཟེར132　　　　　　　是为中勒六王矣

These were the six kings of the intermediate sphere [whose names contain] *lek* (*legs*).

ཟ་ནམ་ཟིན་ལྡེ་རྒྱལ་པོ་གཅིག133　　　　　　　　　　萨南森德王者一

King Zanam Zindé, the first one,

འཕྲུལ་ནམ་གཞུང་བཙན་ལྡེ་དང་གཉིས134　　　　　　楚南雄德王者二

King Trülnam Zhungtsen Dé, the second one,

སེ་སྣོལ་གནམ་ལྡེ་རྒྱལ་པོ་གསུམ135　　　　　　　　色诺南德王者三

King Sé Nölnam Dé, the third one,

སེ་སྣོལ་པོ་ལྡེ་རྒྱལ་པོ་བཞི136　　　　　　　　　　色诺布德王者四

King Sé Nölpö Dé, the fourth one,

ལྡེ་སྣོལ་ནམ་དང་རྒྱལ་པོ་ལྔ137　　　　　　　　　　德诺南者王者五

King Dé Nölnam, the fifth one,

ལྡེ་སྣོལ་པོ་དང་རྒྱལ་པོ་དྲུག138　　　　　　　　　　德诺布者王者六

King Dé Nölpo, the sixth one,

131　CS: ཨྱུ་ཕོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་དྲུག ED: ཨི་ཕོ་ལེགས་དང་རྒྱལ་པོ་དྲུག

132　CS: འདི་དྲུག་ལ་བར་གྱི་ལེགས་དྲུག་ཟེར

133　CS: ཟ་གནམ་ཟིན་ལྡེ་རྒྱལ་པོ་གཅིག ED: ཟ་ནམ་ཟིན་ལྡེ་རྒྱལ་པོ་གཅིག

134　CS: ལྡེ་འཕྲུལ་གནམ་གཞུང་རྒྱལ་པོ་གཉིས ED: ལྡེ་འཕྲུལ་ནམ་གཞུང་བཙན་དང་གཉིས

135　CS: སེ་སྣོལ་གནམ་ལྡེ་བཙན་དང་རྒྱལ་པོ་གསུམ ED: སེ་སྣོལ་གནམ་ལྡེ་རྒྱལ་པོ་གསུམ

136　ED: སེ་སྣོལ་པོ་ལྡེ་རྒྱལ་པོ་བཞི

137　CS: གནམ་ལྡེ་ནོམ་ནམ་དང་རྒྱལ་པོ་བཞི ED: ལྡེ་སྣོལ་ནམ་དང་རྒྱལ་པོ་ལྔ

138　CS: བསེའ་ནོལ་པོ་དང་རྒྱལ་པོ་ལྔ ED: ལྡེ་སྣོལ་པོ་དང་རྒྱལ་པོ་དྲུག

ལྡེ་རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་པོ་བདུན�། [139]   德杰布者王者七

King Dé Gyelpo, the seventh one,

ལྡེ་སྟིན་བཙན་དང་རྒྱལ་པོ་བརྒྱད། [140]   德振赞者王者八

King Dé Trintsen, the eighth one,

འདི་བརྒྱད་ས་ཡི་ལྡེ་བརྒྱད་ཟེར། [141]   是为地之八王矣

These were the eight kings of the terrestrial sphere [whose names contain] *dé*
(*lde*).

དེའི་རྗེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དེ་དག་ནི། [142]   其后世之赞普分

Subsequent kings after the above-mentioned ones are:

རྒྱལ་ཏོ་རེ་ལོང་བཙན་དང་རྒྱལ་པོ་གཅིག [143]   结多日隆赞普一

King Gyel Toré Longtsen, the first one,

ཁྲི་བཙན་ནམ་དང་རྒྱལ་པོ་གཉིས། [144]   赤赞南者赞普二

King Tri Tsennam, the second one,

ཁྲི་སྒྲ་དཔུང་བཙན་རྒྱལ་པོ་གསུམ། [145]   赤札邦赞赞普三

King Tridra Pungtsen, the third one,

ཁྲི་ཐོག་རྗེ་བཙན་རྒྱལ་པོ་བཞི། [146]   赤托杰赞赞普四

King Tritok Jétsen, the fourth one,

---

[139] CS: ལྡེ་རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་པོ་དུག ། ED: ལྡེ་རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་པོ་བདུན།

[140] CS: ལྡེ་སྟིན་བཙན་དང་རྒྱལ་པོ་བདུན། ED: ལྡེ་སྟིན་བཙན་དང་རྒྱལ་པོ་བརྒྱད།

[141] CS: འདི་བརྒྱད་ས་ཡི་ལྡེ་བརྒྱད་ཟེར།

[142] CS: དེའི་རྗེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དེ་དག་ནི།

[143] CS: རྒྱལ་ཏོ་རེ་ཀྱུང་བཙན་དང་བརྒྱད། ED: རྒྱལ་ཏོ་རེ་ལོང་བཙན་དང་རྒྱལ་པོ་གཅིག

[144] CS: ཁྲི་བཙན་ནམ་དང་རྒྱལ་པོ་གཅིག ། ED: ཁྲི་བཙན་ནམ་དང་རྒྱལ་པོ་གཉིས།

[145] CS: ཁྲི་སྒྲ་དཔུང་བཙན་རྒྱལ་པོ་གཉིས། ED: ཁྲི་སྒྲ་དཔུང་བཙན་རྒྱལ་པོ་གསུམ།

[146] CS: ཁྲི་ཐོག་རྗེ་བཙན་དང་རྒྱལ་པོ་གསུམ། ED: ཁྲི་ཐོག་རྗེ་བཙན་རྒྱལ་པོ་བཞི།

ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉེན་བཙན་རྒྱལ་པོ་ལྔ།[147]　　　　拉托托日念赞五

King Lha Toto Rinyen Tsen, the fifth one,

ཁྲི་གཉེན་གཟུངས་བཙན་རྒྱལ་པོ་དྲུག[148]　　　　赤念松丹赞普六

King Trinyen Zungtsen, the sixth one,

འབྲོང་གཉེན་ལྡེ་རུ་རྒྱལ་པོ་བདུན།[149]　　　　仲念德茹赞普七

King Drongnyen Déru, the seventh one,

སྟག་རི་གཉེན་གཟིགས་རྒྱལ་པོ་བརྒྱད།[150]　　　　达日念色赞普八

King Takri Nyenzik, the eighth one,

གནམ་རི་སྲོང་བཙན་རྒྱལ་པོ་དགུ།[151]　　　　南日松赞赞普九

King Namri Songtsen, the ninth one,

གནས་བཅུ་བཙུན་མོའི་མན་ཆད་ན།[152]　　　　计十方之王妃分

Counting the Consorts from far and near,

བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་ལྔ་ཡོད།[153]　　　　蕃域所聘五位也

The five Consorts were:

ཞིག་བཟའ་མོང་བཟའ་རུ་ཡོང་བཟའ།[154]　　　　象雄芒妃党项妃

Zhang Zhung Consort Litikmen, Mong Consort Tricham, and Ruyong Consort Gyelmotsun,

---

[147]　CS: ལྷ་ཐོ་ཐོ་རུ་བཙན་དང་རྒྱལ་པོ་བཞི། ED: **ལྷ་ཐོ་ཐོ་རི་གཉེན་བཙན་རྒྱལ་པོ་ལྔ།**

[148]　CS: ཁྲི་སྒྲ་གཟུང་བཙན་རྒྱལ་པོ་ལྔ། ED: **ཁྲི་གཉེན་གཟུངས་བཙན་རྒྱལ་པོ་དྲུག**

[149]　CS: འབྲོང་མཉེན་ལྡེའུ་རྒྱལ་པོ་དྲུག། ED: **འབྲོང་གཉེན་ལྡེ་རུ་རྒྱལ་པོ་བདུན།**

[150]　CS: སྟག་རི་གཉེན་གཟིགས་རྒྱལ་པོ་བདུན། ED: **སྟག་རི་གཉེན་གཟིགས་རྒྱལ་པོ་བརྒྱད།**

[151]　CS: གནམ་རུ་སྲུང་བཙན་རྒྱལ་པོ་བརྒྱད། ED: **གནམ་རི་སྲོང་བཙན་རྒྱལ་པོ་དགུ།**

[152]　MT: **གནས་བཅུ་བཙུན་མོའི་མན་ཆད་ན།** CS: གནས་བཅུ་བཙུན་མོ་ཡན་ཆད་ན། FY: གནས་བཅུ་བཙུན་མོ་མན་ཆད་ན།

[153]　MT, CS: **བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་ལྔ་ཡོད།** FY: བཙུན་མོ་ནང་ལེན་ལྔ་པོ་ཀན།

[154]　MT: **ཞིག་བཟའ་མོང་བཟའ་རུ་ཡོང་བཟའ།** CS: གཅིག་བཟའ་མོང་བཟའ་རུ་ཡོང་བཟའ། FY: གཅིག་བཟའ་མོན་བཟའ་རུ་ཡོང་བཟའ།

རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་དེ་དང་ལྔ།[155] 汉妃尼妃五位矣

Chinese Consort Wencheng and Nepalese Consort Tritsun [Bhrikuti].

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདྲ་ཡིན། 如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དྲི། 问

Question:

རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་འཁྲུངས་བསྐྱེད་སྐྱེང་།[156] 汉妃尼妃降生兮

Princess Wencheng and Princess Bhrikuti were born.

ཕྱོགས་བཞི་གང་གི་ཡུལ་ནས་རེད།[157] 生于四方何处耶

In which of the four directions were they born?

རྒྱལ་པོ་གང་གི་གཞུག་ནས་འཁྲུངས།[158] 帝王孰所生之耶

From which King were they descended?

ལན། 答

Answer:

ཕྱོགས་བཞི་གང་གི་ཡུལ་ན་མེད།[159] 非于四方其他处

No direction other than,

[155] MT: **རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་དེ་དང་ལྔ།** FY: རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་ཀུན་དང་ལྔ། ཆོས་ཀྱི་སྒྲིང་བུ་ཆུན་ཅང་ན། སྲིང་བུ་གྱངས་ཀ་སོ་གསུམ་ཀན། པོང་བུ་སྨན་ལྷ་ཚོས་འཛིན་རེད། ཧོར་གྱི་ཧོར་ལྷ་རིན་ཆེན་རེད། རྒྱ་ཡི་ཨ་པོ་ཁ་ཚན་རེད།

[156] MT: **རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་འཁྲུངས་བསྐྱེད་སྐྱེང་།** CS: རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་འཁྲུངས་འདུག་སྐྱང་། FY: རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་འཁྲུངས་འདུག་ན།

[157] MT: **ཕྱོགས་བཞི་གང་གི་ཡུལ་ནས་རེད།** CS, FY: ཕྱོགས་བཞི་གང་གི་ཡུལ་ར་ན།

[158] MT: **རྒྱལ་པོ་གང་གི་གཞུག་ནས་འཁྲུངས།** CS: རྒྱལ་པོ་གང་གི་ཕྱག་ལས་འཁྲུངས། FY: རྒྱལ་པོ་གང་གི་གཞུག་ལ་འཁྲུངས།

[159] FY: ཕྱོགས་བཞི་གང་གི་ཡུལ་ལ་མེད། ED: **ཕྱོགས་བཞི་གང་གི་ཡུལ་ན་མེད།**

ཕར་ཕྱོ་གཉིས་ནས་འབྱུངས་བསྱྀད་སྱུང་།160 二妃生于东与南

The east [where Princess Wencheng] and the south [where Princess Bhrikuti] were they born.

རྒྱལ་པོ་གང་གི་གཞུག་ན་མེད།161 非为其他帝王生

No Kings other than,

རྒྱ་བཟའ་ཐང་གི་བུ་མོ་རེད།162 是为唐王之女也

The King of Tang China, who was the father of Princess Wencheng,

བལ་བཟའ་བལ་པོའི་བུ་མོ་རེད།163 是为尼王之女也

The King of Nepal, who was the father of Princess Bhrikuti.

དེ། 问

Question:

རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་འབྱུངས་བསྱྀད་སྱུང་།164 汉妃尼妃降生兮

That Princess Wencheng and Princess Bhrikuti had been born.

ཤེས་མི་མི་དེ་གང་རེད།165 彼闻之者孰人耶

Who was the person that learned of this?

གོ་མི་མི་དེ་གང་རེད།166 彼知之者孰人耶

Who was the person that knew about this?[6]

---

160 MT: **ཕར་ཕྱོ་གཉིས་ནས་འབྱུངས་བསྱྀད་སྱུང་།** CS: ཕར་ཕྱོ་གཉིས་ནས་འབྱུངས་འདས་སྱུང་། FY: སྱད་རྒྱ་ནག་སྱིང་ ཆེན་འདེ་ན་ཡོད།

161 FY: རྒྱལ་པོ་གང་གི་གཞུག་ལས་མེད། ED: **རྒྱལ་པོ་གང་གི་གཞུག་ན་མེད།**

162 CS: **རྒྱ་བཟའ་ཐང་གི་བུ་མོ་རེད།** FY: རྒྱལ་པོ་ཐྲགས་དང་གཞུག་ལ་འབྱུངས།

163 CS: **བལ་བཟའ་བལ་པོའི་བུ་མོ་རེད།**

164 MT: **རྒྱ་བཟའ་བལ་བཟའ་འབྱུངས་བསྱྀད་སྱུང་།** CS: རྒྱལ་བཟའ་བལ་བཟའ་འབྱུངས་འདས་སྱུང་། FY: རྒྱ་བཟའ་ བལ་བཟའ་འབྱུངས་འདུག་ན།

165 MT: **ཤེས་མི་མི་དེ་གང་རེད།** CS, FY: ཤེས་པའི་མི་དེ་ཅི་ཞིག་རེད།

166 MT: **གོ་མི་མི་དེ་གང་རེད།** CS: གོ་བའི་མི་དེ་ཅི་ཞིག་རེད། FY: གོ་པའི་མི་དེ་ཅི་ཞིག་རེད།

གཏམ་མི་མི་ནེ་གང་རེད།[167]   彼议之者孰人耶

Who was the person that talked about this?

གླུ་དལ་མོ་ལོངས་དང་རྗེས་ན་ཡོད།   有歌相继徐徐咏

Sing it slowly, and more songs will follow.

ལན།   答

Answer:

ཤེས་ནི་མ་རེད་མཁྱེན་ནི་རེད།[168]   非闻之也觉之也

This [their birth] was not learned about but was sensed.

གོ་བའི་མི་ནེ་བཤད་རྒྱུ་ན།[169]   言所知之人孰兮

Speaking of the one who knew of it,

གོ་བའི་མི་ནེ་རྒྱལ་པོ་རེད།[170]   上部赞普闻之矣

It was King [Songtsen Gampo].

གཏམ་པའི་མི་ནེ་བཤད་རྒྱུ་ན།[171]   言所议之人孰兮

Speaking of the persons who talked about it,

ནང་ལྟེན་བཙུན་མོ་གཉིས་ཀྱིས་གཏམ།[172]   有二王妃议之矣

They were two Consorts.

---

[167] MT: **གཏམ་མི་མི་ནེ་གང་རེད།** CS, FY: གཏམ་པའི་མི་ནེ་ཅེ་ཞིག་རེད།

[168] MT, FY: **ཤེས་ནི་མ་རེད་མཁྱེན་ནི་རེད།** CS: ཤེས་པའི་མི་ནེ་མཁྱེན་ནི་རེད།

[169] MT: **གོ་བའི་མི་ནེ་བཤད་རྒྱུ་ན།**

[170] MT: **གོ་བའི་མི་ནེ་རྒྱལ་པོ་རེད།** CS: གོ་མཁན་སྟོང་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རེད། FY: གོ་པ་སྟོང་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རེད།

[171] MT, CS, FY: **གཏམ་པའི་མི་ནེ་བཤད་རྒྱུ་ན།**

[172] MT: **ནང་ལེན་བཙུན་མོ་གཉིས་ཀྱིས་གཏམ།** CS: ནང་ལེན་བཙུན་མོ་གཉིས་ཀྱི་གཏམ། FY: ནང་ལེན་བཙུན་མོ་
གཉིས་ནེས་གཏམ།

ལྷ་སའི་མཚོ་ཡི་ཡར་མཚོ་ནས།173   拉萨之湖上畔兮

On the upper bank of the lake in Lhasa,

ནང་བློན་བརྒྱད་ཀྱིས་གྲོས་ཀ་འཚོགས།174   内臣八者聚议之

Eight ministers of internal affairs convened a meeting to have a discussion.

འོ་ཐང་མཚོ་ཡི་མར་མཚོ་ནས།175   奥塘湖之下畔兮

On the lower bank of Otang Lake,[7]

ཕྱི་བློན་བརྒྱད་ཀྱིས་གྲོས་ཀ་འཚོགས།176   外臣八者聚议之

Eight ministers of external affairs convened a meeting to have a discussion.

འཚོགས་པའི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།177   大臣噶尔召集兮

Minister Gar Tongtsen convened the meeting.

བློན་པོ་མགར་གྱིས་ཤ་གཟུག་འཕངས།178   大臣噶尔言备肉

Minister Gar Tongtsen suggested bringing meat.

ཤ་ཀང་བ་གཉིས་དང་ལག་པ་གཉིས།179   肉之前后腿成对

Two front shanks and two rear shanks,

---

173 MT: **ལྷ་སའི་མཚོ་ཡི་ཡར་མཚོ་ནས།** CS: དབུས་ལྷ་ཆོགས་པའི་ཡར་འཛོམས་ན། FY: བོད་ལྷ་ཆོང་རའི་ཡར་འགྲམ་ན།

174 MT: **ནང་བློན་བརྒྱད་ཀྱིས་གྲོས་ཀ་འཚོགས།** CS: ནང་ལེན་བརྒྱད་ཀྱི་གྲོས་ག་ཆོགས། FY: ནང་ལེན་བརྒྱད་ཀྱིས་གྲོས་ཀ་འཚོགས།

175 MT: **འོ་ཐང་མཚོ་ཡི་མར་མཚོ་ནས།** CS: འོ་ཐང་མཚོ་ཡི་མར་འཛོམས་ན། FY: འོ་ཐང་མཚོ་ཡི་མར་འགྲམ་ན།

176 MT: **ཕྱི་བློན་བརྒྱད་ཀྱིས་གྲོས་ཀ་འཚོགས།** CS: ཕྱི་ལེན་བརྒྱད་ཀྱི་གྲོས་ག་ཆོགས། FY: ཕྱི་ལེན་བརྒྱད་ཀྱིས་གྲོས་ཀ་འཚོགས།

177 MT: **འཚོགས་པའི་བློན་པོ་མགར་ཆེན་གན།** CS: ཆོགས་པ་བློན་པོ་སྟང་ཆེན་རེད། FY: འཚོགས་པ་བློན་པོ་མགར་ཆེན་རེད།

178 MT: **བློན་པོ་མགར་གྱིས་ཤ་གཟུག་འཕངས།** CS: བློན་པོ་སྟང་གིས་ཁལ་ཐག་བརོས། FY: བློན་པོ་མགར་ཆེན་ཁལ་ཐག་བརོས།

179 MT, FS: **ཤ་ཀང་བ་གཉིས་དང་ལག་པ་གཉིས།** CS: ཤ་ཀང་པ་གཉིས་དང་ལག་པ་གཉིས།

རྩིབ་བུ་གཉིས་དང་འགྲམ་པ་གཉིས། [180]   肋条与头亦成对

Two racks of ribs and two cheeks [constituting one head],

ཤ་ཤ་སྔག་གཅིག་གིས་ལམ་འཇུག་བརྩོས། [181]   备整豚以为路用

An animal in its entirety was packed for the upcoming journey.[8]

བོད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིག་བཞག་ཡོད། [182]   吐蕃吉日祥瑞矣

The prospects of the Tibetans' [mission] looked auspicious.

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདྲ་ཡིན།   如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དྲི།   问

Question:

བློན་པོ་རྒྱ་ནག་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། [183]   大臣噶尔往中原

When Minister Gar Tongtsen departed for Tang China,

རྟ་སྔོན་པོ་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བཀལ། [184]   青马百匹负何行

What was loaded on to a hundred blueish horses?

དྲེལ་ཁ་སྐྱ་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བཀལ། [185]   灰嘴百骡载何行

What was loaded on to a hundred gray-mouthed mules?

---

[180]   MT: རྩིབ་བུ་གཉིས་དང་འགྲམ་པ་གཉིས། CS: ཤ་རྩིབ་བུ་གཉིས་དང་འགྱུར་མ་གཉིས། FY: ཤ་རྩིབ་བུ་གཉིས་དང་བུ་མ་གཉིས།

[181]   MT: ཤ་ཤ་སྔག་གཅིག་གིས་ལམ་འཇུག་བརྩོས། CS: ཤ་ཤ་སྔག་གཅིག་གི་ལམ་འཇུག་ཡོད། FY: ཤ་ཤ་སྔག་གཅིག་གི་ལམ་འཇུག་ཡོད།

[182]   CS: བོད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་སླུབ་བཞག་ཡོད། FY: བོད་ཀྱི་རྟེན་བྲེལ་སླུབ་བཞག་ཡོད། ED: བོད་ཀྱི་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིག་བཞག་ཡོད།

[183]   MT, ZG: བློན་པོ་རྒྱ་ནག་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། CS: བློན་པོ་རྒྱ་ནང་འགྲོ་དུས་སུ། FY: བློན་པོ་རྒྱ་ནང་འགྲོ་དུས་དེར།

[184]   MT, ZG: རྟ་སྔོན་པོ་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བཀལ། CS: རྟ་རྟ་མོང་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བརྩོས། FY: རྟ་རྟ་མོ་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བརྩོས།

[185]   MT, ZG: དྲེལ་ཁ་སྐྱ་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བཀལ། CS, FY: དྲེལ་ཁ་སྐྱ་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བརྩོས།

གླང་སྟུ་དཀར་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བཀལ།[186] 　　白牛百头驮何行

What was loaded on to a hundred white oxen?

ལན། 　　答

Answer:

བློན་པོ་རྒྱ་ནག་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[187] 　　大臣前往中原兮

When Minister Gar Tongtsen departed for Tang China,

རྟ་སྔོན་པོ་བརྒྱ་ལ་གོས་ཆེན་བཀལ།[188] 　　青马百匹负绢帛

Gorgeous brocade was loaded on to the hundred blueish horses.

དྲེལ་ཁ་སྐྱ་བརྒྱ་ལ་ཕྲུག་ཆེན་བཀལ།[189] 　　灰嘴百骡载毡氇

Fine woolen cloth was loaded on to the hundred gray-mouthed mules.

གླང་སྟུ་དཀར་བརྒྱ་ལ་ནོར་བུ་བཀལ།[190] 　　白牛百头驮珍宝

Jewels were loaded on to the hundred white oxen.

དྲི། 　　问

Question:

བློན་ཐག་རིང་ཡུལ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[191] 　　大臣行路漫漫兮

When Minister Gar Tongtsen embarked on the journey to the faraway place,

---

186　MT, ZG: གླང་སྟུ་དཀར་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བཀལ། CS, FY: གླང་སྟུ་དཀར་བརྒྱ་ལ་ཅི་ཞིག་བརོས།

187　MT, ZG: བློན་པོ་རྒྱ་ནག་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། CS: བློན་པོ་རྒྱ་ནང་འགྲོ་དུས་སུ།

188　MT, ZG: རྟ་སྔོན་པོ་བརྒྱ་ལ་གོས་ཆེན་བཀལ། CS: རྟ་རྫ་མོང་བརྒྱ་ལ་གོས་ཆེན་བཀལ། FY: རྟ་རྫ་མོ་བརྒྱ་ལ་གོས་ཆེན་བཀལ།

189　MT, ZG, FY: དྲེལ་ཁ་སྐྱ་བརྒྱ་ལ་ཕྲུག་ཆེན་བཀལ། CS: དྲེལ་ཁ་སྐྱ་བརྒྱ་ལ་འཕུལ་ཆེན་བཀལ།

190　MT, ZG, FY: གླང་སྟུ་དཀར་བརྒྱ་ལ་ནོར་བུ་བཀལ། CS: གླང་སྟུ་དཀར་བརྒྱ་ལ་ནོར་པ་བཀལ།

191　MT: བློན་ཐག་རིང་ཡུལ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། CS: ས་ཐང་རི་ལམ་ལ་འགྲོ་དུས་སུ། FY: ས་ཐག་རིང་ལམ་ལ་འགྲོ་རྒྱུ་དུས།

གོས་ཆེན་རྒྱ་ལ་ཨེ་མཁོ་ཟེག[192]

汉地所需绢帛耶

Was gorgeous brocade needed in Tang China?

ཕྲུག་ཆེན་རྒྱ་ལ་ཨེ་མཁོ་ཟེག[193]

汉地所需氆氇耶

Was fine woolen cloth needed in Tang China?

ནོར་བུ་རྒྱ་ལ་ཨེ་མཁོ་ཟེག[194]

汉地所需珍宝耶

Were jewels needed in Tang China?

ཁྱོད་ཕྱུན་རིང་མ་འགོར་ལན་རེ་ཕོག

尔作答之莫迟误

Please answer my questions without further ado.

ལན།

答

Answer:

དེ་ལ་ལན་ཞིག་རྒྱག་རྒྱུ་ན།

应答所问者如是

To give an answer to that,

གོས་ཆེན་རྒྱ་ལ་མ་མཁོ་ཟེག[195]

汉地所需非绢帛

Gorgeous brocade was not needed in Tang China.

ཕྲུག་ཆེན་རྒྱ་ལ་མ་མཁོ་ཟེག[196]

汉地所需非氆氇

Fine woolen cloth was not needed in Tang China.

ནོར་བུ་རྒྱ་ལ་མ་མཁོ་ཟེག[197]

汉地所需非珍宝

Jewels were not needed in Tang China.

---

[192] MT, CS, FY: གོས་ཆེན་རྒྱ་ལ་ཨེ་མཁོ་ཟེག

[193] MT, FY: ཕྲུག་ཆེན་རྒྱ་ལ་ཨེ་མཁོ་ཟེག CS: འཕྲུག་ཆེན་རྒྱ་ལ་ཨེ་མཁོ་ཟེག

[194] MT, FY: ནོར་བུ་ལ་ཨེ་མཁོ་ཟེག CS: ནོར་པ་རྒྱ་ལ་ཨེ་མཁོ་ཟེག

[195] MT, CS, FY: གོས་ཆེན་རྒྱ་ལ་མ་མཁོ་ཟེག

[196] MT, FY: ཕྲུག་ཆེན་རྒྱ་ལ་མ་མཁོ་ཟེག CS: འཕྲུག་ཆེན་རྒྱ་ལ་མ་མཁོ་ཟེག

[197] MT, FY: ནོར་བུ་རྒྱ་ལ་མ་མཁོ་ཟེག CS: ནོར་པ་རྒྱ་ལ་མ་མཁོ་ཟེག

དྲི། 问

Question:

སྨད་རྒྱ་ལ་མགོ་ནི་ཅི་ཞིག་རེད།[198] 下部汉地何所需

Then, what was needed in lower China?

ལན། 答

Answer:

སྨད་རྒྱ་ལ་མགོ་ནི་བཞད་རྒྱུ་ན།[199] 下部汉地所需者

Speaking of the items needed in lower China,

གླ་དམར་པོའི་གླ་ཙི་རྒྱ་ལ་མགོ།[200] 所需朱麝之香脐

The musk of red deer was needed.

ཤ་སྟོན་པོའི་ར་ཆེན་རྒྱ་ལ་མགོ།[201] 所需青鹿之茸角

The velvet antler of the blue deer was needed.

དར་ཚོན་སྣ་ལྔ་རྒྱ་ལ་མགོ།[202] 所需五彩绸缎旗

Five-colored silken [prayer] flags were needed.

---

[198] MT: སྨད་རྒྱ་ལ་མགོ་ནི་ཅི་ཞིག་རེད། CS: སྨད་རྒྱ་ལ་ཁུར་ནི་ཅི་ཞིག་རེད། FY: སྨད་རྒྱ་ལ་མགོ་ནི་ཅི་ཞིག་རེད། སྨད་རྒྱ་ལ་འདོད་ནི་ཅི་ཞིག་རེད། སྨད་རྒྱ་ལ་ཁུར་ནི་ཅི་ཞིག་རེད།

[199] MT: སྨད་རྒྱ་ལ་མགོ་ནི་བཞད་རྒྱུ་ན།

[200] MT: གླ་དམར་པོའི་གླ་ཙི་རྒྱ་ལ་མགོ། CS: གླ་དམར་པོ་གླ་ཙི་རྒྱ་ལ་མགོ། FY: གླ་དམར་གླ་ཙི་རྒྱ་ལ་མགོ།

[201] MT: ཤུ་སྟོན་པོའི་ར་ཆེན་རྒྱ་ལ་མགོ། CS: ཤུ་ར་སྟོན་པོ་རྒྱ་ལ་མགོ། FY: ཤུ་བ་སྟོན་པོ་ར་ཆེན་རྒྱ་ལ་མགོ།

[202] MT: དར་ཚོན་སྣ་ལྔ་རྒྱ་ལ་མགོ། CS: དར་ཚོན་སྣ་ལྔ་རྒྱ་ལ་ཁུར། FY: རྒྱ་ལ་ཁུར་ནི་བཞད་རྒྱུ་ན། དར་ཚོན་སྣ་ལྔ་ལ་ཁུར། ཕྱི་འདང་ཕྱགས་འདད་རྒྱུབ་བཞིག་ཡོད།

དྲི། 问

Question:

ཁོང་བློན་པོ་རྒྱ་ནག་འགྲོ་དུས་དེར།[203] 大臣前往中原兮

When Minister Gar Tongtsen embarked on his journey to Tang China,

ཐ་རྒྱལ་པོའི་ཐུགས་འདང་ཅི་ཞིག་རེད།[204] 大唐皇帝何所思

What was the Tang Emperor reckoning on?

མ་རྒྱལ་མོའི་བསམ་འདང་ཅི་ཞིག་རེད།[205] 大唐皇后何所思

What was the Tang Empress reckoning on?

རྒྱ་བཟའི་རིན་སྐྱ་ཅི་ཞིག་རེད།[206] 公主之聘礼何耶

What was the bride price for Princess Wencheng?

ལན། 答

Answer:

ཐ་རྒྱལ་པོའི་ཐུགས་འདང་བཤད་རྒྱ་ན།[207] 言大唐皇帝所思

Speaking of what the Tang Emperor reckoned on,

བེེདུརྱ་ཡི་རྨོག་གཅིག་ཁྱེར།[208] 琉璃头盔一顶矣

It was a lapis lazuli helmet that was brought to him.

---

203 MT: **ཁོང་བློན་པོ་རྒྱ་ནག་འགྲོ་དུས་དེར།**

204 MT, ZG: **ཐ་རྒྱལ་པོའི་ཐུགས་འདང་ཅི་ཞིག་རེད།** CS: ཁོ་རྒྱལ་པོ་ཐུགས་འདང་ཅི་ཞིག་རེད། FY: ཁོ་རྒྱལ་པོ་ཐུགས་འདང་ཅི་ཞིག་རེད།

205 ZG: **མ་རྒྱལ་མོའི་བསམ་འདང་ཅི་ཞིག་རེད།** CS: ཁོ་བློན་པོ་ལུ་སངད་ཅི་ཞིག་རེད། FY: ཁོ་བློན་པོ་ལུ་འདང་ཅི་ཞིག་རེད།

206 MT, ZG: **རྒྱ་བཟའི་རིན་སྐྱ་ཅི་ཞིག་རེད།** CS: རྒྱ་བཟའི་རིན་པ་ཅི་ཞིག་རེད། FY: བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་རིན་སྐྱ་ཅི་ཞིག་རེད།

207 MT, ZG: **ཐ་རྒྱལ་པོའི་ཐུགས་འདང་བཤད་རྒྱ་ན།**

208 MT: **བེེདུརྱ་ཡི་རྨོག་གཅིག་ཁྱེར།** ZG: བེེདུརྱ་ཡི་རྨོག་གཅིག་ཞུ། CS: ཐ་རྒྱལ་པོ་རིན་ཆེན་གོས་གཅིག་ཁྱེར། FY: གོས་རིན་པོ་ཆེ་ཡི་གོན་གཅིག་ཁྱེར།

ཁྱར་དམག་ལ་འགྲོ་ན་དམག་དོན་འགྱུབ།[209]　　　戴于战场凯旋兮

There would be a victory if it [the helmet] was brought onto the battlefield.

ཁྱར་ས་ལ་འགྲོ་ན་ལོ་ཏོག་ཡག[210]　　　置于田地丰登矣

Crops would grow vigorously if it [the helmet] was placed on farmland.

རྒྱ་བཟའི་རིན་བླ་བཀད་རྒྱུ་ན།[211]　　　言公主之聘礼兮

Speaking of the bride price for Princess Wencheng,

གསེར་དངུལ་བྲེ་ཚད་འཇལ་ལ་བྲངས།[212]　　　金银升量斗计矣

It was many *dré* of golden and silver.[9]

དྲེ།　　　问

Question:

བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[213]　　　大臣前往中原兮

At the time when Minister Gar Tongtsen headed to Tang China,

ལམ་ལ་བར་ཆད་ཡོད་ན་མེད།[214]　　　路途有无险阻耶

Were there any obstacles on the journey?

བོད་ཀྱི་བླ་མ་བཅུ་གསུམ་གན།[215]　　　蕃喇嘛十三位兮

Thirteen Tibetan lama,

---

[209]　MT, ZG: ཁྱར་དམག་ལ་འགྲོ་ན་དམག་དོན་འགྱུབ། CS, FY: ཤུས་ལ་གོན་ན་ཡིད་འོང་དང་།

[210]　MT, ZG: ཁྱར་ས་ལ་འགྲོ་ན་ལོ་ཏོག་ཡག CS: ལམ་ལ་ཁྱར་ན་ལམ་ཐོག་ཡག །FY: ཐེས་ལ་ཁྱར་ན་ལམ་ཐོག་ཡག ཁོ་བློན་པོ་ཞུ་འདང་བཀད་རྒྱུ་ན། བི་རྡུ་ཨེ་རྨོག་གཅིག་སྲང་།

[211]　MT: རྒྱ་བཟའི་རིན་བླ་བཀད་རྒྱུ་ན། CS: རྒྱ་བཟའ་གསེར་དངུལ་བྲེ་ཚད་འཇལ། FY: རྒྱ་བཟའ་རིན་བླ་བཀད་རྒྱུ་ན།

[212]　MT: གསེར་དངུལ་བྲེ་ཚད་འཇལ་ལ་བྲངས། CS: རྒྱ་བཟའ་གསེར་དངུལ་བྲེ་ཚད་འཇལ། FY: གསེར་དངུལ་བྲེ་ཚད་འཇག་ལ་ལོན།

[213]　ZG: བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།

[214]　ZG: ལམ་ལ་བར་ཆད་ཡོད་ན་མེད།

[215]　ED: བོད་ཀྱི་བླ་མ་བཅུ་གསུམ་གན།

ཕྱུག་མོ་ཞུས་ནས་ཅི་རེ་ཟེར།²¹⁶ 占卜所测者何耶

Resorting to *mo* divination, what did they suggest?¹⁰

རྒྱ་ཡི་རྩིས་པ་བཅུ་གསུམ་གན།²¹⁷ 汉卦师十三位兮

Thirteen Chinese astrologers,

རྩིས་ལ་བརྩིས་ནས་ཅི་རེ་ཟེར།²¹⁸ 卦辞所解者何耶

Resorting to astrology, what did they suggest?

ཧོར་གྱི་མོ་བ་བཅུ་གསུམ་གན།²¹⁹ 霍卜师十三位兮

Thirteen Hor diviners,

མོ་རེ་འཕངས་ནས་ཅི་རེ་ཟེར།²²⁰ 卜具所占者何耶

Resorting to *mo* prediction, what did they suggest?

ལན།། 答

Answer:

བོད་ཀྱི་བླ་མ་བཅུ་གསུམ་གན།²²¹ 蕃喇嘛十三位兮

Thirteen Tibetan lamas,

ཞུས་ནས་ཕྱུག་མོ་བཟོ་རྒྱུ་དེ།²²² 喇嘛占卜预测也

Consulting the *mo* divination.

ལམ་ལ་བར་ཆད་མི་སྣང་ཟེར།²²³ 言前路无险阻矣

Suggested that there were no obstacles ahead.

---

²¹⁶ ED: ཕྱུག་མོ་ཞུས་ནས་ཅི་རེ་ཟེར།

²¹⁷ ED: རྒྱ་ཡི་རྩིས་པ་བཅུ་གསུམ་གན།

²¹⁸ ED: རྩིས་ལ་བརྩིས་ནས་ཅི་རེ་ཟེར།

²¹⁹ ED: ཧོར་གྱི་མོ་བ་བཅུ་གསུམ་གན།

²²⁰ ED: མོ་རེ་འཕངས་ནས་ཅི་རེ་ཟེར།

²²¹ ZG: བོད་ཀྱི་བླ་མ་བཅུ་གསུམ་གན།

²²² ZG: ཞུས་ནས་ཕྱུག་མོ་བཟོ་རྒྱུ་དེ།

²²³ ZG: ལམ་ལ་བར་ཆད་མི་སྣང་ཟེར།

རྒྱ་ཡི་རྩིས་པ་བཅུ་གསུམ་གནা།[224]

汉卦师十三位兮

Thirteen Chinese astrologers,

རྩིས་ལ་བརྩིས་ཏེ་ལབ་རྒྱུ་དེ།[225]

卦师解说卦辞也

Reckoning the astrology.

ལམ་ལ་བར་ཆད་མི་སྲུང་ཟེར།[226]

言前路无险阻矣

Suggested that there were no obstacles ahead.

ཧོར་གྱི་མོ་བ་བཅུ་གསུམ་གནཱ།[227]

霍卜师十三位兮

Thirteen Hor diviners,

མོ་རེ་ས་ལ་འཕེན་རྒྱུ་དེ།[228]

卜师投掷卜具也

Conducting the *mo* prediction.

ལམ་ལ་བར་ཆད་མི་སྲུང་ཟེར།[229]

言前路无险阻矣

Suggested that there were no obstacles ahead.

དེ།

问

Question:

བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[230]

大臣前往中原兮

When Minister Gar Tongtsen headed to Tang China,

གང་ཕྱོགས་འཁོར་ནས་རྒྱ་ནག་སོང་།[231]

往中原时向何方

In which direction was he proceeding towards Tang China?

---

[224] ZG: རྒྱ་ཡི་རྩིས་པ་བཅུ་གསུམ་གནཱ།
[225] ZG: རྩིས་ལ་བརྩིས་ཏེ་ལབ་རྒྱུ་དེ།
[226] ZG: ལམ་ལ་བར་ཆད་མི་སྲུང་ཟེར།
[227] ZG: ཧོར་གྱི་མོ་བ་བཅུ་གསུམ་གནཱ།
[228] ZG: མོ་རེ་ས་ལ་འཕེན་རྒྱུ་དེ།
[229] ZG: ལམ་ལ་བར་ཆད་མི་སྲུང་ཟེར།
[230] ZG: བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།
[231] ZG: གང་ཕྱོགས་འཁོར་ནས་རྒྱ་ནག་སོང་།

ཁྱོད་ཡུན་རིང་མ་འགོར་ལན་རེ་ཕོག། 尔作答之莫迟误

Please answer my questions without further ado.

ལན། 答

Answer:

དེ་ལ་ལན་ཞིག་རྒྱག་རྒྱུ་ན། 应答所问者如是

To give an answer to that,

ཁས་ཁ་ལ་ནས་བསང་རེ་ཕུད།[232] 于山垭口煨桑兮

On the mountain pass, the *sang* offering was made.

བསང་རེ་ཕྱིང་ཏེ་ཤར་ལ་འཐེན།[233] 垭口桑烟东飘也

The smoke of the *sang* offering floated to the east [where Tang China is located].

ཤར་ལ་འཕོར་ནས་རྒྱ་ནག་སོང་།[234] 往中原时向东矣

To the east, he was heading towards Tang China.

དྲི། 问

Question:

བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[235] 大臣前往中原兮

When Minister Gar Tongtsen departed for Tang China,

འགྲོ་རོགས་རྟ་པ་ཅི་འདུ་སྣང་།[236] 随扈骑士几何耶

How many horsemen accompanied him?

---

232 ZG: ཁས་ཁ་ལ་ནས་བསང་རེ་ཕུད།

233 ZG: བསང་རེ་ཕྱིང་ཏེ་ཤར་ལ་འཐེན།

234 ZG: ཤར་ལ་འཕོར་ནས་རྒྱ་ནག་སོང་།

235 MT: བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། CS: བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། FY: བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེ།

236 MT: འགྲོ་རོགས་རྟ་པ་ཅི་འདུ་སྣང་། CS: འགྲོ་རོགས་རྟ་ཅི་འདུ་ཡོད། FY: འགྲོ་རོགས་རྟ་པ་ཅི་འདུ་ཡོད།

ལན། 答

Answer:

བློན་པོ་རྒྱ་ནག་འགྲོ་དུས་དེར།[237] 大臣前往中原兮

At the time when Minister Gar Tongtsen departed for Tang China,

འགྲོ་རོགས་རྟ་པ་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད།[238] 随扈骑士五百矣

Five hundred horsemen accompanied him.

དྲི། 问

Question:

རྟ་ལྔ་བརྒྱ་གང་ནས་བྱུང་ནི་རེད།[239] 骥五百现何处耶

Whence did the five hundred horses emerge?

མི་ལྔ་བརྒྱ་གང་ནས་བྱུང་ནི་རེད།[240] 士五百现何处耶

Whence did the five hundred men emerge?

གླུ་དལ་མོ་ལོངས་དང་རྗེས་ན་ཡོད། 有歌相继徐徐咏

Sing it slowly, and more songs will follow.

ལན། 答

Answer:

རྟ་ལྔ་བརྒྱ་བྱུང་ཚུལ་བཤད་རྒྱུ་ན།[241] 言骥五百现何处

Speaking of how the five hundred horses appeared,

---

237 MT: བློན་པོ་རྒྱ་ནག་འགྲོ་དུས་དེར། CS: བློན་པོ་རྒྱལ་འགྱུར་དུས་དེར།

238 MT, FY: འགྲོ་རོགས་རྟ་པ་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད། CS: འགྲོ་རོགས་རྟ་བ་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད།

239 MT, CS, FY: རྟ་ལྔ་བརྒྱ་གང་ནས་བྱུང་ནི་རེད།

240 MT, CS, FY: མི་ལྔ་བརྒྱ་གང་ནས་བྱུང་ནི་རེད།

241 MT: རྟ་ལྔ་བརྒྱ་བྱུང་ཚུལ་བཤད་རྒྱུ་ན།

ཁོང་ཕྱགས་རྟེ་ཆེན་པོ་ཞལ་བཅུ་གཅིག[242]

十一面之观世音

The Eleven-faced Great Compassionate One,

ཕྱག་གཉིས་པའི་སོར་མོ་ལྔ་པོ་ལས[243]

第二手之五指间

From the five fingers of his second hand,

འོད་ཟེར་འཇའ་ཚོན་སྣ་ལྔ་ཤར[244]

五色虹光衍现矣

Appeared a rainbow of five-coloured rays:

འཇའ་དཀར་པོ་དམར་པོ་ནག་པོ་གསུམ[245]

虹光白赤玄三者

White, red, and black,

འཇའ་སེར་པོ་སྔོན་པོ་དེ་དང་ལྔ[246]

虹光金青五者矣

As well as yellow and blue.

དྲི།

问

Question:

འཇའ་དཀར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་[247]

于白光中现何耶

What emerged from the white light of the rainbow?

གླུ་དལ་བུར་ཤོག་དང་ཐེལ་བ་མེད།

歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

---

[242] MT: **ཁོང་ཕྱགས་རྟེ་ཆེན་པོ་ཞལ་བཅུ་གཅིག** CS: ཁོང་ཕྱགས་རྟེ་ཆེན་པོ་བཅུ་གཅིག་ཞལ། FY: ཏུ་ལྔ་བརྒྱ་ངེས་ལག་མ་བྱུང་ན། མི་ལྔ་བརྒྱ་ངེས་ལག་མ་བྱུང་ན། མཁར་མི་འགྲོ་གཅིག་དང་མི་འགྲོ་གཉིས། མི་འགྲོ་ལམ་ལ་མི་ཨང་ཟེར། ཁོང་ཕྱགས་རྟེ་ཆེན་པོ་བཅུ་གཅིག་ཞལ།

[243] CS: ཕྱག་གཉིས་ཀྱི་སོར་མོ་ལྔ་པོ་ལས། FY: **ཕྱག་གཉིས་པའི་སོར་མོ་ལྔ་པོ་ལས།**

[244] CS, FY: **འོད་ཟེར་འཇའ་ཚོན་སྣ་ལྔ་ཤར།**

[245] CS: འཇའ་དཀར་པོ་དམར་པོ་ནག་པོ་གསུམ། FY: **འཇའ་དཀར་པོ་དམར་པོ་ནག་པོ་གསུམ།**

[246] CS: འཇའ་སེར་པོ་སྔོན་པོ་དེ་དང་ལྔ། FY: **འཇའ་སེར་པོ་སྔོན་པོ་དེ་དང་ལྔ།**

[247] CS: འཇའ་དཀར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་། FY: **འཇའ་དཀར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།**

ལན།   答

Answer:

འཇའ་དཀར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཚུལ་ནི།[248]   于白光中所现兮

Emerging from the white light of the rainbow,

རྟ་དཀར་པོ་བརྒྱ་དང་མི་དཀར་པོ་བརྒྱ།[249]   白骥百也白士百

Were a hundred white horses and a hundred white men.

མི་དཀར་པོ་བརྒྱ་པོ་ཤིང་ལྷ་ཡིན།[250]   白士百者木神矣

The hundred white men were wood gods.

ཤིང་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་དེར།[251]   时至地界无木兮

When arriving in a woodless region,

ཤིང་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་ཤིང་རེ་བཟུང་།[252]   百位木神携木至

Each wood god would bring wood.

དེ།   问

Question:

འཇའ་དམར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།[253]   于赤光中现何耶

What emerged from the red light of the rainbow?

---

[248] MT: **འཇའ་དཀར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཚུལ་ནི།** FY: འཇའ་དཀར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་པོ་ནི།

[249] MT: **རྟ་དཀར་པོ་བརྒྱ་དང་མི་དཀར་པོ་བརྒྱ།** CS: རྟ་དཀར་པོ་བརྒྱ་ལ་མི་དཀར་བརྒྱ། FY: རྟ་དཀར་པོ་བརྒྱ་ལ་མི་དཀར་པོ་བརྒྱ།

[250] MT: **མི་དཀར་པོ་བརྒྱ་པོ་ཤིང་ལྷ་ཡིན།** CS: མི་དཀར་པོ་བརྒྱ་པོ་ཤིང་ལྷ་རེད། FY: མི་དཀར་པོ་བརྒྱ་པོ་ཤིང་ལྷ་རེད།

[251] MT: **ཤིང་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་དེར།** CS: ཤིང་མེད་སའི་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་དེར། FY: ཤིང་མེད་ཡུལ་དུ་ཐོན་དུས་དེར།

[252] MT, FY: **ཤིང་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་ཤིང་རེ་བཟུང་།** CS: ཤིང་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་ཤིང་རེ་བཟུང་།

[253] CS: འཇའ་དམར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་། FY: **འཇའ་དམར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།**

ལན།   答

Answer:

འཇའ་དམར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཆུལ་ཏེ།[254]   于赤光中所现兮

Emerging from the red light of the rainbow,

རྟ་དམར་པོ་བརྒྱ་དང་མི་དམར་པོ་བརྒྱ།[255]   赤骥百也赤士百

Were a hundred red horses and a hundred red men.

མི་དམར་པོ་བརྒྱ་པོ་མེ་ལྷ་ཡིན།[256]   赤士百者火神矣

The hundred red men were fire gods.

མེ་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་ཏེར།[257]   时至地界无火兮

When arriving in a fireless region,

མེ་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་མེ་རེ་བཟུང་།[258]   百位火神带火至

Each fire god would bring fire.

དེ།   问

Question:

འཇའ་ནག་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།[259]   于玄光中现何耶

What emerged from the black light of the rainbow?

---

254   MT: **འཇའ་དམར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཆུལ་ཏེ།** FY: འཇའ་དམར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་པོ་ཏེ།

255   MT: **རྟ་དམར་པོ་བརྒྱ་དང་མི་དམར་པོ་བརྒྱ།** CS: རྟ་དམར་པོ་བརྒྱ་ལ་མི་དམར་བརྒྱ། FY: རྟ་དམར་པོ་བརྒྱ་ལ་མི་དམར་པོ་བརྒྱ།

256   MT: **མི་དམར་པོ་བརྒྱ་པོ་མེ་ལྷ་ཡིན།** CS: མི་དམར་པོ་བརྒྱ་པོ་མེ་ལྷ་ཡིན། FY: མི་དམར་པོ་བརྒྱ་པོ་མེའི་ལྷ་ཡིན།

257   MT, FY: **མེ་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་ཏེར།** CS: མེ་མེད་སའི་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་ཏེར།

258   MT, FY: **མེ་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་མེ་རེ་བཟུང་།** CS: མེ་ལྷ་བརྒྱ་ཡི་མེ་རེ་བཟུང་།

259   CS, FY: **འཇའ་ནག་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།**

ལན། 答

Answer:

འཇའ་ནག་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཚུལ་ཏེ།[260] 于玄光中所现兮

Emerging from the black light of the rainbow,

རྟ་ནག་པོ་བརྒྱ་དང་མི་ནག་པོ་བརྒྱ།[261] 玄骥百也玄士百

Were a hundred black horses and a hundred black men.

མི་ནག་པོ་བརྒྱ་བོ་ལྕགས་ལྷ་ཡིན།[262] 玄士百者金神矣

The hundred black men were iron gods.

ལྕགས་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་ནེར།[263] 时至地界无金兮

When arriving in an ironless region,

ལྕགས་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་ལྕགས་རེ་བཟུང་།[264] 百位金神执金至

Each iron god would bring iron.

དེ། 问

Question:

འཇའ་སེར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།[265] 于金光中现何耶

What emerged from the yellow light of the rainbow?

གླུ་དལ་བུར་ཐོག་དང་ཞེ་ལ་མེད། 歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

---

[260] MT: **འཇའ་ནག་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཚུལ་ཏེ།** FY: འཇའ་ནག་པོ་ནང་ནས་བྱུང་པོ་དེ།

[261] MT: **རྟ་ནག་པོ་བརྒྱ་དང་མི་ནག་པོ་བརྒྱ།** CS: རྟ་ནག་བརྒྱ་ལ་མི་ནག་བརྒྱ། FY: རྟ་ནག་པོ་བརྒྱ་ལ་མི་ནག་པོ་བརྒྱ།

[262] MT: **མི་ནག་པོ་བརྒྱ་བོ་ལྕགས་ལྷ་ཡིན།** CS: མི་ནག་བརྒྱ་བོ་ལྕགས་ལྷ་ཡིན། FY: མི་ནག་པོ་བརྒྱ་བོ་ལྕགས་ལྷ་རེད།

[263] MT, FY: **ལྕགས་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་ནེར།** CS: ལྕགས་མེད་སའི་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་ནེར།

[264] MT, FY: **ལྕགས་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་ལྕགས་རེ་བཟུང་།** CS: ལྕགས་ལྷ་བརྒྱ་ཡི་ལྕགས་རེ་བཟུང་།

[265] CS: འཇའ་སེར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་། FY: **འཇའ་སེར་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།**

ལན།   答

Answer:

འཇའ་སེར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཆུལ་ཏེ།[266]   于金光中所现兮

Emerging from the yellow light of the rainbow,

རྟ་སེར་པོ་བརྒྱ་དང་མི་སེར་པོ་བརྒྱ།[267]   金骥百也金士百

Were a hundred yellow horses and a hundred yellow men.

མི་སེར་པོ་བརྒྱ་བོ་ཆུ་ལྷ་ཡིན།[268]   金士百者水神矣

The hundred yellow men were water gods.

ཆུ་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་དེར།[269]   时至地界无水兮

When arriving in a waterless region,

ཆུ་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་ཆུ་རེ་བཟུང་།[270]   百位水神持水至

Each water god would bring water.

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདུ་ཡིན།   如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དི།   问

Question:

འཇའ་སྔོན་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།[271]   于青光中现何耶

What emerged from the blue light of the rainbow?

---

266   MT: འཇའ་སེར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཆུལ་ཏེ། FY: འཇའ་སེར་པོ་ནང་ནས་བྱུང་པོ་དེ།

267   MT: རྟ་སེར་པོ་བརྒྱ་དང་མི་སེར་པོ་བརྒྱ། CS: རྟ་སེར་བརྒྱ་ལ་མི་སེར་བརྒྱ། FY: རྟ་སེར་པོ་བརྒྱ་ལ་མི་སེར་པོ་བརྒྱ།

268   MT: མི་སེར་པོ་བརྒྱ་བོ་ཆུ་ལྷ་ཡིན། CS: རྟ་སེར་བརྒྱ་བོ་ཆུ་ལྷ་རེད། FY: མི་སེར་པོ་བརྒྱ་བོ་ཆུ་ལྷ་རེད།

269   MT: ཆུ་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་དེར། CS: ཆུ་མེད་པའི་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་དེར། FY: ཆུ་མེད་ཡུལ་ལ་ཐོན་དུས་རེར།

270   MT, FY: ཆུ་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་ཆུ་རེ་བཟུང་། CS: ཆུ་ལྷ་བརྒྱ་ཡི་ཆུ་རེ་བཟུང་།

271   CS, FY: འཇའ་སྔོན་པོ་ནང་ནས་ཅི་ཞིག་བྱུང་།

ལན། 答

Answer:

འཇའ་སྐྱིན་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཆུལ་དེ།²⁷² 于青光中所现兮

Emerging from the blue light of the rainbow,

རྟ་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ་དང་མི་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ།²⁷³ 青骥百也青士百

Were a hundred blue horses and a hundred blue men.

མི་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ་བོ་མི་ལྷ་ཡིན།²⁷⁴ 青士百者人神矣

The hundred blue men were human gods.

མི་མེད་ཡུལ་ལ་སྲོན་དུས་དེར།²⁷⁵ 时至地界无人兮

When arriving in an uninhabited region,

མི་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་འབངས་རེ་བཀུང་།²⁷⁶ 百位人神领人至

Each human god would bring a human.

ཀ་བཞི་ས་ལ་སྲུག་སེ་བཙུགས།²⁷⁷ 四柱固立于地兮

Four pillars [of the tent] penetrated the ground firmly.

སྐར་ཁུང་གཉུག་ལ་ཐད་སེ་རེད།²⁷⁸ 头顶撑起天窗矣

The skylight was steadily lifted up overhead.

སླ་གུར་གནམ་ལ་བསྐྱངས་བཞག་ཡོད།²⁷⁹ 毡帐撑向天穹矣

The felt tent was raised.

---

²⁷² MT: **འཇའ་སྐྱིན་པོ་ནང་ནས་བྱུང་ཆུལ་དེ།** FY: འཇའ་སྐྱིན་པོ་ནང་ནས་བྱུང་པོ་དེ།

²⁷³ MT: **རྟ་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ་དང་མི་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ།** CS: རྟ་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ་ལ་མི་སྐྱིན་བརྒྱ། FY: རྟ་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ་ལ་མི་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ།

²⁷⁴ MT: **མི་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ་བོ་མི་ལྷ་ཡིན།** CS: མི་སྐྱིན་བརྒྱ་བོ་མི་ལྷ་རེད། FY: མི་སྐྱིན་པོ་བརྒྱ་ནི་མི་ལྷ་རེད།

²⁷⁵ MT, CS, FY: **མི་མེད་ཡུལ་ལ་སྲོན་དུས་དེར།**

²⁷⁶ MT, FY: **མི་ལྷ་བརྒྱ་ཡིས་འབངས་རེ་བཀུང་།** CS: མི་འཕེལ་ཁང་གཉིས་ས་ལ་བཙུགས།

²⁷⁷ MT: **ཀ་བཞི་ས་ལ་སྲུག་སེ་བཙུགས།** CS, FY: ཀ་བཞི་ས་ལ་དུག་ས་སེ་བཙུགས།

²⁷⁸ MT: **སྐར་ཁུང་གཉུག་ལ་ཐད་སེ་རེད།** CS: གུར་ཁང་གནམ་ལ་ཐད་སོ་རེད། FY: གུར་ཁང་གནམ་ལ་ཐད་སེ་རེད།

²⁷⁹ MT, CS, FY: **སླ་གུར་གནམ་ལ་བསྐྱངས་བཞག་ཡོད།**

དྲི།   问

Questions:

མཆོན་ཆ་བཏགས་ནས་རྒྱ་ལ་སོང་།[280]   佩带武器往汉地

[Minister Gar Tongtsen] departed for Tang China, carrying a weapon.

མཆོན་དེའི་མིང་ལ་ཅི་ཞིག་རེད།[281]   所佩武器名何耶

What was the name of the weapon?

མཆོན་ཆ་བཏགས་ནས་ཅི་ཞིག་བཙོས།[282]   佩武器欲何为耶

What was the purpose of carrying a weapon?

ལན།   答

Answer:

རིན་ཆེན་སྣ་ལྔའི་མཆོན་ཞིག་རེད།[283]   所佩五宝之刀兮

It was a knife inlaid with five precious metals.

མཆོན་ཆ་བཏགས་ནས་ཉམས་འགྱུར་བསྟན།[284]   佩刀彰显气概矣

Carrying it, to demonstrate strength.

དྲི།   问

Questions:

བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[285]   大臣前往中原兮

When the Minister Gar Tongtsen departed for Tang China,

---

280   MT, CS: **མཆོན་ཆ་བཏགས་ནས་རྒྱ་ལ་སོང་།** FY: མཆོན་ཆ་བཏགས་ནི་རྒྱ་ལ་སོང་།

281   MT: **མཆོན་དེའི་མིང་ལ་ཅི་ཞིག་རེད།** CS: མཆོན་དེའི་མིང་ལ་ཅི་ཞིག་རེར། FY: མཆོན་དེ་མིང་ལ་ཅི་ཞིག་རེད།

282   CS: **མཆོན་ཆ་བཏགས་ནས་ཅི་ཞིག་བཙོས།** FY: མཆོན་ཆ་བཏགས་ནི་ཅི་ཞིག་བཙོས།

283   MT, CS: **རིན་ཆེན་སྣ་ལྔའི་མཆོན་ཞིག་རེད།** FY: རིན་ཆེ་སྣ་ལྔའི་མཆོན་ཞིག་ཡིན།

284   CS: མཆོན་ཆ་བཏགས་ནས་ཉམས་འགྱུར་སྟོན། ED: **མཆོན་ཆ་བཏགས་ནས་ཉམས་འགྱུར་བསྟན།**

285   MT, ZG: **བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།** CS: བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། FY: བློན་པོ་རྒྱ་ལ་འགྲོ་དུས་དེ། ལམ་ལ་ཁ་འདོན་འདོན་བཞིན་ཡོད།

ཁ་ནང་འདོན་ཆུ་ཅི་ཞིག་རེད།[286] 口中所诵者何耶

What was recited?

ལམ་ལ་ཁ་འདོན་ཅི་ཞིག་བཟོས།[287] 行路诵经所为何

What was the purpose of reciting the prayer along the way?

གླུ་ཕྱི་མ་ཡོད་ན་ཅི་འདྲ་ཡིན། 有歌相继者何耶

What is the song if more is still to come?

ཁྱོད་ཕྱུན་རིང་མ་འགོར་ལན་རེ་ཤོག 尔作答之莫迟误

Please answer my questions without further ado.

ལན། 答

Answer:

དེ་ལ་ལན་ཞིག་རྒྱག་རྒྱུ་ན། 应答所问者如是

To give an answer to that,

བློན་པོ་རྒྱལ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[288] 大臣前往中原兮

When the Minister Gar Tongtsen departed for Tang China,

ཁ་ནང་སྒྲོལ་མ་བཏོན་ནས་སོང་།[289] 口中所诵度母经

The Tara Mantra was recited,

ལམ་ལ་བར་ཆད་མེད་ན་བསམས།[290] 祈愿路无险阻矣

Wishing for a smooth journey.

---

[286] MT, ZG: **ཁ་ནང་འདོན་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་རེད།** CS: ལམ་ལ་ཁ་འདོན་ཅི་ཞིག་འདོན།

[287] FY: **ལམ་ལ་ཁ་འདོན་ཅི་ཞིག་བཟོས།**

[288] ED: **བློན་པོ་རྒྱལ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།**

[289] MT, ZG, FY: **ཁ་ནང་སྒྲོལ་མ་བཏོན་ནས་སོང་།** ཟངས་མའི་གཡུ་ཕྲོགས་ནས་སོང་། CS: ཁ་ནང་སྒྲོལ་མ་འདོན་ནས་སོང་།

[290] MT: **ལམ་ལ་བར་ཆད་མེད་ན་བསམས།** CS: ལམ་ལ་བར་ཆད་མེད་མོ་བསམ། FY: ལམ་ལ་བར་ཆད་མེད་མོ་བསམ།

དྲི།   问

Question:

སྲིབ་རེ་སྲིབ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[291]   每每行至山阴兮

Passing through the shady side of each mountain,

སྲིབ་ཀྱི་ལུང་བ་ལུང་དགུ་ཡོད།[292]   阴面山谷九重矣

There were nine valleys.

སྲིབ་ཀྱི་ལུང་དགུར་ཅི་ལྟར་སོང་།[293]   阴谷九重何以过

How did he get through the nine valleys on the shady side?

ཉིན་རེ་ཉིན་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[294]   每每行至山阳兮

Passing through the sunny side of each mountain,

ཉིན་ཏོ་ལུང་བ་ལུང་དགུ་ཡོད།[295]   阳面山谷九重矣

There were nine valleys.

ཉིན་གྱི་ལུང་དགུར་ཅི་ལྟར་སོང་།[296]   阳谷九重何以过

How did he get through the nine valleys on the sunny side?

ལན།   答

Answer:

ཉིན་མཚན་མེད་པར་ལམ་དུ་སོང་།[297]   夜以继日行路也

Travelling day and night.

---

[291]   MT, FY: སྲིབ་རེ་སྲིབ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། CS: སྲིབ་རིའི་སྲིབ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།

[292]   FY: སྲིབ་ཀྱི་ལུང་བ་ལུང་དགུ་ཡོད།

[293]   MT: སྲིབ་ཀྱི་ལུང་དགུར་ཅི་ལྟར་སོང་། CS: སྲིབ་ཀྱི་ལུང་དགུ་ཏེ་ལྟར་སོང་། FY: བཏུག་ནི་མང་ན་དེ་ལྟར་སོང་།

[294]   MT: ཉིན་རེ་ཉིན་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། CS: ཉིན་རིའི་ཉིན་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། FY: ཉིན་རེ་ཉིན་ན་འགྲོ་དུས་དེར།

[295]   ED: ཉིན་ཏོ་ལུང་བ་ལུང་དགུ་ཡོད། FY: ཉི་ཏོ་ལུང་བ་ལུང་དགུ་ཡོད།

[296]   MT: ཉིན་གྱི་ལུང་དགུར་ཅི་ལྟར་སོང་། CS: ཉིན་གྱི་ལུང་དགུ་ཏེ་ལྟར་སོང་། FY: ཚ་ནི་མང་ན་དེ་ལྟར་སོང་།

[297]   MT: ཉིན་མཚན་མེད་པར་ལམ་དུ་སོང་། CS: ཉིན་མཚན་མེད་པར་ལམ་དུ་འགྲོ།

སྲིབ་རེ་སྲིབ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[298] 每每行至山阴兮

When passing through the shady side of each mountain,

སྲིབ་ཀྱི་སྲིབ་མ་རླུང་དགུ་ཁུར།[299] 历经山阴之风也

Enduring the piercing wind,

འཁྱག་ལ་མ་སྐྲག་དེ་ལྷུར་སོང་།[300] 无惧严寒前行矣

Marching forward without flinching at the cold.

ཉིན་རེ་ཉིན་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།[301] 每每行至山阳兮

When passing through the sunny side of each mountain,

གསེར་གྱི་ཉི་མ་རང་ཕར་ཁུར།[302] 背负炎炎烈日也

Enduring the fiery sun,

ཚ་ལ་མ་སྐྲག་དེ་ལྷུར་སོང་།[303] 无畏酷热前行矣

Marching forward without flinching at the heat.

ཁོང་བློན་པོ་རྒྱ་ལ་ཐོན་དུས་དེར།[304] 时大臣至中原兮

When Minister Gar Tongtsen arrived in Tang China,

རྟ་ཏ་ཧོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་གཅིག[305] 一者巴达霍尔王

King of Bhata Hor, the first one,

---

[298] MT, FY: སྲིབ་རེ་སྲིབ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། CS: སྲིབ་རེའི་སྲིབ་ལ་འགྲོ་དུས་དེར།

[299] MT: སྲིབ་ཀྱི་སྲིབ་མ་རླུང་དགུ་ཁུར། CS: སྲིབ་ཀྱི་སྲིབ་མ་རླུང་དགུ་ཁུར། FY: སྲིབ་ཀྱི་སྲིབ་མ་ལུང་དགུ་ཁུར།

[300] MT: འཁྱག་ལ་མ་སྐྲག་དེ་ལྷུར་སོང་།

[301] MT: ཉིན་རེ་ཉིན་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། CS: ཉིན་རེའི་ཉིན་ལ་འགྲོ་དུས་དེར། FY: ཉིན་རེ་ཉིན་ན་འགྲོ་དུས་དེར།

[302] MT, FY: གསེར་གྱི་ཉི་མ་རང་ཕར་ཁུར། CS: སེར་གྱི་ཉི་མ་རང་ཕར་ཁུར།

[303] MT: ཚ་ལ་མ་སྐྲག་དེ་ལྷུར་སོང་།

[304] ED: ཁོང་བློན་པོ་རྒྱ་ལ་ཐོན་དུས་དེར།

[305] MT: སྟོང་གྲོགས་གཉན་གྱི་རྒྱལ་པོ་གཅིག ZG: རྟ་ཧ་ཧོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་གཅིག ED: རྟ་ཏ་ཧོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་གཅིག

རྒྱ་གར་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཉིས།[306]

二者天竺法王矣

King of the Doctrine of India, the second one,

གེ་སར་དམག་གི་རྒྱལ་པོ་གསུམ།[307]

三者格萨尔武王

King Gesar of War, the third one,

སྟག་གཟིག་ནོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་བཞི།[308]

四者大食之宝王

King of the Wealthy State of Persia, the fourth one [who were all also wooing Princess Wencheng],

དེ་རེ་རེའི་བློན་པོ་བསྐྱབས་བསྲད་ཡོད།[309]

各国大臣抵达矣

Each of their ministers had arrived as well.

དེ།

问

Question:

སྐྱ་སེལ་ལེ་གནམ་གང་ལངས་དུས་དེར།[310]

时曙光现天际兮

At the crack of dawn,

ཕ་རྒྱལ་པོ་གང་ལ་འཁོར་བསྲད་སྲང༌།[311]

父皇之心何所向

Whom did the Tang Emperor favour?

---

[306] MT: གསང་སྤུགས་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཉིས། ZG: སྟག་གཟིག་ནོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་གཉིས། ED: **རྒྱ་གར་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གཉིས།**

[307] MT: **གེ་སར་དམག་གི་རྒྱལ་པོ་གསུམ།** ZG: སྤུ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གསུམ།

[308] MT: **སྟག་གཟིག་ནོར་གྱི་རྒྱལ་པོ་བཞི།** རྒྱལ་པོ་ཕྱགས་དབང་དེ་དང་ལྷ། ZG: གེ་སར་དམག་གི་རྒྱལ་པོ་བཞི།

[309] ED: དེ་རེ་རེའི་བློན་པོ་བསྐྱབས་བསྲད་ཡོད།

[310] MT: སྐྱ་སེལ་ལེ་གནམ་གང་ལངས་དུས་དེར། CS: སྐྱ་སེལ་ལེ་ནས་མཁའ་ལངས་དུས་དེར། FY: སྐྱ་གསལ་ནི་ནམ་མཁའ་ལངས་དུས་དེར།

[311] MT, ZG: **ཕ་རྒྱལ་པོ་གང་ལ་འཁོར་བསྲད་སྲང༌།** CS: ཕ་རྒྱལ་པོ་གང་ན་འཁོར་བསྲད་ཡོད། FY: ཕ་རྒྱལ་པོ་གང་ལ་འཁོར་བསྲད་ཡོད།

མ་རྒྱལ་མོ་གང་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་།[312]   母后之心何所向

Whom did the Tang Empress favour?

རྒྱ་བཟའ་གང་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་།[313]   公主之心何所向

Whom did Princess Wencheng favour?

གླུ་དལ་བུར་ཤོག་དང་ཉེལ་བ་མེད།   歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

ལན།   答

Answer:

སྐྱ་སེལ་ལེ་གནམ་གང་ལངས་དུས་དེར།[314]   时曙光现天际兮

At the crack of dawn,

ཕ་རྒྱལ་པོ་ཧོར་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་།[315]   父皇之心向霍尔

The Tang Emperor favoured Hor.

མ་རྒྱལ་མོ་རྒྱ་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་།[316]   母后之心向中原

The Tang Empress favoured Tang China.

རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་།[317]   公主之心向吐蕃

Princess Wencheng favoured Tibet.

---

[312]   MT, ZG: མ་རྒྱལ་མོ་གང་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་། CS: མ་རྒྱལ་མོ་གང་ན་འཁོར་བསྡུད་ཡོད། FY: མ་རྒྱལ་མོ་གང་ལ་འཁོར་བསྡུད་ཡོད།

[313]   MT, ZG: རྒྱ་བཟའ་གང་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་། CS: རྒྱ་བཟའ་གང་ན་འཁོར་བསྡུད་ཡོད། FY: བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་གང་ལ་འཁོར་བསྡུད་ཡོད།

[314]   MT: སྐྱ་སེལ་ལེ་གནམ་གང་ལངས་དུས་དེར།

[315]   MT, ZG: ཕ་རྒྱལ་པོ་ཧོར་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་། CS: ཕ་རྒྱལ་པོ་ཧོར་ལ་འཁོར་བསྡུད་ཡོད། FY: ཕ་རྒྱལ་པོ་ཧོར་ལ་འཁོར་བསྡུད་ཡོད།

[316]   MT: མ་རྒྱལ་མོ་རྒྱ་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་། ZG: མ་རྒྱལ་མོ་སྤུག་གཟིག་ནོར་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་། CS: མ་རྒྱལ་མོ་རྒྱ་གར་འཁོར་བསྡུད་ཡོད། FY: མ་རྒྱལ་མོ་རྒྱ་ལ་འཁོར་བསྡུད་ཡོད།

[317]   MT, ZG: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་འཁོར་བསྡུད་སྲུང་། CS: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་འཁོར་བསྡུད་ཡོད། FY: བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་འཁོར་བསྡུད་ཡོད།

བླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདུ་ཡིན།   如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དྲི།   问

Question:

ཕ་རྒྱལ་པོའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག[318]   父皇所愿如意耶

Was the Tang Emperor's wish fulfilled?

མ་རྒྱལ་མོའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག[319]   母后所愿如意耶

Was the Tang Empress's wish fulfilled?

རྒྱ་བཟའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག[320]   公主所愿如意耶

Was Princess Wencheng's wish fulfilled?

ལན།   答

Answer:

ཕ་རྒྱལ་པོའི་ཁ་ལ་མ་སོང་ཟེག[321]   父皇所愿未如意

The Tang Emperor's wish was not fulfilled.

མ་རྒྱལ་མོའི་ཁ་ལ་མ་སོང་ཟེག[322]   母后所愿未如意

The Tang Empress's wish was not fulfilled.

རྒྱ་བཟའི་ཁ་ལ་སོང་བསྡུད་སྲུང་།[323]   公主所愿如意也

Princess Wencheng's wish was fulfilled.

---

[318] MT: ཕ་རྒྱལ་པོའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག CS: ཕ་རྒྱལ་པོའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཐབ། FY: རྒྱ་བོད་ཧོར་གྱིས་ཅེ་ཞིག་བརྩོས། ཕ་རྒྱལ་པོ་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག

[319] MT: མ་རྒྱལ་མོའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག CS: མ་རྒྱལ་མོའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཐབ། FY: མ་རྒྱལ་མོ་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག

[320] MT: རྒྱ་བཟའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག CS: རྒྱ་བཟའི་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཐབ། FY: བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་ཁ་ལ་ཨེ་སོང་ཟེག

[321] MT: ཕ་རྒྱལ་པོའི་ཁ་ལ་མ་སོང་ཟེག CS: ཕ་རྒྱལ་པོའི་ཁ་ལ་སོང་སྲུད་སྲུང་། FY: ཕ་རྒྱལ་པོ་ཁ་ལ་སོང་བསྡུད་ཡོད།

[322] MT: མ་རྒྱལ་མོའི་ཁ་ལ་མ་སོང་ཟེག CS: མ་རྒྱལ་མོའི་ཁ་ལ་མ་སོང་ཐབ། FY: མ་རྒྱལ་མོ་ཁ་ལ་མ་སོང་ཟེག

[323] MT: རྒྱ་བཟའི་ཁ་ལ་སོང་བསྡུད་སྲུང་། CS: རྒྱ་བཟའི་ཁ་ལ་མ་སོང་ཐབ། FY: བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་ཁ་ལ་མ་སོང་ཟེག

དི།   问

Question:

ཁོ་བློན་པོ་རྒྱ་ནག་ཕེན་དུས་དེར།[324]   是时大臣至汉地

When Minister Gar Tongtsen arrived in Tang China,

དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྤྲག་ཚུལ་གཉིས།[325]   疑难接二连三分

One after another, thorny issues emerged.

པ་རྒྱལ་པོས་བོས་ནེ་ཟེར་ནི་གཏན།[326]   皇帝宣召诸人议

The Tang Emperor summoned [all envoys] and suggested,

དུང་མིག་ནང་དར་སྐུད་འདྲེན་ཚུལ་ཕོད།[327]   释丝何以穿螺孔

Please tell us how to pull a silk thread through a hole in a conch shell.

གླུ་དལ་མོ་ལོངས་དང་རྗེས་ན་ཡོད།   有歌相继徐徐咏

Sing it slowly, and more songs will follow.

ལན།   答

Answer:

དུང་མིག་ནང་དར་སྐུད་འདྲེན་ཚུལ་དེ།[328]   丝线如此穿螺孔

This was how the silk thread was passed through a hole in a conch shell.

བློན་པོས་གྲོག་མ་ཞིག་གསོས་ཡོད།[329]   大臣饲一蚂蚁分

Minister Gar Tongtsen fed an ant.

---

[324] ED: ཁོ་བློན་པོ་རྒྱ་ནག་ཕོན་དུས་དེར།

[325] ED: དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྤྲག་ཚུལ་གཉིས།

[326] MT, ZG: པ་རྒྱལ་པོས་བོས་ནི་ཟེར་ནི་གཏན།

[327] MT, ZG: དུང་མིག་ནང་དར་སྐུད་འདྲེན་ཚུལ་ཕོད། CS, FY: དུང་མིག་ལ་དར་སྐུད་འདྲེན་ཚུལ་ཕོད།

[328] MT, ZG: དུང་མིག་ནང་དར་སྐུད་འདྲེན་ཚུལ་དེ། CS: དུང་མིག་ལ་དར་སྐུད་འདྲེན་ཚུལ་དེ། FY: དུང་མིག་ལ་དར་སྐུད་འདྲེན་ཚུལ་དེ། དུངས་ནས་མ་ཉན་སྤྲ་རེ་མཐོང་། བློན་པོ་མགར་གྱི་དཀའ་སྤྲག་ཆིག དཀའ་ཚུལ་གཅིག་ལ་སྤྲག་རྒྱ་གཉིས། གནས་ཚང་ཁྲན་མོ་བཀའ་དྲི་ལས།

[329] MT, ZG: བློན་པོས་གྲོག་མ་ཞིག་གསོས་ཡོད།

འབུ་གློག་མའི་སྐེད་པར་དར་སྐུད་བཏགས༎³³⁰

蚁腰系一丝线矣

A thread was tied around the ant's waist.

ཕུ་རེ་བཏབ་ནས་ཡུད་ཙམ་དྲངས༎³³¹

吹蚁顷刻蚁拽线

[He] blew the ant and the silk was propelled forward immediately.

དུང་མིག་ནང་དར་སྐུད་དྲངས་བཞག་ཡོད༎³³²

丝线贯穿螺孔矣

In such a way, the silk thread was pulled through the hole in the conch shell.

དྲི།

问

Question:

དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྤུག་ཚུལ་གཉིས༎³³³

疑难接二连三兮

Thorny issues came one after another.

ཤིང་བརྒྱའི་རྩེ་ཇིང་ལྟ་ཙུལ་ཕོད༎³³⁴

百木根梢何以辨

Please explain how to differentiate the top of a hundred logs from the bottom.

ལན།

答

Answer:

ཤིང་བརྒྱའི་རྩེ་ཇིང་ལྟ་ཚུལ་ནི༎³³⁵

百木根梢如此辨

This is how the top and bottom of a hundred logs were differentiated.

_____

³³⁰ MT, ZG: **འབུ་གློག་མའི་སྐེད་པར་དར་སྐུད་བཏགས༎** CS: འབུ་གློག་མའི་ཀེད་ལ་དར་ཀུད་བཏགས༎ FY: འབུ་གློག་མ་སྐེད་ལ་དར་སྐུད་བཏགས༎

³³¹ MT, ZG, FY: **ཕུ་རེ་བཏབ་ནས་ཡུད་ཙམ་དྲངས༎** CS: ཕུག་རེ་བཏབ་ན་ཡར་ལ་སོང་།

³³² MT, ZG: **དུང་མིག་ནང་དར་སྐུད་དྲངས་བཞག་ཡོད༎** CS: དུང་མིག་ལ་དར་སྐུད་དྲངས་སོང་ཞེས། FY: དུང་མིག་ལ་དར་སྐུད་དྲངས་བཞག་ཡོད།

³³³ ED: **དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྤུག་ཚུལ་གཉིས༎**

³³⁴ MT, ZG, CS: **ཤིང་བརྒྱའི་རྩེ་ཇིང་ལྟ་ཙུལ་ཕོད༎** FY: ཤིང་བརྒྱའི་རྩེ་ཇིང་ལྟ་ཚུལ་ཕོད།

³³⁵ MT, ZG, CS: **ཤིང་བརྒྱའི་རྩེ་ཇིང་ལྟ་ཙུལ་ནི༎** FY: ཤིང་བརྒྱའི་རྩེ་ཇིང་ལྟ་ཚུལ་ནེ། ཤིང་མགོ་ཇིང་མ་ཉེས་སྨྲ་རེ་མཐོང་། སྣོན་པོ་ལགར་གྱི་དཀའ་སྤྲག་ཅིག་དཀའ་རྒྱ་གཅིག་ལ་སྤྲག་རྒྱ་གཉིས། གནས་ཚང་ཉུན་མོའི་བཀའ་དྲིན་གྱིས།

ཤིང་སྦྲངས་ནས་ཆུ་མཚོའི་ཆུ་ནང་འཕངས།³³⁶　　投木于水之中矣

[He] hurled the logs into the water.

 རྩ་བ་མར་ལ་འཇུལ་ནས་སོང་།³³⁷　　根部下沉没入水

[Because of their heaviness,] the bottoms tipped down.

རྩེ་མོ་གཡེང་ནས་གནམ་ལ་གཏད།³³⁸　　梢端上浮向天穹

[Because of their lightness,] the tops turned up.

ཤིང་བརྒྱ་ཝོ་ཤེས་དེ་ལྟར་བརྩོས།³³⁹　　百木根梢以此分

In this way, the tops and bottoms of logs were differentiated.

དྲི།　　问

Question:

དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྲུག་ཚུལ་གཉིས།³⁴⁰　　疑难接二连三分

Thorny challenges came one after another.

གོད་མ་བརྒྱ་དང་རྟེའུ་ཕྱུག་བརྒྱ།³⁴¹　　母马马驹各百数

Within a hundred mares and a hundred colts,

མ་བུ་ཞོ་ཤེས་བརྫོ་ཚུལ་ཐོད།³⁴²　　释母与子何以辨

Please describe how to match each mare with her colt.

---

³³⁶　MT, ZG, FY: **ཤིང་སྦྲངས་ནས་ཆུ་མཚོའི་ཆུ་ནང་འཕངས།** CS: ཤིང་སྦྲངས་ནས་ཆུ་མཚོའི་ཆུ་ལ་འཕངས།

³³⁷　MT, ZG: **རྩ་བ་མར་ལ་འཇུལ་ནས་སོང་།** CS: རྩ་བ་ལྕི་བས་ཞབས་ལ་འདས། FY: མདོ་སྐྱེད་ལྕི་བས་ཞབས་ལ་ལྷུང་།

³³⁸　MT, ZG: **རྩེ་མོ་གཡེང་ནས་གནམ་ལ་གཏད།** CS: རྩེ་མོ་ཡངས་བས་གནམ་ལ་གཏད། FY: རྩེ་མོ་ཡང་བས་ གནམ་ལ་གཏད།

³³⁹　MT, ZG: **ཤིང་བརྒྱ་ཝོ་ཤེས་དེ་ལྟར་བརྩོས།** CS: ཤིང་བརྒྱའི་རྩེ་རྟིང་འདི་ལྟར་ཤེས། FY: ཤིང་བརྒྱའི་རྩེ་རྟིང་དེ་ལྟར་ ཤེས།

³⁴⁰　ED: **དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྲུག་ཚུལ་གཉིས།**

³⁴¹　ZG: **གོད་མ་བརྒྱ་དང་རྟེའུ་ཕྱུག་བརྒྱ།**

³⁴²　ZG: **མ་བུ་ཞོ་ཤེས་བརྫོ་ཚུལ་ཐོད།** CS: གོད་རྟེའུ་མ་བུ་ཤེས་ཚུལ་ཐོད།

གླུ་དལ་བུར་ཤོག་དང་ཐེལ་བ་མེད། 歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

ལན། 答

Answer:

ནོད་མ་བརྒྱ་དང་རྟེའུ་ཕྱུག་བརྒྱ། [343] 母马马驹各百兮

Within a hundred mares and a hundred colts,

མ་བུ་དོ་ཤེས་བཟོ་ཆུལ་དེ། [344] 母子依此方法辨

This is how each mare and its colt were identified.

ནོད་མ་བརྒྱ་བོ་སྒོ་ལ་བཏགས། [345] 母马百匹拘於圈

[He] corralled one hundred mares.

རྟེའུ་བརྒྱ་བོ་རི་ནས་བཟུང་། [346] 马驹百匹牧于山

Herded one hundred colts on to the mountain.

མ་རེ་བཏང་ནས་བུ་རེ་འཁོར། [347] 释放母马子绕母

After the mother was released, its colt walked around her.

བུ་དོ་མ་དོ་འདི་ལྟར་ཤེས། [348] 各个母子如此知

In such a way, each mare and its colt were identified.

---

[343] ZG: **ནོད་མ་བརྒྱ་དང་རྟེའུ་ཕྱུག་བརྒྱ།** CS, FY: ནོད་མ་བརྒྱ་དང་རྟེའུ་བརྒྱ།

[344] ZG: **མ་བུ་དོ་ཤེས་བཟོ་ཆུལ་དེ།** CS: རྟེའུ་དོ་མ་དོ་ཤེས་ཆུལ་དེ། FY: རྟུ་མ་དོ་ཤེས་བཟོ་དུས་དེར། དོ་རེ་མ་ཤེས་སྒུག རེ་མཐོང་། བློན་པོ་མགར་གྱི་དཀའ་སྤྱད་ཆིག དཀའ་རྒྱ་གཅིག་ལ་སྤྱད་རྒྱ་གཉིས། གནས་ཚང་ཆེན་མོ་བཀའ་དྲིན་ལགས།

[345] ZG: **ནོད་མ་བརྒྱ་བོ་སྒོ་ལ་བཏགས།** CS: ནོད་མ་བརྒྱ་བོ་སྒོ་ལ་བཏང་། FY: ནོད་མ་བརྒྱ་བོ་རི་ལ་སྐྱོང་།

[346] ZG: **རྟེའུ་བརྒྱ་བོ་རི་ནས་བཟུང་།** CS: རྟེའུ་བརྒྱ་བོ་ར་ནས་བཟུང་། FY: རྟེའུ་ཆུང་བརྒྱ་བོ་ར་ནང་བཟུང་།

[347] ZG: **མ་རེ་བཏང་ནས་བུ་རེ་འཁོར།** CS: མ་རེ་བཏང་ན་བུ་རེ་འཁོར། FY: མ་རེ་ཕུད་ནས་བུ་རེ་འཁོར།

[348] ZG: **བུ་དོ་མ་དོ་འདི་ལྟར་ཤེས།** CS: རྟེའུ་དོ་མ་དོ་འདི་ལྟར་ཤེས། FY: མ་དོ་བུ་ཤེས་དེ་ལྟར་བཟོས།

དེ། 问

Question:

དཀའ་ཚལ་གཅིག་དང་སྲུག་ཚལ་གཉིས།[349] 疑难接二连三兮

Thorny challenges came one after another.

བྱ་མོ་བརྒྱ་དང་བྱ་ཕྲུག་བརྒྱ།[350] 雌鸡仔鸡各百数

Within a hundred hens and a hundred chicks,

མ་བུ་དོ་ཤེས་བཟོ་ཚུལ་ཕོད།[351] 释母与子何以辨

Please describe how to match each hen to her chick.

ལན། 答

Answer:

བྱ་མོ་བརྒྱ་དང་བྱ་ཕྲུག་བརྒྱ།[352] 雌鸡仔鸡各百分

Within a hundred hens and a hundred chicks,

མ་བུ་དོ་ཤེས་བཟོ་ཚུལ་དེ།[353] 母子依此方法辨

This is how each hen and its chick were identified.

སྲང་མ་བླངས་ནས་མདུན་ལ་བཏབ།[354] 撒麦糠于雌鸡前

The spent grain was placed in front of [the hens].

མ་རེ་ཁ་ལ་བུ་རེ་བཞག[355] 仔鸡啄食于母口

Each chick [only] pecked food held in its mother's mouth.

---

349 ED: དཀའ་ཚལ་གཅིག་དང་སྲུག་ཚལ་གཉིས།

350 ZG: བྱ་མོ་བརྒྱ་དང་བྱ་ཕྲུག་བརྒྱ།

351 ED: མ་བུ་དོ་ཤེས་བཟོ་ཚུལ་ཕོད།

352 ZG: བྱ་མོ་བརྒྱ་དང་བྱ་ཕྲུག་བརྒྱ།

353 ZG: མ་བུ་དོ་ཤེས་བཟོ་ཚུལ་དེ།

354 ZG: སྲང་མ་བླངས་ནས་མདུན་ལ་བཏབ།

355 ZG: མ་རེ་ཁ་ལ་བུ་རེ་བཞག

བུ་ངོ་མ་ངོ་འདི་ལྟར་ཤེས།[356]

各个母子如此知

In such a way, each hen and its chick were identified.

དེ།

问

Question:

དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྦུག་ཚུལ་གཉིས།[357]

疑难接二连三兮

Thorny challenges came one after another.

མ་མོ་བརྒྱ་དང་ལུ་གུ་བརྒྱ།[358]

母羊羔羊百数者

Within a hundred lambs and a hundred ewes,

མ་བུ་ངོ་ཤེས་བཟོ་ཚུལ་འོད།[359]

释母与子何以辨

Please describe how to match each ewe with her lamb.

གླུ་དལ་བུར་ཤོག་དང་ཐེལ་བ་མེད།

歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

ལན།

答

Answer:

མ་མོ་བརྒྱ་དང་ལུ་གུ་བརྒྱ།[360]

母羊羔羊百数者

Within a hundred lamb and a hundred ewes,

---

[356]   ZG: བུ་ངོ་མ་ངོ་འདི་ལྟར་ཤེས།

[357]   ED: དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྦུག་ཚུལ་གཉིས།

[358]   MT: མ་མོ་བརྒྱ་དང་ལུ་གུ་བརྒྱ།

[359]   MT: མ་བུ་ངོ་ཤེས་བཟོ་ཚུལ་འོད། སེམས་ཅན་འབྱེད་བགོ་བཟོ་ཚུལ་འོད། CS: ལུག་བརྒྱ་མ་བུ་ཤེས་ཚུལ་འོད། FY: རེ་ལུ་བརྒྱའི་མ་བུ་ངོ་དེ་ཤེས་ཚུལ་འོད།

[360]   MT: མ་མོ་བརྒྱ་དང་ལུ་གུ་བརྒྱ།

མ་བུ་དོ་ཤེས་བརྫེ་ཆུལ་དེ།³⁶¹ 母子依此方法辨

This is how each ewe and its lamb were identified.

མ་མོ་བརྒྱ་བཀུ་ཁ་ཁར་བསྒུས།³⁶² 分隔百数母羊兮

Separate one hundred ewes off to one side.

ལུ་གུ་བརྒྱ་བཀུ་ཁ་ཁར་བསྒུས།³⁶³ 分隔百数羔羊矣

Separate one hundred lambs off to the other side.

མ་རེ་ཕུད་ནས་བུ་རེ་འཁོར།³⁶⁴ 羔羊各个绕母羊

After the mother was released, its lamb walked around her.

མ་བུ་དོ་ཤེས་དེ་ལྟར་བརྫོས།³⁶⁵ 母羊羔羊如此辨

In such a way, each ewe and its lamb were identified.

དེ། 问

Question:

དཀའ་ཆུལ་གཉིག་དང་སྒུག་ཆུལ་གཉིས།³⁶⁶ 疑难接二连三分

Thorny challenges came one after another.

མཚན་གྱི་ཕྱེད་ཙམ་ཐོན་བསྲད་ཡོད།³⁶⁷ 子夜之时抵达矣

[Minister Gar Tongtsen] arrived [at the lodging house] at midnight.

---

³⁶¹ MT: མ་བུ་དོ་ཤེས་བརྫེ་ཆུལ་དེ། CS: ལུག་བཀུ་མ་བུ་དོ་ཤེས་ལ། FY: རེ་བུ་བརྒྱ་མ་བུ་མོ་ཤེས་ལ། མ་དོ་མ་ཤེས་སྤྱག་རེ་མཚོང་། སློན་པོ་མགར་གྱི་དཀའ་སྒུག་ཅིག་དཀའ་རྒྱ་གཅིག་ལ་སྒུག་རྒྱ་གཉིས། གནས་ཚང་ཉན་མོ་བཀག་ཉིན་གྱི།

³⁶² MT: མ་མོ་བརྒྱ་བཀུ་ཁ་ཁར་བསྒུས། CS: མ་བུ་གཉིས་ཀ་ཁ་ཁ་ཕྱེ། FY: མ་བུ་གཉིས་ཀ་ཁ་ཁ་འཕྱེད།

³⁶³ MT: ལུ་གུ་བརྒྱ་བཀུ་ཁ་ཁར་བསྒུས།

³⁶⁴ MT: མ་རེ་ཕུད་ནས་བུ་རེ་འཁོར། CS: མ་རེ་བཏང་ན་བུ་རེ་འཁོར། FY: མ་རེ་ཕུད་ནས་བུ་རེ་འཁོར།

³⁶⁵ MT: མ་བུ་དོ་ཤེས་དེ་ལྟར་བརྫོས། CS: མ་དོ་བུ་དོ་འདི་ལྟར་ཤེས། FY: མ་དོ་བུ་དོ་དེ་ལྟར་ཤེས། རེ་བུ་བརྒྱ་མ་བུ་བསླུས་ བཞག་ཡོད།

³⁶⁶ ED: དཀའ་ཆུལ་གཅིག་དང་སྒུག་ཆུལ་གཉིས།

³⁶⁷ MT, CS: མཚན་གྱི་ཕྱེད་ཙམ་ཐོན་བསྲད་ཡོད། FY: ཁོ་སློན་པོ་རྒྱ་ནག་ཐོན་དུས་དེར། མཚན་མོ་ཕྱེད་ཙམ་ལ་ཐོན་ བསྲད་ཡོད།

སྲང་ནི་འདྲ་མཆུངས་རྩ་བརྒྱད་ཡོད། །[368]   相似大道八条兮

There were eight main streets, all similar.

གནས་ཚང་དོ་ཤེས་ཅི་ལྟར་བྱེད། །[369]   驿馆何以识之耶

How to find the right lodging house?

གླུ་དྲལ་མོ་ལྦོངས་དང་རྗེས་ན་ཡོད། །   有歌相继徐徐咏

Sing it slowly, and more songs will follow.

ལན། །   答

Answer:

གནས་ཚང་དོ་ཤེས་བཙོ་རྒྱུ་དེ། །[370]   寻觅辨识驿馆兮

To locate the lodging house,

སྒོའི་ཐོག་ན་རྡོ་རྗེ་རྒྱ་གྲམ་ཡོད། །[371]   门上十字金刚杵

There was a crossed Vajra at the top of the door.

སྒོའི་འོག་ན་གཡུང་དྲུང་ཡི་གེ་ཡོད། །[372]   门下雍仲万字符

There was a Swastika at the bottom of the door.

གནས་ཚང་དོ་ཤེས་དེ་བཞིན་བཙོས། །[373]   驿馆据此以识之

In such a way, the right lodging house was located.

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདྲ་ཡིན། །   如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

---

[368]   MT, CS, FY: **སྲང་ནི་འདྲ་མཆུངས་རྩ་བརྒྱད་ཡོད། །**

[369]   MT, CS: **གནས་ཚང་དོ་ཤེས་ཅི་འདྲ་བྱེད། །** FY: གནས་ཚང་དོ་ཤེས་ཅི་ལྟར་བྱེད། །

[370]   MT: **གནས་ཚང་དོ་ཤེས་བཙོ་རྒྱུ་དེ། །** CS, FY: གནས་ཚང་དོ་ཤེས་བྱེད་དུས་དེར། །

[371]   MT, FY: **སྒོའི་ཐོག་ན་རྡོ་རྗེ་རྒྱ་གྲམ་ཡོད། །** CS: སྒོའི་ཐོག་ན་རྡོ་རྗེ་རྒྱ་གྲམ་ཡོད། །

[372]   MT, CS, FY: **སྒོའི་འོག་ན་གཡུང་དྲུང་ཡི་གེ་ཡོད། །**

[373]   MT: **གནས་ཚང་དོ་ཤེས་དེ་བཞིན་བཙོས། །** CS: གནས་ཚང་དོ་ཤེས་འདི་འདྲ་བྱས། FY: གནས་ཚང་དོ་ཤེས་དེ་ལྟར་བྱས། །

དྲི།   问

Question:

གནས་ཚང་ངོ་ཤེས་བཙོ་རྒྱུ་དེ།³⁷⁴   寻觅辨识驿馆兮

When searching for the lodging house,

བློན་པོ་རྒྱ་ལ་མ་འཁྲུག་ཟེག³⁷⁵   大臣汉地无差池

Gar Tongtsen did not make a single mistake in Tang China.

འཁྲུག་མི་འདྲུག་རྩ་བ་ཅི་ཞིག་རེད།³⁷⁶   无差池者缘何耶

What was the reason for not making any mistake?

ལན།   答

Question:

མ་འཁྲུག་རྩ་བ་བཤད་རྒྱུ་ན།³⁷⁷   言无差池之缘由

Speaking of the reason why no mistake was made,

འགྲོ་དུས་མེ་སྟོན་གཡུགས་ནས་སོང་།³⁷⁸   去时火把留踪迹

[He] swung a torch on his way to [the Palace of the Tang Emperor].

འོང་དུས་མེ་སྲེག་བཏུས་ནས་འོངས།³⁷⁹   来时拾炭循迹还

[He] collected [charcoal from] fire sparks of the torch on his way back to [the lodging house].

---

³⁷⁴ MT: **གནས་ཚང་ངོ་ཤེས་བཙོ་རྒྱུ་དེ།** CS, FY: གནས་ཚང་ངོ་ཤེས་བྱེད་བཞིན་དུ།

³⁷⁵ MT: བློན་པོ་རྒྱ་ནག་མ་འཁྲུག་ཟེག CS: བོད་བློན་པོ་རྒྱ་ལ་མ་འཁྲུག་བཟེག FY: བོད་བློན་པོ་རྒྱ་ལ་མ་འཁྲུག་ཟེག ED: **བློན་པོ་རྒྱ་ལ་མ་འཁྲུག་ཟེག**

³⁷⁶ MT, FY: **འཁྲུག་མི་འདྲུག་རྩ་བ་ཅི་ཞིག་རེད།** CS: འཁྲུག་མི་འདྲུག་རྩ་བ་ཅི་ཡིན་ཟེར།

³⁷⁷ MT: **མ་འཁྲུག་རྩ་བ་བཤད་རྒྱུ་ན།** CS, FY: འཁྲུག་མི་འདྲུག་རྩ་བ་བཤད་རྒྱུ་ན།

³⁷⁸ MT: གོས་རི་མོ་ཅན་གྱི་གོས་གཅིག་གསོལ། ZG: **འགྲོ་དུས་མེ་སྟོན་གཡུགས་ནས་སོང་།** CS: ཁོ་བློན་པོ་བཀྲལ་འཁྲུག་སོང་ན། FY: ཁོ་བློན་པོ་རྒྱ་ནས་འཁྲུག་སོང་ན།

³⁷⁹ MT: ཁོང་རྩ་ནས་བསྲུབས་ན་ཞིན་ཏུ་ཡག ZG: **འོང་དུས་མེ་སྲེག་བཏུས་ནས་འོངས།** CS: པ་རྒྱལ་པོ་ཐྲུགས་བཙན་མེད་འགྲོ་ཟེར། FY: པ་རྒྱལ་པོ་ཐྲུགས་བཙན་ཆེ་ཡི་ཟེར།

ཁྱོས་ངོ་ཤེས་དེ་ལྟར་བརྫས་ནི་རེད། [380]   如此辨识驿馆也

In such a way, he recognised the lodging house.

དེ།   问

Question:

དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྡུག་ཚུལ་གཉིས། [381]   如是答复彼歌矣

Thorny challenges came one after another.

བུ་མོ་འདྲ་འདྲ་གསུམ་བརྒྱ་བསྒྲིགས། [382]   相似三百少女者

[Princess Wencheng] would stand side by side with three hundred similar
ladies.

རྒྱ་བཟའ་ངོ་ཤེས་ཅི་ལྟར་བརྫས། [383]   汉之公主何以辨

How was Princess Wencheng to be identified?

ལན།   答

Question:

རྒྱ་བཟའ་ངོ་ཤེས་བཟོ་དུས་དེར། [384]   时辨汉之公主兮

In identifying Princess Wencheng,

བློན་པོ་མགར་ལ་དཀའ་ངལ་བྱུང་། [385]   大臣噶遇疑难矣

Minister Gar Tongtsen faced great difficulty.

---

380   MT, ZG: ཁྱོས་ངོ་ཤེས་དེ་ལྟར་བརྫས་ནི་རེད། CS: ཁོའི་སྒོག་ལ་ཆད་པ་བཅད་འགྲོ་ཟེར། FY: ཁོའི་སྒོག་ལ་ཆད་པ་
ཡོད་ཀི་ཟེར།

381   MT: དཀའ་ཚུལ་གཅིག་དང་སྡུག་ཚུལ་གཉིས།

382   ZG: བུ་མོ་འདྲ་འདྲ་གསུམ་བརྒྱ་བསྒྲིགས།

383   FY: རྒྱ་བཟའ་ངོ་ཤེས་ཅི་ལྟར་བརྫས།

384   MT: རྒྱ་བཟའ་ངོ་ཤེས་བཟོ་དུས་དེར། CS: རྒྱ་བཟའ་ངོ་ཤེས་བྱེད་རྒྱུ་དེ།

385   MT: བློན་པོ་མགར་ལ་དཀའ་ངལ་བྱུང་། CS: བློན་པོ་སྣང་ལ་དཀའ་ངལ་བྱུང་།

གནས་ཚང་ཨ་པོའི་བཀའ་དྲིན་ལས། [386]

驿馆老妪恩善兮

Thanks to the kindness of an old lady of the lodging house,[11]

རྒྱ་བཟའ་ངོ་ཤེས་བཟོས་དང་ཟིག [387]

方可分辨汉公主

Princess Wencheng could be identified.

དེ།

问

Question:

ཅི་འདྲ་བྱས་ནས་ངོ་ཤེས་བཟོས། [388]

何以结识老妪耶

How did he become acquainted with her [the old lady of the lodging house]?

གནན་མོ་ངོ་ཤེས་བཟོ་དུས་དེར། [389]

时识驿馆老妪兮

At the time of getting acquainted with her,

ངོ་ཤེས་བཟོ་སླ་ཅི་ཞིག་བྱིན། [390]

结识所馈赠何耶

What was offered to make her acquaintance?

ལུས་ལ་གོན་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་བྱིན། [391]

所予身上衣何耶

What item of clothing was given?

ཁ་ལ་བཀོལ་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་བྱིན། [392]

所用于口何物耶

What was offered that could be used by one's mouth?

ཁྱེད་ཡུན་རིང་མ་འགོར་ལན་རེ་ཤོག

尔作答之莫迟误

Please answer my questions without further ado.

───────────────

[386] MT: གནས་ཚང་ཀུན་མོའི་བཀའ་དྲིན་ལས། ZG: **གནས་ཚང་ཨ་པོའི་བཀའ་དྲིན་ལས།** CS: གནས་ཚང་ཀུན་མོའི་དགའ་དྲིན་ལ།

[387] MT: **རྒྱ་བཟའ་ངོ་ཤེས་བཟོས་དང་ཟིག**

[388] CS: ཅི་འདྲ་བྱས་ནས་ངོ་ཤེས་བྱེད། ED: **ཅི་འདྲ་བྱས་ནས་ངོ་ཤེས་བཟོས།**

[389] CS: གནས་ཚང་ངོ་ཤེས་བྱེད་དུས་དེར། FY: གནས་ཚང་ངོ་ཤེས་བཟོ་དུས་དེར། ED: **གནན་མོ་ངོ་ཤེས་བཟོ་དུས་དེར།**

[390] CS: ངོ་ཤེས་བྱེད་སླ་ཅི་ཞིག་བྱིན། FY: **ངོ་ཤེས་བཟོ་སླ་ཅི་ཞིག་བྱིན།**

[391] CS, FY: **ལུས་ལ་གོན་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་བྱིན།**

[392] CS, FY: ཁ་ལ་སྤྲས་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་བྱིན། ED: **ཁ་ལ་བཀོལ་རྒྱུ་ཅི་ཞིག་བྱིན།**

ལན། | 答

Answer:

དེ་ལ་ལན་ཞིག་རྒྱག་རྒྱུ་ན། | 应答所问者如是

To give an answer to that,

ཀུན་མོ་རྟོ་ཤེས་བརྟོ་དུས་དེར།[393] | 时识驿馆妇人兮

At the time of becoming acquainted with the old lady,

རྟོ་ཤེས་བརྟོ་སྐྱ་ནོམ་པ་བྱིན།[394] | 所馈赠者钱财矣

Money was offered.

ཁ་ལ་བཀོལ་རྒྱུ་བཤད་རྒྱུ་ན།[395] | 言所用于口之物

Speaking of an item used by one's mouth,

བཀོལ་རྒྱུ་ཟངས་མའི་སྦུག་གཅིག་བྱིན།[396] | 铜制空管一只矣

It was a copper pipe.

དྲི། | 问

Question:

སྨྲ་རྒྱུ་ནག་ཚེས་དེ་དགེ་བསྡད་སྲང་།[397] | 汉地卦术颇灵验

"The Chinese astrology and divination were powerful.

---

[393] CS: གནས་ཚང་རྟོ་ཤེས་བྱེད་དུས་དེར། FY: གནས་ཚང་རྟོ་ཤེས་བརྟོ་དུས་དེར། ED: **ཀུན་མོ་རྟོ་ཤེས་བརྟོ་དུས་དེར།**

[394] MT: **རྟོ་ཤེས་བརྟོ་སྐྱ་ནོམ་པ་བྱིན།** CS: རྟོ་ཤེས་བྱེད་སྐྱ་ནོམ་པ་བྱིན། ལུས་ལ་གོན་རྒྱུ་བཤད་རྒྱུ་ན། བ་ལི་རྒྱུ་གཅིག་བྱིན། FY: རྟོ་ཤེས་བརྟོ་སྐྱ་ནོར་བུ་བྱིན། ལུས་ལ་གོན་རྒྱུ་བཤད་རྒྱུ་ན། བེ་ཙུར་ཨེ་སྲོལ་གཅིག་བྱིན།

[395] CS: ཁ་ལ་སྨུས་རྒྱུ་བཤད་རྒྱུ་ན། FY: **ཁ་ལ་བཀོལ་རྒྱུ་བཤད་རྒྱུ་ན།**

[396] MT: **བཀོལ་རྒྱུ་ཟངས་མའི་སྦུག་གཅིག་བྱིན།** CS: བཀོལ་རྒྱུ་ཟངས་མའི་བུམ་གཅིག་བྱིན། FY: བཀོལ་རྒྱུ་ཟངས་མའི་བུམ་གཅིག་བྱིན།

[397] ZG: **སྨྲ་རྒྱུ་ནག་ཚེས་དེ་དགེ་བསྡད་སྲང་།**

མགོ་གཅོད་པའི་ཁྲིམས་ཏེ་ང་ལ་ཡོང་།³⁹⁸   若知此则吾命休

I [the old lady of the lodging house] shall die [if the meeting with Minister Gar Tongtsen was reckoned]."

མཐོང་མི་ཕུབ་བོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བཟོས།³⁹⁹   大臣何以使勿见

What did [Gar Tongtsen] do to avoid [the meeting] being spotted?

སྟོན་མི་ཕུབ་བོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བཟོས།⁴⁰⁰   大臣何以使勿察

What did [Gar Tongtsen] do to avoid [the meeting] being detected?

གཏམ་མི་ཕུབ་བོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བཟོས།⁴⁰¹   大臣何以使勿闻

What did [Gar Tongtsen] do to avoid [the meeting] being heard?

ལན།   答

Answer:

ས་དོང་ཕུག་ཅན་གྱི་ཞབས་ལ་བཅུག⁴⁰²   藏匿老妪于地窖

[The old lady] hid in the cellar [so that the meeting would not be spotted].

སྟོན་མི་ཕུབ་ཐོག་ལ་ཡོལ་ལྭ་བཀབ།⁴⁰³   上罩帘布使勿见

A veil was placed on the top of cellar so that it could not be detected.

---

³⁹⁸   ZG: **མགོ་གཅོད་པའི་ཁྲིམས་ཏེ་ང་ལ་ཡོང་།**

³⁹⁹   MT: **མཐོང་མི་ཕུབ་བོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བཟོས།** CS: མཐོང་མི་ཕུབ་བོད་ལ་ཅི་ཞིག་བཔད། FY: གནས་ཚང་ཀུན་མོ་ཉེར་ན་ཀ་ན། མཐོང་མི་ཕུབ་བོད་ལ་ཅི་ཞིག་བཟོས།

⁴⁰⁰   MT: **སྟོན་མི་ཕུབ་བོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བཟོས།** CS: སྟོན་མི་ཕུབ་བོད་ལ་ཅིག་ཞིག་བཔད། FY: སྟོན་མི་ཕུབ་བོད་ལ་ཅི་ཞིག་བཟོས།

⁴⁰¹   MT: **གཏམ་མི་ཕུབ་བོད་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བཟོས།** CS: གཏམ་མི་ཕུབ་བོད་ལ་ཅི་ཞིག་བཔད། FY: གཏམ་མི་ཕུབ་བོད་ལ་ཅི་ཞིག་བཟོས།

⁴⁰²   CS: ས་དོང་ཕུག་ཅན་གྱི་ཞབས་ནས་གཏམ། FY: མཐོང་མི་ཕུབ་བོད་ལ་བཀད་རྒྱུ་ན། **ས་དོང་ཕུག་ཅན་གྱི་ཞབས་ལ་བཅུག**

⁴⁰³   CS: ཡོལ་ལྭ་བཀབ་པའི་ཞབས་ནས་གཏམ། FY: **སྟོན་མི་ཕུབ་ཐོག་ལ་ཡོལ་ལྭ་བཀབ།**

གཏམ་མི་ཐུབ་ཟངས་མའི་སྦུ་གུར་གཏམ།[404] 铜管传声使勿闻

Speech was conducted through a copper pipe so that it could not be overheard.

དེ། 问

Question:

གནས་ཚང་རྐུན་མོ་ཟེར་ནི་གན།[405] 所云驿馆老妪兮

The old lady,

ས་དོང་ཞབས་ཀྱི་འདུག་ཚུལ་ཕོད།[406] 释何以隐匿地窖

Please describe how she sat in the cellar.

གླུ་དལ་མོ་ལོངས་དང་རྗེས་ན་ཡོད། 有歌相继徐徐咏

Sing it slowly, and more songs will follow.

ལན། 答

Answer:

ས་དོང་ཞབས་ཀྱི་འདུག་ཚུལ་དེ།[407] 何以隐匿地窖兮

This is how she sat in the cellar.

རྡོ་ཕ་བོང་གསུམ་གྱིས་བར་རྡོ་བཟོས།[408] 巨石三块垒台矣

A tripod of three giant hearth-stones was constructed.

---

404 CS: ཟངས་མའི་སྦུ་གུའི་ནང་ནས་གཏམ། FY: **གཏམ་མི་ཐུབ་ཟངས་མའི་སྦུ་གུར་གཏམ།**

405 MT, CS: **གནས་ཚང་རྐུན་མོ་ཟེར་ནི་གན།** FY: གནས་ཚང་རྐུན་མོ་ཟེར་ན་གན།

406 MT, CS: **ས་དོང་ཞབས་ཀྱི་འདུག་ཚུལ་ཕོད།** FY: ས་དོང་ཞབས་ཀྱི་བཤུགས་ཚུལ་བཤད།

407 MT: **ས་དོང་ཞབས་ཀྱི་འདུག་ཚུལ་དེ།** CS: ས་དུང་ཞབས་ཀྱི་འདུག་ཚུལ་དེ། FY: ས་དོང་ཞབས་ཀྱི་བཤུགས་ཚུས་དེར།

408 MT: **རྡོ་ཕ་བོང་གསུམ་གྱིས་བར་རྡོ་བཟོས།** CS: རྡོ་ཕ་བོང་གསུམ་གྱི་བུ་རྡོ་བཟོས། FY: རྡོ་ཕ་བོ་གསུམ་གྱིས་བར་རྡོ་བཟོས།

དེའི་ཐོག་ན་ཟངས་མའི་བ་མ་བཙུགས།[409]

A copper cauldron was placed on top.

于上置一铜锅兮

ཚོགས་སྐྱང་སྟོན་མོའི་ཞབས་ལ་བཞུགས།[410]

[The old lady] sat inside the cauldron.[12]

坐于铜锅之中矣

གཏམ་པ་སྦུག་ལྷུགས་ནད་ལ་གཏམ།[411]

Information was delivered via the pipe.

铜管互通陈情兮

བློན་པོས་སྦུག་ལྷུགས་ཁ་ནས་ཉན།[412]

Minister Gar Tongtsen was listening at the other end of the pipe.

大臣铜管口听矣

གནས་ཚང་རྙན་མོའི་སྐུ་དྲིན་ལས།[413]

Thanks to the old lady of the lodging house,

驿馆妇人恩善兮

སྨད་རྒྱ་ནག་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན།[414]

Of Princess Wencheng,

下部汉地之公主

ཕྱག་གཡས་ནི་བུང་བ་འཕོར་གི་ཟེར།[415]

It was said that a bee would circle around her right shoulder.

言有蜜蜂绕右肩

བློན་པོ་མགར་གྱིས་དོ་ཤེས་བཟོས།[416]

In such a way, Minister Gar Tongtsen identified her.

大臣以此辨识矣

---

[409] MT: **དེའི་ཐོག་ན་ཟངས་མའི་བ་མ་བཙུགས།** CS, FY: དེའི་ཐོག་ཟངས་མའི་བ་མ་བཙུགས།

[410] MT: ཕྱིང་ར་སྟོན་པོའི་ཚང་ལ་བཞུགས། CS: གན་མཚོ་ལང་སྟོན་མོའི་ཞབས་ནས་བསྡད། FY: གན་མཚོ་ལང་སྟོན་པོའི་ཞབས་ལ་བཞུགས། ED: **ཚོགས་སྐྱང་སྟོན་མོའི་ཞབས་ལ་བཞུགས།**

[411] MT: **གཏམ་པ་སྦུག་ལྷུགས་ནད་ལ་གཏམ།** ཟངས་མའི་སྦུག་གི་ནང་དུ་གཏམ། CS: བཀྲ་ཤིས་སྦུ་ལྷུགས་རྒྱ་ནང་རྒྱེ། FY: བཀྲད་པ་སྦུ་ལྷུགས་ནང་དུ་རྒྱེ།

[412] MT: **བློན་པོས་སྦུག་ལྷུགས་ཁ་ནས་ཉན།** CS: བློན་པོས་སྦུ་ལྷུགས་ཁ་ནས་ཉན། FY: བློན་པོ་སྦུག་ལྷུགས་ཁ་ལ་ཉན།

[413] MT: **གནས་ཚང་རྙན་མོའི་སྐུ་དྲིན་ལས།** CS, FY: གནས་ཚང་རྙན་མོའི་དྲགས་དྲིན་ལ།

[414] MT, CS: **སྨད་རྒྱ་ནག་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན།** FY: སྨད་རྒྱ་ནག་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན།

[415] MT, ZG: **ཕྱག་གཡས་ནི་བུང་བ་འཕོར་གི་ཟེར།** CS: ཕྱག་གཡས་ན་བུང་བ་འཕོར་གི་ཟེར། FY: ཕྱག་གཡས་ནི་བུང་མ་འཕོར་གི་ཟེར།

[416] MT, ZG: **བློན་པོ་མགར་གྱིས་དོ་ཤེས་བཟོས།**

དྲི། 问

Question:

བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས།[417] 问蕃喇嘛作何耶

What did the Tibetan lama do after consulting them?

རྒྱ་རྩིས་པར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས།[418] 问汉卦师作何耶

What did the Chinese astrologists do after consulting them?

ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས།[419] 问霍卜师作何耶

What did Hor diviners do after consulting them?

ལན། 答

Answer:

བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཕུག་མོ་གཏེགས།[420] 吐蕃喇嘛占卜兮

The Tibetan lama conducted the *mo* divination,

རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ན་བསམ།[421] 汉公主嫁吐蕃矣

Indicating that Princess Wencheng would marry into Tibet.

རྒྱ་རྩིས་པར་ཞུས་ནས་རྩིས་རེ་བརྒྱགས།[422] 汉地卦师卜算兮

The Chinese astrologists reckoned the astrology,

---

[417] MT: བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས། CS: བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་གསུངས། FY: བོད་བླ་མ་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས།

[418] MT: རྒྱ་རྩིས་པར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས། CS: རྒྱ་རྩིས་པར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟད། FY: རྒྱ་རྩིས་བ་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས།

[419] MT: ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས། CS: ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟད། FY: ཧོར་མོ་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས།

[420] MT: བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཕུག་མོ་གཏེགས། CS: བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཕུགས་མོ་བཟོས། FY: བོད་བླ་མ་ཞུས་ནས་ཕུག་མོ་གཏེགས།

[421] MT: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ན་བསམ། CS: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ནོ་རེར། FY: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་མོད་བསམ།

[422] MT: རྒྱ་རྩིས་པར་ཞུས་ནས་རྩིས་རེ་བརྒྱགས། CS: རྒྱ་རྩིས་བར་ཞུས་ནས་རྩིས་རེ་བློག FY: རྒྱ་རྩིས་བ་ཞུས་ན་རྩིས་རེ་བློག

རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ན་བསམ།423 汉公主嫁吐蕃矣

Indicating that Princess Wencheng would marry into Tibet.

ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་མོ་རེ་བཏབ།424 霍尔卜师打卦兮

The Hor diviners conducted the *mo* prediction,

རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ན་བསམ།425 汉公主嫁吐蕃矣

Indicating that Princess Wencheng would marry into Tibet.

རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་ཕོར་སོང་ཟིག426 汉公主嫁吐蕃兮

The Tibetans won the hand of Princess Wencheng.

རྒྱ་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱད་ཅི་རི་རི།427 汉地处处落泪矣

All Chinese shed bitter tears.

བར་བའི་ཁ་ལ་སོང་བསྒྲུད་སྙུང་།428 大臣所愿达成矣

The matchmaker [Gar Tongtsen] fulfilled his mission.

དི། 问

Question:

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན།429 下部汉地之公主

Princess Wencheng of Tang China,

ཕྱི་མི་རེད་ན་ནང་མི་རེད།430 外道抑或佛弟子

Was she an outsider [non-Buddhist] or an insider [Buddhist]?

---

423 MT: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ན་བསམ། CS: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ནོ་ཟེར། FY: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་མོ་བསམ།

424 MT, CS: ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་མོ་རེ་བཏབ། FY: ཧོར་མོ་བ་ཞུས་ནས་མོ་རེ་བཏབ།

425 MT: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ན་བསམ། CS: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་ནོ་ཟེར། FY: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་བྱིན་མོ་གསུངས།

426 ZG: རྒྱ་བཟའ་བོད་ལ་ཕོར་སོང་ཟིག

427 ZG: རྒྱ་ཐམས་ཅད་དུ་སྐྱད་ཅི་རི་རི།

428 CS: བར་བའི་ཁ་ལ་སོང་བསྒྲུད་སྙུང་། FY: བར་བའི་ཁོག་ལ་སོང་བསྒྲུད་ཡོད།

429 MT: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན། CS: སྨད་ཀྱི་ནག་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན། FY: སྨད་རྒྱ་ནག་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གན།

430 MT: ཕྱི་མི་རེད་ན་ནང་མི་རེད། FY: ཕྱི་མི་རེད་དམ་ནང་མི་རེད།

ནང་མི་གང་གི་སྤྲུལ་པ་རེད།[431]   佛弟子者孰所化

Whose emanation was she?

གླུ་དལ་བུར་ཤོག་དང་ཐེལ་བ་མེད།   歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

ལན།   答

Answer:

སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གནা།[432]   下部汉地之公主

Princess Wencheng,

ཕྱི་མི་མ་རེད་ནང་མི་རེད།[433]   非外道也佛弟子

Was not an outsider but rather an insider.

ནང་མི་སྒྲོལ་མའི་སྤྲུལ་པ་རེད།[434]   佛弟子者度母化

She was an emanation of Tara.

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདུ་ཡིན།   如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དྲི།   问

Question:

རྒྱ་བཟའི་ལྷ་སྐལ་ཅི་ཞིག་རེད།[435]   其本尊佛像何耶

What was Princess Wencheng's tutelary deity?

---

[431]   MT, CS, FY: ནང་མི་གང་གི་སྤྲུལ་པ་རེད།

[432]   MT, CS: སྨད་ཀྱི་རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་གནা།

[433]   MT, CS, FY: ཕྱི་མི་མ་རེད་ནང་མི་རེད།

[434]   MT, CS, FY: ནང་མི་སྒྲོལ་མའི་སྤྲུལ་པ་རེད།

[435]   CS: རྒྱ་བཟའི་ལྷ་སྐལ་ཅི་ཞིག་རེད། FY: བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་ལྷ་སྐལ་ཅི་ཞིག་རེད།

གླུ་དལ་མོ་ལོངས་དང་རྗེས་ན་ཡོད། 　　　　有歌相继徐徐咏

Sing it slowly, and more songs will follow.

ལན། 　　　　　　　　　　　　　答

Answer:

ལྷ་སྐལ་ཇོ་བོ་ཤཱཀྱ་མུ་ནེ་རེད།[436] 　　　本尊释迦摩尼像

Jowo Sakyamuni was Princess Wencheng's tutelary deity.

གན་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་འདེམས་ནི་ཡིན།[437] 　　选于三尊佛像中

Being chosen from among three statues,

ཁ་དབུས་ལ་འཁོར་ནས་བཞུགས་བསྡད་སྲུང་།[438] 　其面朝向吐蕃矣

It faced Central Tibet.

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདུ་ཡིན། 　　　　如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དྲི། 　　　　　　　　　　　　　问

Question:

རྒྱ་བཟའ་ཁྲིམ་ནས་ལངས་བསྐྱད་ཡོད།[439] 　　公主离家启程兮

Princess Wencheng was about to embark on her journey from home.

དགུང་ནི་མ་གཟའ་དང་འདྲེས་བསྐྱད་སྲུང་།[440] 　苍穹星宿聚拢也

The stars in the sky gathered together.

436　CS: ཤཀྱ་མུ་ནེ་ལྷ་སྐལ་རེད། FY: ཇོ་བོ་ཤཱཀྱ་མུ་ནེ་ལྷ་སྐལ་རེད། ED: **ལྷ་སྐལ་ཇོ་བོ་ཤཱཀྱ་མུ་ནེ་རེད།**

437　CS: **གན་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་འདེམས་ནི་ཡིན།** FY: གན་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་བསལ་ནི་ཡིན།

438　CS: **ཁ་དབུས་ལ་འཁོར་ནས་བཞུགས་བསྡད་སྲུང་།** FY: ཁ་དབུས་ལ་འཁོར་ནས་བཞུགས་བསྡད་ཡོད།

439　CS: **རྒྱ་བཟའ་ཁྲིམ་ནས་ལངས་བསྐྱད་ཡོད།** FY: རྒྱ་བཟའ་ལམ་ལ་ལངས་བསྐྱད་ཡོད།

440　CS, FY: དགུང་ནི་མ་གཟའ་དང་འདྲེས་བསྐྱད་ཡོད། ED: **དགུང་ནི་མ་གཟའ་དང་འདྲེས་བསྐྱད་སྲུང་།**

གཟའ་ལ་བལྟས་ནས་ཅི་ཞིག་ཐོགས།[441] 依星宿所佩何耶

According to the stars, what did [Princess Wencheng] wear?

ནང་བཙུན་མོ་བཙུན་དང་འདྲེས་བསྡད་སྦྱང་།[442] 后宫妃嫔共相聚

Consorts gathered together.

བཅུན་ལ་བལྟས་ནས་ཅི་ཞིག་ཐོགས།[443] 依德行所佩何耶

According to the virtue, what did [Princess Wencheng] wear?

ཚང་མ་གཉེན་དང་འདྲེས་བསྡད་སྦྱང་།[444] 内戚亲眷同会聚

Families and relatives gathered together.

གཉེན་ལ་བལྟས་ནས་ཅི་ཞིག་ཐོགས།[445] 依血缘所佩何耶

According to the kinship, what did [Princess Wencheng] wear?

ལན།| 答

Answer:

གཟའ་ལ་བལྟས་ནས་མགོ་སྐྲ་ཐོགས།[446] 依星宿佩头饰也

According to the stars, a headdress was worn.

བཅུན་ལ་བལྟས་ནས་གདུ་བུ་ཐོགས།[447] 依德行佩手镯也

According to the virtue, bracelets were worn.

---

[441] CS, FY: གཟའ་ལ་བལྟས་ནས་ཅི་ཞིག་ཐོགས།

[442] CS: ནང་བཙུན་མོ་དང་འདྲེས་བསྡད་སྦྱང་། FY: ནང་བཙུན་མོ་བཙུན་དང་འདྲེས་བསྡད་ན། ED: ནང་བཙུན་མོ་བཙུན་དང་འདྲེས་བསྡད་སྦྱང་།

[443] CS, FY: བཅུན་ལ་བལྟས་ནས་ཅི་ཞིག་ཐོགས།

[444] CS: ཚང་མ་མཉེན་དང་འདྲེས་བསྡད་སྦྱང་། FY: རྩང་མ་གཉེན་དང་འདྲེས་བསྡད་ཡོད། ED: ཚང་མ་གཉེན་དང་འདྲེས་བསྡད་སྦྱང་།

[445] CS: མཉེན་ལ་བལྟས་ནས་ཅི་ཞིག་ཐོགས། FY: གཉེན་ལ་བལྟས་ནས་ཅི་ཞིག་ཐོགས།

[446] CS: གཟའ་ལ་བལྟས་ནས་མགོ་ཕྱུད་ཐོགས། FY: གཟའ་ལ་བལྟས་ནས་མགོ་སྐྲ་ཐོགས།

[447] CS: བཅུན་ལ་བལྟས་ནས་གདུ་བུ་ཐོགས། FY: བཅུན་ལ་བལྟས་ནས་ལག་ཕྱི་ཐོགས།

གཉེན་ལ་བལྟས་ནས་གའུ་ཐོགས།448　　　　　　依血缘佩嘎乌盒

According to the kinship, an amulet box was worn.

དྲི།　　　　　　问

Question:

རྒྱ་བཟའ་ལམ་ལ་ལངས་བསྐྱོད་སྐྱོང་།449　　　　公主启程行路兮

Princess Wencheng embarked on her journey.

བཞེས་དང་ཕྱུད་དགོ་བཟོས་བསྐྱེད་སྐྱོང་།450　　　　饮食衣物齐备矣

Foods and clothes were packed.

རྒྱ་བཟའི་རྫོངས་པར་ཅི་ཞིག་བྱིན།451　　　　公主之妆奁何耶

What was given as her dowry?

ཁྱོད་ཕྱུན་རིང་མ་འགོར་ལན་རེ་ཐོག　　　　尔作答之莫迟误

Please answer my questions without further ado.

ལན།　　　　　　答

Answer:

དེ་ལ་ལན་ཞིག་རྒྱག་རྒྱུ་ན།　　　　应答所问者如是

To give an answer to that,

448　CS: མཉེན་ལ་བལྟས་ནས་ག་འུ་ཐོགས། FY: གཉེན་ལ་བལྟས་ནས་གདུ་གུ་ཐོགས། ED: **གཉེན་ལ་བལྟས་ནས་གའུ་ཐོགས།**

449　MT, ZG: **རྒྱ་བཟའ་ལམ་ལ་ལངས་བསྐྱོད་སྐྱོང་།** CS: རྒྱ་བཟའ་ཁྲིམ་ར་ལངས་བསྐྱོད་ཡོད། FY: རྒྱ་བཟའ་ལམ་ལ་ལངས་བསྐྱོད་ཡོད།

450　ZG: **བཞེས་དང་ཕྱུད་དགོ་བཟོས་བསྐྱེད་སྐྱོང་།**

451　MT: **རྒྱ་བཟའི་རྫོངས་པར་ཅི་ཞིག་བྱིན།** CS: རྒྱ་བཟའ་རྫོང་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན། FY: རྒྱ་བཟའ་རྫངས་ང་ཅི་ལྟར་བྱིན།

ཀློ་ཉི་མ་གཉིས་ཀྱིས་རྫོངས་པ་བརྫེས།[452]   日月宝镜为妆奁

The dowry was a treasure mirror of the sun and moon.

དྲི།   问

Question:

རྒྱ་བཟའ་ལམ་ལ་ལངས་བསྐྱོད་སྐྱོང་།[453]   公主启程行路兮

Princess Wencheng embarked on her journey.

བློན་པོ་བཙན་ལ་བསྲུས་བསྐྱོད་སྐྱོང་།[454]   大臣身陷囹圄矣

Minister Gar Tongtsen was imprisoned.

བསྲུས་པའི་རྒྱ་ཚ་ཞིག་རེད།[455]   囚禁大臣缘何耶

Why was he imprisoned?

གླུ་དལ་བུར་ཤོག་དང་ཐིལ་བ་མེད།   歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

ལན།   答

Answer:
པ་རྒྱལ་པོ་དེ་ཡིས་ཟེར་རྒྱུ་ན།[456]   大唐皇帝言如是

The Tang Emperor,

---

[452]   MT: **ཀློ་ཉི་མ་གཉིས་ཀྱིས་རྫོངས་པ་བརྫེས།** CS: ཀློ་ཉི་མ་གཉིས་ཀྱི་རྫོང་བ་བྱེད། FY: ཀློ་ཉི་མ་གཉིས་ཀྱི་བརྫངས་ར་བརྫེས།

[453]   MT: **རྒྱ་བཟའ་ལམ་ལ་ལངས་བསྐྱོད་སྐྱོང་།** CS, FY: རྒྱ་བཟའ་ལམ་ལ་ལངས་བསྐྱོད་ཡོད།

[454]   MT, ZG: **བློན་པོ་བཙན་ལ་བསྲུས་བསྐྱོད་སྐྱོང་།** CS: བར་བ་བཙན་དང་འདུས་བསྐྱོད་ཡོད། FY: བར་བ་བཙན་ལ་བསྲུས་བསྐྱོད་ཡོད།

[455]   MT: **བསྲུས་པའི་རྒྱ་ཚ་ཞིག་རེད།**

[456]   MT: **པ་རྒྱལ་པོ་དེ་ཡིས་ཟེར་རྒྱུ་ན།**

རྒྱ་ནག་ཡུལ་དུ་འཛིན་རྒྱུ་ཟེར།⁴⁵⁷ 留其驻于中原矣

Demanded that he [the Minister] stay in Tang China.

གླུ་དེ་ཡི་ལན་ལ་དེ་འདྲ་ཡིན། 如是答复彼歌矣

This is the response to the song.

དྲི། 问

Question:

བློན་པོ་བཙོན་ལ་བསྲུས་བསྡད་སྲུང་།⁴⁵⁸ 大臣身陷囹圄兮

Minister Gar Tongtsen was imprisoned.

མཐའ་ན་དྲི་ངན་སྣ་ཚོགས་ཡོད།⁴⁵⁹ 种种恶臭萦绕矣

All kinds of malodorous smells saturated the air.

བར་ནས་རྒྱུན་གཏམ་ནད་ཡོད་ཟེར།⁴⁶⁰ 大臣谎称有疾病

Gar Tongtsen told a lie, saying he was sick.

ནད་དེར་ནད་ཚན་རིགས་ལྔ་ཡོད།⁴⁶¹ 彼病是为五因致

His illness had five causes.

སྲོག་ཕྱི་སྲོག་བཅད་ནས་ནང་སྲོག་བཞག⁴⁶² 望切内外命脉兮

[The physician] checked both his external and internal life forces.[13]

ནང་སྲོག་ཚ་ལ་མེ་དང་འདྲ།⁴⁶³ 内脉炙热如火也

His internal life force was as hot as fire,

---

⁴⁵⁷ MT: རྒྱ་ནག་ཡུལ་དུ་འཛིན་རྒྱུ་ཟེར།

⁴⁵⁸ ED: བློན་པོ་བཙོན་ལ་བསྲུས་བསྡད་སྲུང་།

⁴⁵⁹ CS, FY: མཐའ་ན་དྲི་ངན་སྣ་ཚོགས་ཡོད།

⁴⁶⁰ MT, ZG: བར་ནས་རྒྱུན་གཏམ་ནད་ཡོད་ཟེར། FY: བར་བས་རྒྱུན་གཏམ་ནད་ཡོད་ཟེར།

⁴⁶¹ FY: ནད་དེ་ནད་ཚན་རིགས་ལྔ་ཡོད། མཛེས་མ་ནང་དུ་སྨུག་བསྡད་ཡོད། ནང་དུ་ལ་ལོག་རྒྱུབ་ལ་བསྲུ། ED: ནད་དེར་ ནད་ཚན་རིགས་ལྔ་ཡོད།

⁴⁶² ZG: སྲོག་ཕྱི་སྲོག་བཅད་ནས་ནང་སྲོག་བཞག

⁴⁶³ ZG: ནང་སྲོག་ཚ་ལ་མེ་དང་འདྲ།

སྲོག་སྲོག་ཅན་དོན་དག་མི་སྡུང་ཟེར།[464]   示现其命尚安矣

Indicating that his condition was not life-threatening.

སྲོག་ཕྱི་སྲོག་བཅད་ནས་ནང་སྲོག་བཞག[465]   望切内外命脉兮

[The physician] checked both his external and internal life forces.

ནང་སྲོག་གྲང་ལ་རྡོ་དང་འདྲ།[466]   内脉冷如岩石兮

His internal life force was as cold as a rock,

སྲོག་སྲོག་ཅན་དོན་དག་མི་སྡུང་ཟེར།[467]   示现其命尚安矣

Indicating that his condition was not life-threatening.

སྲོག་ཕྱི་སྲོག་བཅད་ནས་ནང་སྲོག་བཞག[468]   望切内外命脉兮

[The physician] checked both his external and internal life forces.

ནང་སྲོག་བྱུ་ཡི་དབུགས་ཡང་མེད།[469]   呼吸羸弱弗如鸟

His internal life force was even weaker than that of a bird,

སྲོག་སྲོག་ཅན་དོན་དག་ཡོད་སྡུང་ཟེར།[470]   示现其命无可救

Indicating that his condition was life-threatening.

བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བརྩོས།[471]   问蕃喇嘛作何耶

What did the Tibetan lama do after consulting them?

---

[464] ZG: སྲོག་སྲོག་ཅན་དོན་དག་མི་སྡུང་ཟེར།

[465] ZG: སྲོག་ཕྱི་སྲོག་བཅད་ནས་ནང་སྲོག་བཞག

[466] ZG: ནང་སྲོག་གྲང་ལ་རྡོ་དང་འདྲ།

[467] ZG: སྲོག་སྲོག་ཅན་དོན་དག་མི་སྡུང་ཟེར།

[468] ZG: སྲོག་ཕྱི་སྲོག་བཅད་ནས་ནང་སྲོག་བཞག

[469] ZG: ནང་སྲོག་བྱུ་ཡི་དབུགས་ཡང་མེད།

[470] ZG: སྲོག་སྲོག་ཅན་དོན་དག་ཡོད་སྡུང་ཟེར།

[471] MT: བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་བརྩོས། CS: བོད་བླ་མར་ཞུས་ནས་ཅི་ཞིག་ཟེར། FY: བོད་བླ་མ་ཞུས་ནས་ཅི་སྒྱུར་བརྩོས།

རྒྱ་ཚེས་པར་ལུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས། [472]

问汉卦师作何耶

What did the Chinese astrologists do after consulting them?

ཧོར་མོ་བར་ལུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས། [473]

问霍卜师作何耶

What did the Hor diviners do after consulting them?

གླུ་དལ་བུར་ཤོག་དང་ཐེལ་བ་མེད།

歌徐陈之莫匆促

Please sing the song slowly, there is no hurry.

ལན།

答

Answer:

བོད་བླ་མར་ལུས་ནས་ཕུག་མོ་གཟིགས། [474]

吐蕃喇嘛占卜兮

The Tibetan lama consulted the *mo* divination.

བོད་བླ་མར་ལུས་ནས་མ་ཤེས་ཟིག [475]

吐蕃喇嘛不知矣

They had no answer.

རྒྱ་ཚེས་པར་ལུས་ནས་ཚེས་རེ་བརྩགས། [476]

汉地卦师卜算兮

The Chinese astrologists reckoned the astrology.

རྒྱ་ཚེས་པར་ལུས་ནས་མ་ཤེས་ཟིག [477]

汉地卦师不知矣

They had no answer.

---

[472] MT: **རྒྱ་ཚེས་པར་ལུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས།** CS: རྒྱ་ཚེ་བར་ལུས་ནས་ཅི་ཞིག་ཟེར། FY: རྒྱ་ཚེས་བར་ལུ་ནས་ཅི་ལྟར་བཟོས།

[473] MT: **ཧོར་མོ་བར་ལུས་ནས་ཅི་ཞིག་བཟོས།** CS: ཧོར་མོ་བ་ལུས་ནས་ཅི་ཞིག་ཟེར། FY: ཧོར་མོ་བ་ལུས་ནས་ཅི་ལྟར་བཟོས།

[474] MT: **བོད་བླ་མར་ལུས་ནས་ཕུག་མོ་གཟིགས།**

[475] MT: **བོད་བླ་མར་ལུས་ནས་མ་ཤེས་ཟིག** CS: བོད་བླ་མར་ལུས་ན་མི་ཤེས་ཟེར། FY: བོད་བླ་མ་ལུས་ནས་མ་ཤེས་ཟིག

[476] MT: **རྒྱ་ཚེས་པར་ལུས་ནས་ཚེས་རེ་བརྩགས།**

[477] MT: **རྒྱ་ཚེས་པར་ལུས་ནས་མ་ཤེས་ཟིག** CS: རྒྱ་ཚེས་བར་ལུས་ནས་མི་ཤེས་ཟེར། FY: རྒྱ་ཚེས་བ་ལུས་ནས་མ་ཤེས་ཟིག

ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་མོ་རེ་བཏབ།[478]

霍尔卜师打卦兮

The Hor diviners conducted the *mo* prediction.

ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་མ་ཤེས་ཟེག[479]

霍而卜师不知矣

They had no answer.

བློན་པོ་མགར་གྱིས་ཟེར་རྒྱུ་ན།[480]

大臣噶尔如是言

Minister Gar Tongtsen stated:

ཁོའི་ཡུལ་གྱི་རི་གཉན་མ་དགའ་ཟེག[481]

故土山神不悦也

The mountain deity in his homeland was displeased.

ཁོས་ཡུལ་གྱི་རི་གཉན་མཆོད་དགོས་ཟེར།[482]

其需飨祀山神矣

He needed to make offerings to the mountain deity.

ལོ་དགུའི་ཤ་ཡི་ཤ་སྙིང་དགོས།[483]

需九载之腊肉兮

Meat that had been aged nine years was needed,[14]

ལོ་དགུའི་ཤ་དེ་འཆའ་བཞིན་སོང་།[484]

且走且食九载肉

Eating the aged meat while walking [to the mountain deity].

ཆུ་དགུའི་ཆང་གི་ཆང་སྙིང་དགོས།[485]

需九月之酒酿兮

Wine that had been aged for nine months was needed,

---

[478] MT: ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་མོ་རེ་བཏབ།

[479] MT: ཧོར་མོ་བར་ཞུས་ནས་མ་ཤེས་ཟེག CS: ཧོར་མོ་བ་ཞུས་ནས་མི་ཤེས་ཟེར། FY: ཧོར་མོ་ར་ཞུས་ནས་མ་ཤེས་ཟེག

[480] MT, ZG: བློན་པོ་མགར་གྱིས་ཟེར་རྒྱུ་ན། CS: བློན་པོ་བར་བས་ཟེར་གི་ར། FY: བློན་པོ་བར་བས་ཟེར་ན་རེད།

[481] MT, ZG: ཁོའི་ཡུལ་གྱི་རི་གཉན་མ་དགའ་ཟེག CS: ཁོ་ཡུལ་གྱི་རི་གཉིན་མ་དགའ་ཟེར། FY: ཁོ་ཡུལ་གྱི་རི་གཉན་མ་དགའ་ཟེག

[482] MT, ZG: ཁོས་ཡུལ་གྱི་རི་གཉན་མཆོད་དགོས་ཟེར། CS: ཁོ་ཡུལ་གྱི་རི་གཉིན་མཆོད་དགོས་ཟེར། FY: ཁོ་ཡུལ་གྱི་རི་གཉན་མཆོད་དགོས་ཟེར།

[483] MT, ZG: ལོ་དགུའི་ཤ་ཡི་ཤ་སྙིང་དགོས། CS: ལོ་དགུའི་ཤ་བའི་ཤུ་སྙིང་དང་། FY: ཡང་ལོ་དགུའི་ཤུ་བའི་ཤུ་སྙིང་དང་།

[484] MT: ལོ་དགུའི་ཤུ་དེ་འཆའ་བཞིན་སོང་། ZG: ལོ་དགུའི་ཤ་དེ་འཆའ་བཞིན་སོང་།

[485] MT, ZG: ཆུ་དགུའི་ཆང་གི་ཆང་སྙིང་དགོས། CS, FY: ལོ་དགུའི་ཆང་གི་ཆང་སྙིང་དགོས།

རྣོ་དགུའི་ཆང་དེ་འཐུང་བཞིན་སོང་། [486]　　　且走且饮九月酒

Drinking the old wine while walking [to the mountain deity].

གོས་ཆེན་ཕྲུམ་དགུའི་ཐུལ་དེ་དགོས། [487]　　　需烧绢之灰九袋

Nine bags of ashes of burned gorgeous brocade were needed.

གཏོར་དུ་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། [488]　　　撒灰烬恶疾除矣

The disease would be cured once they were sprinkled.

གསོམ་པའི་སོལ་བ་འདོམ་དགུ་དགོས། [489]　　　需松木碳仗九仞

A piece of pine charcoal nine fathoms long was needed.

འཛུགས་སུ་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། [490]　　　植碳仗恶疾除矣

The disease would be cured once this was planted.

འབུ་མྱུག་བཟའི་གླད་པ་སྡེར་དགུ་དགོས། [491]　　　需蚊之脑九盘分

Nine plates of mosquito brains were needed.

ཟ་བར་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། [492]　　　舐蚊脑恶疾除矣

The disease would be cured once they were licked up.

---

[486]　MT: ལོ་དགུའི་ཆང་དེ་འཐུང་བཞིན་སོང་། ZG: རྣོ་དགུའི་ཆང་དེ་འཐུང་བཞིན་སོང་།

[487]　MT: གོས་ཆེན་རིས་དེ་རིས་དགུ་དགོས། ZG: གོས་ཆེན་ཕྲུམ་དགུའི་ཐུལ་དེ་དགོས། FY: གོས་ཆེན་ཐལ་བ་སྣེལ་དགུ་ དགོས།

[488]　MT: དེ་བཅལ་གི་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། ZG: གཏོར་དུ་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། FY: གན་རླུག་གི་སོང་ན་དུག་ མོད་བསམ།

[489]　MT: གསོམ་པའི་སོལ་བ་འདོམ་དགུ་དགོས། CS: ཚན་དན་སོལ་བ་འདོམ་དགུ་དགོས། FY: དབྱུག་པའི་སོལ་བ་ འདོམ་དགུ་དགོས།

[490]　MT: དེ་བཅལ་གི་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། ZG: འཛུགས་སུ་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། FY: གན་འཛུགས་གི་སོང་ན་ དུག་མོད་བསམ།

[491]　MT, ZG: འབུ་མྱུག་བཟའི་གླད་པ་སྡེར་དགུ་དགོས། CS: འབུ་མི་བཞིའི་གླད་པ་སྡེར་དགུ་དགོས། FY: འབུ་མྱུག་ བཞིའི་གླད་པ་སྡེར་དགུ་དགོས།

[492]　MT: གན་ལྷག་གི་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། ZG: ཟ་བར་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། FY: གན་ལྷག་གི་སོང་ན་དུག་ མོད་བསམ།

འབུ་གྲོག་མའི་སྣ་ཁྲག་ཆོ་དགུ་དགོས། [493] 需蚂蚁鼻血九桶

Nine bottles of the nose-bleeds of ants were needed.

དེ་འཐུང་དུ་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། [494] 饮鼻血恶疾除矣

The disease would be cured once these were drunk.

དེ་ཐམས་ཅད་བྱེད་ན་དུག་མོད་བསམ། [495] 其皆成后恶疾除

The disease would be cured if all this was performed.

གངས་རི་ཆེན་པོའི་རྩེ་ལ་སོང་། [496] 至大雪山之巅兮

[Minister Gar Tongtsen] went to the top of the great snow mountain.

དགྲ་ལྷ་དཔང་བསྟོད་བརོ་བཞིན་སོང་། [497] 礼赞英勇山神矣

Offered praise to the mountain deity.

བློན་པོ་མ་ཡིན་ཐམས་ཅད་ཆང་རེ་འཐུང་། [498] 大臣弗饮诸人饮

Everybody [the guardians sent by the Tang Emperor] except the Minister drank wine.

མགོ་ཐུར་གཏད་ནས་ལོག་བསྒུད་ཡོད། [499] 其皆头重脚轻兮

They were completely intoxicated and staggered around.

བར་ནས་ཆུ་འཁྱག་འཐུང་བསྒུད་ཡོད། [500] 大臣所饮冷水矣

Gar Tongtsen drank cold water.

---

[493] MT, CS, FY: འབུ་གྲོག་མའི་སྣ་ཁྲག་ཆོ་དགུ་དགོས།

[494] MT: དེ་འཐུང་དུ་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ། FY: དེ་འཐུང་གི་སོང་ན་དུག་མོད་བསམ།

[495] CS: ད་ཐམས་ཐུས་ན་དུག་མོ་བསམ། FY: དེ་ཐམས་ཅད་བྱེད་ན་དུག་མོ་བསམ།

[496] CS: གངས་རི་ཆེན་པོའི་རྩེ་ལ་སོང་། FY: གངས་རི་ཆེ་པོ་ན་སོང་།

[497] MT: དགྲ་ལྷ་དཔང་བསྟོད་བརོ་བཞིན་སོང་། CS: དགྲ་ལྷ་དཔའ་སྟོད་བརོ་དགོས་ཟེར། FY: དགྲ་ལྷ་དཔའ་སྟོད་བརོ་དགོས་ཟེར།

[498] CS: མགར་གྱི་མ་འཐུང་གཞན་པས་ཆང་ཆེ་འཐུང་། FY: བློན་པོ་མ་ཡིན་ཐམས་ཅད་ཆང་རེ་འཐུང་།

[499] CS, FY: མགོ་ཐུར་གཏད་ནས་ལོག་བསྒུད་ཡོད།

[500] MT, ZG: བར་ནས་ཆུ་འཁྱག་འཐུང་བསྒུད་ཡོད། CS: བར་བས་ཆུ་འཁྱག་འཐུང་ནི་ཡིན། FY: བར་བས་ཆུ་འཁྱག་འཐུང་གི་ཡོད།

བར་ལ་ལངས་ནས་བྲོས་ནས་སོང་།[501]

Gar Tongtsen stood up and fled.

大臣起身逃遁矣

ཟ་རོ་ར་ལུང་གི་ལུང་མདོ་ནས།[502]

At the Zora valley gate,

行至索日山谷口

རྒྱ་བཟའི་ཕྱལ་ལ་ཆོད་བསྲད་སྲྱང་།[503]

He caught up with Princess Wencheng.

现汉公主之行迹

དྲི།

Question:

问

རྒྱ་བཟས་ཁ་བདྲ་ཅི་ཞིག་བཟོས།[504]

What did Princess Wencheng ask?

汉公主所问何耶

ལན།

Answer:

答

རྒྱ་བཟའི་ཁ་བདྲ་གཏམ་རྒྱ་ན།[505]

Princess Wencheng asked,

汉公主之所问兮

ཁོའི་ཨ་ཕ་ཨ་མ་བདེ་མོ་ཡིན་ནས་ཟེར།[506]

If her parents were doing well.

其父其母安乐耶

བློན་པོ་མགར་གྱིས་ཟེར་བ་ལ།[507]

Minister Gar Tongtsen replied:

大臣噶尔如是言

---

[501] MT, ZG: བར་ལ་ལངས་ནས་བྲོས་ནས་སོང་། CS: བར་བ་ནས་བྲོས་ནི་སོང་། FY: བར་བ་ལངས་ནས་བྲོས་ནི་སོང་།

[502] MT, FY: ཟ་རོ་ར་ལུང་གི་ལུང་མདོ་ནས། CS: ཟ་རོ་ར་ལུང་གི་ལུང་མདོ་ནས།

[503] MT: རྒྱ་བཟའི་ཕྱལ་ལ་ཆོད་བསྲད་སྲྱང་། CS: རྒྱ་བཟའ་ཡང་ཆོད་སོང་ཟེར། FY: རྒྱ་བཟའ་རྗེས་ནས་ཆོད་བསྲད་ཡོད།

[504] MT: རྒྱ་བཟས་ཁ་བདྲ་ཅི་ཞིག་བཟོས།

[505] MT: རྒྱ་བཟའི་ཁ་བདྲ་གཏམ་རྒྱ་ན། FY: རྒྱ་བཟས་ཀྱང་རྫོ་ཟེར་བ་ན།

[506] MT: ཁོའི་ཨ་ཕ་ཨ་མ་བདེ་མོ་ཡིན་ནས་ཟེར། CS: ཁོའི་ཕ་དེ་མོ་ཨེ་ཡིན་ཟེར། FY: ཁོ་ཕ་མ་བདེ་མོ་ཨེ་ཡོད་ཟེར།

[507] CS: བློན་པོ་གི་ཟེར་གི་ར། FY: བློན་པོ་མགར་གྱིས་ཟེར་བ་ལ།

ཁྱོད་པ་མ་བདེ་མོ་ཡིན་ནོ་ཟེར།508   父皇母后安乐也

"Your parents are doing well."

ཁྱོད་ཀྱི་རྫོངས་པ་རྫུན་མ་རེད།509   妆奁皆为赝品也

"Your dowry is fake."

ཉི་ཟླ་མ་ཆགས་ཀྱི་སིལ་བུར་བགོས།510   日月宝镜破碎兮

The sun and moon treasure mirror was broken.

ཀོ་ནང་ས་དང་རྡོ་ཅིག་འཚོམས།511   皮囊内为土石矣

It became earth and rock in the hide [mirror case].

བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་ཁོ་རེ་ཆད།512   汉公主者心伤兮

Princess Wencheng was heartbroken,

ལམ་ཐག་རིང་ལ་ཆས་ནས་སོང་།513   前路漫漫其往矣

Embarking on her long journey [to Tibet].

---

508   MT: **ཁྱོད་པ་མ་བདེ་མོ་ཡིན་ནོ་ཟེར།** CS: ཁྱོད་པ་མ་བདེ་མོ་ཡོད་ཆེས་ཟེར། FY: ཁྱོད་པ་མ་བདེ་མོ་ཡོད་བཅས་ཟེར།

509   MT: **ཁྱོད་ཀྱི་རྫོངས་པ་རྫུན་མ་རེད།** CS: ཁྱོད་ལ་བརྫངས་བ་རྫུན་མ་ཟེར། FY: ཁྱོད་ཀྱི་རྫོངས་རྫུན་མ་རེད།

510   MT: **ཉི་ཟླ་མ་ཆགས་ཀྱི་སིལ་བུར་བགོས།** CS: ཉི་ཟླ་མ་ལྔགས་ཀྱི་སིལ་བུར་བགོས། FY: ཉི་ཟླ་མ་ལྔགས་ཀྱི་སིལ་བུ་བགོས།

511   CS: ཀོ་དང་ས་དང་རྡོ་གཅིག་འཛོམས། FY: **ཀོ་ནང་ས་དང་རྡོ་ཅིག་འཚོམས།**

512   CS, FY: **བུ་མོ་རྒྱ་བཟའ་ཁོ་རེ་ཆད།**

513   CS: **ལམ་ཐག་རིང་ལ་ཆས་ནས་སོང་།** FY: ལམ་ཐག་རིང་ལ་ཆས་བསྐྱད་ཡོད།

Endnotes མཇུག་མཆན། 尾注

1   One of Shépa's distinctive features is hyperbole which enacts a sense
     of solemnness and auspiciousness. It is therefore of no surprise that the
     parents of these three figures narrated in the Shépa are different from
     historical accounts. Tibetan histories reveal that King Namri Songtsen
     and Queen Togar Zatsé Pong were the parents of Songtsen Gampo. In
     Chinese historical texts, Princess Wencheng was not a daughter of the
     Tang Emperor, Taizong. Instead, she was a daughter of a member of the
     imperial clan. Gar Tongtsen was a descendent of the Gar clan. See Xu Liu,
     Jiutangshu, j196a.5221–22; Xiu Ouyang and Qi Song, *Xintangshu* (Beijing:
     Zhonghua shuju, 1975), j216a.6074; Tsepon Wangchuk Deden Shakabpa,
     One Hundred Thousand Moons: An Advanced Political History of Tibet, trans.
     by Derek F. Maher (Boston: Brill, 2010), p. 117; Yao Wang, *Tubo jingshi lu*
     (Beijing: Wenwu chubanshe, 1982), pp. 44–45.

བཤད་པའི་བརྗོད་བྱར་སྒྱུ་ཆལ་རང་བཞིན་དང་ལྡན་པའི་སྐྱོ་བཏགས་ཀྱི་བརྗོད་ལུགས་ནི་ཤིན་ཏུ་ཁྱབ་ཆེ་
བ་སྟེ། འདིར་བརྗོད་པའི་ཡབ་ཡུམ་གྱི་སྐོར་ཡང་དེ་ལས་མ་འདས་ཕྱིར་དངོས་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་མི་
མཐུན་ལ། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ན། བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་ནི་ཡབ་རྒྱལ་པོ་གནམ་རི་སྲོང་བཙན་
དང་ཡུམ་བཙུན་མོ་ཆེ་སྐྱོང་བཟའ་འབྲི་མ་ཐོད་དཀར་གཞིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འཁྲུངས་ཤིང་། རྒྱའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་
ན། རྒྱ་བཟའ་ཀོང་ཇོ་ཡང་རྒྱ་ནག་གོང་མའི་སྲས་མོ་མ་ཡིན་པར། གོང་མའི་ཉེ་འབྲེལ་ཞིག་གི་སྲས་
མོ་ཡིན་པར་གསལ། དེ་བཞིན་མགར་སྲོང་བཙན་ཡང་མགར་གྱི་གདུང་རྒྱུད་ལས་འཁྲུངས་པ་ཡིན།
འབྲེལ་ཡོད་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་འདིར་གཟིགས་པར་ཞུ། 刘昫，《旧唐书》，j196a.5221–22；
欧阳修和宋祁，《新唐书》(北京：中华书局，1975)，j216a.6074；Tsepon
Wangchuk Deden Shakabpa, *One Hundred Thousand Moons: An Advanced
Political History of Tibet*, trans. by Derek F. Maher (Boston: Brill, 2010),
p. 117; 王尧，《吐蕃金石录》(北京：文物出版社，1982)，pp. 44–45.

释巴的一个特征是使用夸张的手法表示一种庄严和吉祥感，因此，毫不意
外，释巴中对这三者父母的叙述与历史记录不符。藏族历史揭示松赞干布的
父母是南日松赞和妥噶萨册彭。在中文历史文献中，文成公主并非唐太宗的
女儿，而是一位王室成员的女儿。噶尔东赞是噶氏宗族的后裔。见刘昫，《旧
唐书》，j196a.5221–22；欧阳修和宋祁，《新唐书》(北京：中华书局，1975)，
j216a.6074；Tsepon Wangchuk Deden Shakabpa, *One Hundred Thousand
Moons: An Advanced Political History of Tibet*, trans. by Derek F. Maher (Boston:
Brill, 2010)，p. 117；   王尧，《吐蕃金石录》(北京：文物出版社，1982)，
pp. 44–45。

2   In Tibetan culture, thunder symbolises power and strength while light
     symbolises wisdom. See, for example, *The Epic of Gesar of Ling: Gesar's
     Magical Birth, Early Years, and Coronation as King*, trans. by Robin Kornman,

Sangye Khandro and Lama Chönam (Boston and London: Shambhala, 2012), p. 596.

ཐོག་ནི་སྟོབས་ཤུགས་དང་གློག་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོན་བྱེད་ཡིན། འབྲེལ་ཡོད་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་འདིར་གཟིགས་པར་ཞུ། *The Epic of Gesar of Ling: Gesar's Magical Birth, Early Years, and Coronation as King*, trans. by Robin Kornman, Sangye Khandro and Lama Chönam (Boston and London: Shambhala, 2012), p. 596.

藏文化中, 雷象征力量而电象征智慧。例见*The Epic of Gesar of Ling: Gesar's Magical Birth, Early Years, and Coronation as King*, trans. by Robin Kornman, Sangye Khandro and Lama Chönam (Boston and London: Shambhala, 2012), p. 596。

3   The Consort from ten-directions can be understood as a form of rhetoric, indicating that the wives of King Songtsen Gampo comes from far and wide. Dependent on context, this term could also refer to the first wife of King Songtsen Gampo, Pogong Dongza Tritsün (Pho gong ldong bza' khri btsun). It is worth noting that disputes exist over the number of consorts that King Songtsen Gampo had. Tibetan sources generally suggest that he had five wives, namely the Zhang Zhung Consort Litikmen, the Mong Consort Tricham, the Ruyong Consort Gyelmotsun, the Chinese Consort Wencheng, and the Nepalese Consort Tritsun (Bhrikuti). Nevertheless, *Bka' chems ka khol ma* states that Songtsen Gampo had six wives. Other than the above mentioned five, his first wife was Pogong Dongza Tritsün. See *Bka' chems ka khol ma*, p. 231. For a critical examination of King Songtsen Gampo's Consorts as mentioned in Tibetan sources, see Giuseppe Tucci, 'The Wives of Sron btsan sgam po', *Oriens Extremus*, 9.1 (1962), 121–26.

འདིར་གནས་བཅུ་ཞེས་དོན་ནི་བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོའི་བཙུན་མོ་རྣམས་ནི་ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སོ་ནས་ཕེབས་པས་ཡིན་ནམ་སྙམ། བཙན་པོའི་བཙུན་མོ་ཡི་གྲངས་ཀའི་སྐོར་ལ་འདེན་ལུགས་གཉིས་ཚམ་མཆོང་སྟེ། སྤྱིར་བདུང་གི་ལོ་རྒྱུས་བསྡུན་བཙོས་རྣམས་སུ་མོང་བཟའ་ཁྲི་ལྕམ་དང་། ཞང་ཞུང་བཟའ་ལི་ཐིག་སྨན། མི་ཉག་ཏུ་ཡོང་བཟའ། རྒྱ་བཟའ་དང་བལ་བཟའ་ཞེས་ལྔ་དུ་གྲགས་མོད་ཀྱང་། བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ་ལས་བཙུན་མོ་དྲུག་ཡོད་པར་བཤད་དེ། གོང་གི་ལྔ་ལས་ཕོ་གོང་སྟོང་བཟའ་ཁྲི་བཙུན་ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་ཕྱིར། དེ་ནི་གནས་བཅུ་ཞེས་པ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་ལ་བཏག་པར་རིགས་སོ།། འབྲེལ་ཡོད་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་འདིར་གཟིགས་པར་ཞུ། བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ། p. 231. Giuseppe Tucci, 'The Wives of Sron btsan sgam po', *Oriens Extremus*, 9.1 (1962), 121–26.

十方妃子可以理解为一种修辞, 用来表达松赞干布的妻子来自不同的地方。基于上下文, 此词也可指松赞干布的第一个妃子珀空东萨尺尊 (ཕོ་གོང་སྟོང་བཟའ་ཁྲི་བཙུན།)。值得注意的是, 对于松赞干布妃子的数量存在争议。藏文史料通常表示他有五位妃子, 即象雄妃丽提曼, 芒妃墀江, 党项妃甲莫尊, 汉妃文成、尼伯尔妃尺尊 (布里库提)。然而 བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ། 记载松赞干

布有六位妻子。除了上述五位, 第一位妻子是上文提到的珀空东萨尺尊。见 བཀའ་ཆེམས་ཀ་ཁོལ་མ། p. 231。有关对藏文史料中, 对松赞干布妻子的考证, 见 Giuseppe Tucci, 'The Wives of Sron btsan sgam po', *Oriens Extremus*, 9.1 (1962), 121–26。

4 The names of the Tibetan Kings are written differently in different Tibetan sources.

བོ་རྒྱལ་གྱི་བསླུན་བཅོས་རྣམས་སུ་བཙན་པོའི་མཚན་གྱི་འབྲི་སྲངས་མི་འདྲ་བ་ཅི་རིགས་ཤིག་བྱུང་འདུག

赞普的名字在不同藏文史料中存在不同的写法。

5 The first seven Kings whose names contain the word, *tri*, were said to return to heaven with the assistance of the *mu* cord (*rmu thag*) after they died. Later, this cord was cut by King Drigum Tsenpo in a battle with his Minister, Longam (Lo ngam). From then, Kings were unable to return to the celestial sphere and their tombs were located on earth.

བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྣམས་སུ་དང་ཐོག་གནས་ཀྱི་ཁྲི་བདུན་གྱི་བཙན་པོ་རྣམས་ནི་དམུ་ཐག་ལ་འཇུས་ནས་གནམ་ལ་གཤེགས་པ་དང་། རྗེས་སུ་གྲི་གུ་བཙན་པོས་ལོ་ངམ་དང་འཐབ་ནས་དམུ་ཐག་བཅད་དེ་བཙན་པོ་བགྲོངས་པས། དེ་ནས་བང་སོ་ས་ལ་བཏབ་ཕྱིར་དེ་ནི་བཙན་པོ་རྣམས་ཀྱི་བང་སོ་ཐོག་མར་གྱགས་སོ།།

前七位赞普的名字中包含"赤"字, 据说他们在死后利用天绳 (རྨུ་ཐག) 回到天界。但是后来, 此绳被直贡赞普在与大臣罗昂 (ལོ་ངམ) 的战斗中斩断。自此, 赞普不能返回天界, 他们的坟墓被修建在了地上。

6 *Go* (*go*), other than meaning 'hear', also means 'know about' or 'understand'. For example, 'understood' is '*go thal*' or '*go song*'.

ཡུལ་སྐད་དུ་གོ་ཞེས་པ་ནི་ཐོས་པའི་དོན་ཚམ་དུ་མ་ཟད། ཤེས་པ་དང་རྟོགས་པའི་དོན་ཡང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན་གོ་ཐལ་དང་གོ་སོང་ལྟ་བུའོ།།

"高"(གོ) 除了"听"的意思, 也有"知道"或"明白"的意义。例如"明白"是"གོ་ཐལ།"或"གོ་སོང་།"。

7 The Otang ('O thang) Lake is understood to be the location of the heart of the supine demoness (*srin mo gan rkyal*) who reclined on Tibet's landscape, according to Princess Wencheng's reckoning. Jokhang Monastery, one of the twelve monasteries built across the Tibetan Empire, was constructed on top of Otang Lake to subjugate the demoness.

ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བརྗོད་སྲངས་ལས་རྒྱ་བཟའ་ས་དཔྱད་མཛད་པ་ལྟར་ན། བོད་ཁམས་ནི་སྲིན་མོ་གན་རྒྱལ་འགྱེལ་འདུའི་དབྱིབས་སུ་ཡོད་པ་དང་། ལོ་ཐང་མཚོ་ནི་སྲིན་མོའི་སྙིང་ཁར་གནས་ཕྱིར། དེའི་ཁ་གནོན་དུ་མཚོ་བསུབས་ནས་ར་ས་འཕྲུལ་སྣང་གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས་པར་གྲགས།

根据文成公主的堪定, 奥塘湖是仰卧在藏地的女魔 (ཀླུན་མོ་གན་རྒྱལ།) 的心脏所在地。建立在奥塘湖的大昭寺是为了镇压女魔, 在吐蕃修建的十二座寺院之一。

8   Usually salt-cured pork is packed as a gift for the bride's family.

ཕག་ཤའི་ཕ་སྒྱུག་ནི་སྐྱེས་ཀྱི་རྒྱལ་དུ་བག་མའི་ཚང་ལ་ཁྱེར་སྲོལ་ཡོད་པ་རེད།

熏制的猪肉通常会作为给新娘家的礼物。

9   *Dré* (*bre*) is a unit of measure for volume. It is equivalent to about one litre.

བོད་ཀྱི་ཕོང་ཚད་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་སྲོད་གཅིག་ཡིན།

"占" (བྲེ།) 是容积的测量单位, 等于一升。

10   As a predictive technique, *mo* (*mo*) divination is conducted by various means, and the most commonly observed one is dice (*sho mo*). Other than dice, it also practiced using pebbles, song, mirror, rosary, and so forth. Its rich and varied forms might be the reason that both Tibetans and Hor consult *mo* for advice. For different kinds of *mo* divination practices and their significance for Tibetan culture, see Christopher Bell, 'Divination, Prophecy and Oracles in Tibetan Buddhism', in *Prophecy in the New Millennium*, ed. by Sarah Harvey and Suzanne Newcombe (Surrey and Burlington: Ashgate Publishing Company, 2013), pp. 123–35 (pp. 123–26); Robert Ekvall, 'Some Aspects of Divination in Tibetan Society', *Ethnology*, 2.1 (1963), 31–39.

བོད་པ་རྣམས་ལ་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྟག་བྱེད་ཀྱི་ཐོ་མཚོན་མོ་ཡི་རིགས་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་ལ། དེ་དག་ལས་ཆེས་རྒྱུན་ལྡན་དུ་གྱུར་བ་ཞིག་ནི་ཤོ་མོ་དང་། གཞན་ཡང་རྡེའུ་དང་མེ་ལོང་དང་ཕྲེང་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་བརྟག་ཐབས་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། བོད་ཀྱི་མོ་ཡི་རིགས་གནས་དང་འབྲེལ་བའི་དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་སྐོར་ལ་འདིར་གཟིགས་པར་ཞུ། Christopher Bell, 'Divination, Prophecy and Oracles in Tibetan Buddhism', in *Prophecy in the New Millennium*, ed. by Sarah Harvey and Suzanne Newcombe (Surrey and Burlington: Ashgate Publishing Company, 2013), pp. 123–35 (pp. 123–26); Robert Ekvall, 'Some Aspects of Divination in Tibetan Society', *Ethnology*, 2.1 (1963), 31–39.

作为一种预言术, "摩" (མོ།) 可以用多种方式进行, 最常见的一种是以骰子卜算 (ཤོ་མོ།)。除了骰子, 鹅卵石、歌、镜子、念珠等等都可以用来卜算。有关不同的摩及其对藏文化的意义, 见Christopher Bell, 'Divination, Prophecy and Oracles in Tibetan Buddhism', in *Prophecy in the New Millennium*, ed. by Sarah Harvey and Suzanne Newcombe (Surrey and Burlington: Ashgate Publishing Company, 2013), pp. 123–35 (pp. 123–26); Robert Ekvall, 'Some Aspects of Divination in Tibetan Society', *Ethnology*, 2.1 (1963), 31–39。

11   *Apo* (*a po*) means 'grandmother', both paternal and maternal, in Choné Tibetan. The term is also used to refer to female elders.

ཚོ་ནེ་པ་རྣམས་ཀྱིས་མེས་མོ་དང་ཨ་ཕྱི་ལྟ་བུའི་བགྲེས་མོ་རྣམས་ལ་ཨ་པོ་ཞེས་འབོད།

阿包(ཨ་པོ།)在卓尼藏语中意为"祖母"或"外祖母"。它也被用于称呼老年女性。

12   *Tsoklang ngönmo* (*tshogs slang sngon mo*) refers to a big copper cauldron which is often placed in the hearth of the living room.

ཚོགས་སླང་སྔོན་མོ་ཞེས་པ་ནི་ཚོ་ནེ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཁང་ཆེན་གྱི་དགྱིལ་ཀའི་འགྲམ་དུ་སླ་ང་ཆེན་མོ་ཞིག་བཙུགས་ཡོད་པ་དེ་ཡིན།

"措朗翁莫"(ཚོགས་སླང་སྔོན་མོ།)指客厅灶台上的大铜锅。

13   Locals believe that people have two life forces, external and internal. External life force is signified by the breath, while the internal life force refers to one's soul. According to the singers, the Chinese Emperor asked a physician to check Minister Gar Tongtsen's condition by examining his pulse. Gar Tongtsen tied the string which was used to check his pulse to the fire, to a rock, and to a bird, in turn—so that his real condition would remain undetected.

ཕྱལ་ཡུང་གི་བཀད་རྒྱུན་ལྟར་ན་སྲོག་ལ་ཕྱི་ནང་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། ཕྱི་སྲོག་ནི་དབུགས་འབྱིན་རྔུབ་དང་ནང་སྲོག་ནི་བླ་གནས་མེད་ལ་བཏག་དགོས་ཕྱིར། རྒྱ་ནག་གོང་མས་སྨན་པ་མངགས་ནས་མགར་གྱི་རྩ་ལ་བཏག་དུས། མགར་གྱིས་སྨན་པས་ཚུལ་དངོས་རྟོགས་མི་ཐུབ་པའི་ཆེད་དུ། རྟོག་ཅེད་ཀྱི་སྐུད་པ་ནི་མེ་དང་རྡོ་དང་བྱིའུ་གསུམ་དང་སྦྲེལ་བར་བཀད།

当地传统认为, 人有外部与内部两种生命力。外生命力为呼吸, 内生命力指灵魂。据歌者称, 汉地皇帝请医生用诊脉的方法检查大臣噶尔东赞的情况。为了使自己的真实状况不被探查, 噶尔东赞把诊脉的线分别置于火、石与鸟上。

14   Meat aged for nine years would be too old to eat. Similarly, wine aged for nine months would be too sour to drink. Thus, it is difficult to find these items. It is apparent that Gar Tongtsen deliberately created obstacles to escape from Tang China.

ལོ་དགུའི་ཤ་རྙིང་དང་ཟླ་དགུའི་ཆང་རྙིང་ནི་རུལ་སྐྱུར་དུ་སོང་ནས་ཁ་ལ་ལེན་ཐབས་མེད་ཕྱིར་རྙེད་མི་སྲིད་པས། མགར་གྱིས་འགྲུལ་ཐབས་ཐབས་ཐབས་བཟླ་བའི་དཀའ་ལས་འདི་དག་ཆེད་དུ་གོ་སྒྲིག་བྱས་པའང་རང་ཉིད་རྒྱ་ནག་ནས་ཐར་ཏེ་ལོག་ལ་འགྲོ་བའི་ཆེད་དུ་རེད།

放置九年的肉将会太久而不能吃。同理, 陈了九月的酒太酸而不能饮。因此找到这些物品很难。显然, 噶尔东赞刻意创造这些困难以逃离汉地。